

Vergi Usul Kanunu

(Resmî Gazete ile ilânı : 15 . VI . 1949 - Sayı : 7233)

No.
5432

Kabul tarihi
7 . VI . 1949

Giriş

BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümleri aşağıda yazılı vergi ve resimler hakkında uygulanır : *Kanunun şumulu*

1. Gelir Vergisi;
2. Kurumlar Vergisi;
3. Esnaf Vergisi;
4. Bina Vergisi;
5. Arazi Vergisi;
6. Veraset ve İntikal Vergisi;
7. Muamele Vergisi;
8. Nakhyat Vergisi;
9. Damga Resmî;
10. Bîlûmum İstihlâk Vergileri (İstihlâk Resmî adı altında alınanlar dâhil);
11. Hayvanlar Vergisi;
12. Yukarıda yazılı vergi ve resimlere bağlı olan vergi ve resimlerle zamlar.

Bu kanunun vergi ihtilâflarına ait hükümleri, yukarıda sayılanların dışında kalan vergi ve resimler ile kaldırılan vergiler hakkında da uygulanır.

İKİNCİ MADDE — Gümrük ve Tekel İdareleri tarafından alınan vergi ve resimler bu kanuna tâbî değildir. *Gümrük ve Tekel Vergileri*

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunda kullanılan «Vergi Kanunu» tâbiri, işbu kanun ile bu kanun hükümlerine tâbî vergi ve resim kanunlarını ifade eder. *Vergi Kanunu tâbiri*

BİRİNCİ KİTAP

Vergilendirme

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

Birinci Bölüm

Vergi uygulanmasında yetki

DÖRÜNCÜ MADDE — Vergi dairesi mukellefi tesbit *Vergi dairesi*

eden, vergi tarheden, tabakkuk ettiren ve tahsil eden dairedir.

Mükelleflerin, vergi uygulanması bakımından hangi vergi dairelerine bağı oldukları vergi kanunlarıyla, bu kanunlarda açıkça yazılı olmayan hallerde, Maliye Bakanlığınca tâyin olunur.

Vergi mahremiyeti

BEŞİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı kimseler görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine veya mesleklerine mütaallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lâzımgelen diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nef'ine kullanamazlar :

1. Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar;
2. İtiraz ve Temyiz Komisyonlarında görevli olanlar;
3. Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirâk edenler;
4. Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler.

Bu yasak, yukarda yazılı kimseler, bu görevlerinden ayrılsalar dahi devam eder.

Yasaklar

ALTINCI MADDE — Beşinci maddede yazılı olanlar :

1. Kendilerine, nişanlılarına ve boşanmış olsalar bile eşlerine;

2. Kan veya sıhrî usul ve furuuna, evlâtlığına veya kendisini evlât edinene yahut kan hısunlığında üçüncü (Bu derece dâhil), sıhrî hısumlıkta, bu hısumlığı meydana getiren evlenme ortadan kalkmış olsa bile, üçüncü (Bu derece dâhil) dereceye kadar olan civar hısumlarına;

3. Kanuni temsilcisi veya vekili buldukları kimselere ait vergi inceleme ve takdir işleriyle uğraşamazlar. İtiraz ve Temyiz Komisyonlarına intikal eden olaylar hakkında karar veremezler veya bu kararlara iştirâk edemezler.

Vergi muameleleri, incelemeleri ve ihtilâfları ile görevli memurlar, mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanmasıyla ilgili hesap, yazı ve sair özel işlerini ücretsiz de olsa yapamazlar.

İdarenin yardımı

YEDİNCİ MADDE — Bilûmum mülkiye âmirleri, emniyet âmir ve memurları, belediye başkanları, köy muhtarları ve kamu müesseseleri vergi kanunlarının uygulanmasında uygulama ile ilgili memurlara ve komisyonlara ellerindeki bütün imkânlarla kolaylık göstermeye ve yardımda bulunmaya mecburdurlar.

İkinci Bölüm

Vergi Sorumluluğu

Mükellef ve vergi sorumlusu

SEKİZİNCİ MADDE — Mükellef, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettüp eden gerçek veya tüzel kişidir.

Vergi sorumlusu, verginin eda edilmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir.

Vergi kanunlarıyla kabul edilen haller müstesna olmak üzere, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna mütaallik özel mukaveleler vergi dairelerini bağlamaz.

Bu kanunun mütaakıp maddelerinde geçen «Mükellef» tâbiri vergi sorumlularına da şâmindir.

DOKUZUNCU MADDE — Mükellefiyet ve vergi sorumluluğu için kanuni ehliyet şart değildir.

Vergiye doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırmaz.

ONUNCU MADDE — Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri tarafından yerine getirilir.

Bu ödevlerin, münhasıran kanuni temsilcilerin kasıt veya ihmallerinden dolayı yerine getirilmemesi yüzünden mükellefin varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi alacakları kanuni temsilcilerden alınır.

Bu hüküm Türkiye'de bulunmayan mükelleflerin Türkiye'deki temsilcileri hakkında da uygulanır.

Temsilciler bu suretle ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.

ON BİRİNCİ MADDE — Yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumludurlar.

Bu sorumluluk, bunların ödedikleri vergilerden dolayı asıl mükelleflere rücu etmek hakkını kaldırmaz.

ON İKİNCİ MADDE — Ölüm halinde mükelleflerin ödevleri, mirası reddetmemiş kanuni ve mansup mirasçılara geçer. Ancak, mirasçılardan her biri ölünün vergi borçlarından miras hisseleri nispetinde sorumlu olurlar.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Mücbir sebepler :

1. Vergi ödevlerinden herhangi birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk;

2. Vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve sıf basması gibi âfetler;

3. Kişinin iradesi dışında vukua gelen mecburi gaybubetler;

4. Sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve vesikalarının elinden çıkmış bulunması;

Gibi hallerdir.

Üçüncü Bölüm

Süreler

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Vergi muamelelerinde ve vergi ihtilâflarında süreler Vergi Kanunu ile belli edilir.

Kanunda açıkça yazılı olmıyan hallerde 15 günden aşağı olmamak şartıyla bu süreyi, tebliği yapacak olan idare belli ve ilgiliye tebliğ eder ve bu süre tebliğ tarihinden başlar.

Vergi ehliyeti

Kanuni temsilcilerin ödevi

Vergi kesenlerin sorumluluğu

Mirasçılardan sorumluluğu

Mücbir sebepler

Kanuni ve idari süreler

*Mücbir sebeple
gecikme*

ON BEŞİNCİ MADDE — 13 ncü maddede yazılı mücbir sebeplerden her hangi birinin bulunması halinde, bu sebep ortadan kalkıncaya kadar süreler işlemez.

Bu hükmün uygulanması için mücbir sebebin malûm olması veya ilgililer tarafından ispat veya tevsik olunması lâzımdır.

*Ölüm halinde sü-
renin uzaması*

ON ALTINCI MADDE — Vergi kanunlarında hüküm bulunmayan hallerde, ölüm dolayısıyla mirasçılara geçen ödevlerin yerine getirilmesinde bildirme, beyanname verme ve itiraz ve temyiz sürelerine üç ay eklenir.

Mühlet verme

ON YEDİNCİ MADDE — Zor durumda bulunmaları sebebiyle vergi muamelelerine mütaallik ödevleri süresi içinde yerine getiremeyecek olanlara, kanuni sürenin bir katını geçmemek üzere, Maliye Bakanlığınca münasip bir mühlet verilebilir.

Bu mühletın verilebilmesi için :

1. Mühlet istiyen, sürenin bitmesinden evvel yazı ile istemde bulunmalıdır.

2. İstemde gösterilen mazeret, mühlet verecek makam tarafından kabule lâayık görülmelidir.

3. Mühletın verilmesi halinde verginin alınması tehlikeye girmemelidir.

Maliye Bakanlığı mühlet verme yetkisini tamamen veya kısmen mahallî Maliye teşkilâtına devredebilir.

*Sürelerin hesap-
lanması*

ON SEKİZİNCİ MADDE — Vergi kanunlarında yazılı süreler aşağıdaki şekilde hesaplanır :

1. Süre gün olarak belli edilmişse başladığı gün hesaba katılmaz ve son günün tatil saatinde biter;

2. Süre hafta veya ay olarak belli edilmişse başladığı güne son hafta veya ayda tekabül eden günün tatil saatinde biter. Sürenin bittiği ayda, başladığı güne tekabül eden bir gün yoksa süre o ayın son gününün tatil saatinde biter;

3. Sonu belli bir gün ile tâyin edilen sürelerde, süre o günün tatil saatinde biter;

4. Resmî tatil günleri süreye dâhildir. Şu kadar ki; sürenin son günü resmî tatile rastlarsa tatili takip eden ilk iş gününün tatil saatinde biter.

Dördüncü Bölüm

Vergi alacağının tâyini

*Vergiye doğuran
olay*

ON DOKUZUNCU MADDE — Vergi alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmülü ile doğar.

Vergi alacağı mükellef bakımından vergi borcunu teşkil eder.

Tarih

YİRMİNCİ MADDE — Verginin tarihi, vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibariyle tesbit eden idari muameledir.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Tebliğ, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir.

Tebliğ

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Verginin tahakkuku, tarih ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken bir safhaya gelmesidir.

Tahakkuk

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Verginin tahsili, kanuna uygun surette ödenmesidir.

Tahsil

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mahiyetleri itibariyle tahakkuku tahsile bağlı vergilerde, verginin tahsili tahakkuku da içine alır.

Tahakkuku tahsile bağlı vergiler

İKİNCİ KISIM

Tarih ve Tahakkuk Usulü

Birinci Bölüm

Beyannameye dayanan tarih

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Vergi kanunlarına göre beyan üzerinden alınan vergiler «Tahakkuk fişi» ile tarih ve tahakkuk ettirilir.

Tahakkuk fişi esası

Bu esasa göre, vergi dairesince beyannamenin alınması üzerine bir tahakkuk fişi tanzim olunur ve bunun bir nüshası mükellefe veyahut beyannameyi mükellef namına vergi dairesine tevdi edene verilir. Bu suretle vergi tahakkuk etmiş olur. Tahakkuk fişinin mükellefe verilen nüshası aynı zamanda beyannamenin makbuzu yerine geçer.

Lüzum görülen hallerde beyana dayanan vergi tahakkuk fişi yerine ihbarname ile tebliğ olunabilir. Kanunen belli hallerde tebliğ tekâlif cetvelinin ilâniyle yapılır.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Tahakkuk fişi aşağıda yazılı malûmatı ihtiva eder :

Tahakkuk fişinin muhteviyatı

1. Fişin sıra numarası;
2. Tanzim tarihi;
3. Verginin nev'i;
4. Vergi beyannamesinin tarihi;
5. Beyannamenin ilgili bulunduğu vergilendirme dönemi;
6. Mükellefin soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);
7. Mükellefin açık adresi;
8. Verginin matrahı;
9. Verginin hesabı;
10. Verginin miktarı;
11. Vergiye itiraz ve düzeltme ile ilgili hükümlere ait kısa bilgi.

Tahakkuk fişinin kesinliği

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Vergi beyannamesini ilgili vergi dairesine tevdi eden kimsenin kendisine verilen tahakkuk fişini almaması, beyannamede yazılı matrah üzerinden tarhi gereken verginin tahakkukuna engel olmaz. Bu takdirde tahakkuk fişinin mükellefe verilecek nüshası 28 nci maddede yazılı olduğu şekilde posta ile mükellefe gönderilir.

Vergi beyannamesinin posta ile gönderilmesi

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Beyannamenin posta ile gönderilmesi halinde de tahakkuk fişi kesilir. Bu takdirde, tahakkuk fişinin mükellefe verilecek nüshası, kapalı bir zarf içinde, mükellefin beyannamede gösterdiği adrese gönderilir ve fişin dairede kalan nüshasına posta zimmet defterinin tarih ve numarası işaret olunur.

İkinci Bölüm

İkmalen ve re'sen tarh

İkmalen vergi tarhi

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — İkmalen vergi tarhi, her ne şekilde olursa olsun, bir vergi tarhedildikten sonra bu vergiye mütaallik olarak meydana çıkan ve maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tesbit olunan bir matrah veya matrah farkı üzerinden alınacak verginin tarhedilmesidir.

Re'sen vergi tarhi

OTUZUNCU MADDE — Re'sen vergi tarhi, vergi matrahının tamamen veya kısmen maddi delillere dayanılarak tesbitine imkân bulunmayan hallerde, Takdir Komisyonları tarafından takdir edilecek matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarholunmasıdır.

Aşağıdaki hallerin herhangi birinin bulunması halinde, maddi delillerin mevcut olmadığı kabul edilir :

1. Vergi beyanı, sürenin bitmesinden başlayarak 15 gün geçtiği halde, yapılmamış olursa;
2. Bu kanuna göre tutulması mecburi olan defterlerin hepsi veya bir kısmı tutulmamış olursa veya herhangi bir sebepten dolayı ibraz edilmezse;
3. Defter kayıtları ve bu kayıtlarla ilgili vesikalar, sıhhatli bir vergi incelemesinin yapılmasına, vergi matrahının doğru ve kesin olarak tesbitine imkân vermeyecek derecede noksan, usulsüz veya karışık olursa.

Takdir kararı

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Takdir Komisyonunca belli olunan matrah veya matrah kısmı takdir kararına bağlanır.

Takdir kararları komisyonun başkan ve üyeleri tarafından imzalanır.

Takdir kararlarında aşağıda yazılı malûmat bulunur :

1. Kararın sıra numarası;
2. Kararın tarihi;
3. Olay ile ilgili mükellefin soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);
4. Mükellefin açık adresi;
5. Takdirin ilgili bulunduğu vergi;

6. Takdirin ilgili bulunduğu vergilendirme dönemi;
7. Takdir edilen matrah;
8. Takdirin müstenidatı ve takdir hakkında izahat.

OTUZ İKİNCİ MADDE — Takdir kararları komisyonca inza karşılığında vergi dairesine tevdi olunur.

Takdir kararlarının tevdi

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Re'sen takdir olunan matrah, mükellef tarafından bildirilen matrahtan fazla değilse, re'sen vergi tarhedilmez; fazla ise sadece aradaki fark üzerinden vergi tarh olunur.

Re'sen tarhda mahsup

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — İkmalen ve re'sen tarhedilen vergiler «İhbarname» ile ilgililere tebliğ olunur. Nev'i ve doğuşu ayrı olan vergiler için ayrı ihbarname kullanılır.

İhbarname esası

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — İhbarname aşağıda yazılı malûmatı ihtiva eder :

İhbarnamenin muhteviyatı

1. İhbarnamenin sıra numarası;
2. İhbarnamenin tanzim tarihi;
3. Verginin nev'i;
4. Mükellefin soyadı, adı (Tüzel kişilerde unvanı);
5. Mükellefin açık adresi;
6. Vergilendirme dönemi;
7. Verginin matrahı;
8. Verginin hesabı;
9. Verginin miktarı;
10. Kısa ve açık bir ifade ile ikmalen veya re'sen vergi tarhım icabettiren sebepler;
11. İtiraz süresi;
12. İtiraz şekli.

Takdir Komisyonunun kararı üzerine tarhedilen vergilerde kararın bir sureti ihbarnameye eklenir.

Üçüncü Bölüm

Tahrir dayanan tarh

OTUZ ALTINCI MADDE — Tahrir göre vergi tarhı, verginin tahrir usulü ile tesbit edilen matrahlar üzerinden hesaplanmasıdır.

Tahrir göre vergi tarhı

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Tahrir usulü ile tesbit edilen matrahlar, vergi dairesi tarafından «Tahrir ihbarnamesi» ile mükelleflere tebliğ olunur.

Tahrir ihbarnamesi

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Tahrir ihbarnamesi aşağıda yazılı malûmatı ihtiva eder :

İhbarnamenin muhteviyatı

1. İhbarnamenin sıra numarası;
2. İhbarnamenin tanzim tarihi;
3. Verginin nev'i;
4. Mükellefin soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);
5. Mükellefin açık adresi;
6. Bina veya arazinin mevki (Mahalle veya köy, sokak ve

kapı numarası);

7. Bina veya arazinin nev'i, büyüklüğü, genişliği;
8. Bina veya arazinin tahrir numarası;
9. Tahmin olunan gayrisâfi irat veya kıymet;
10. Gayrisâfi irada göre bulunan sâfi irat;
11. Verginin nispeti;
12. Verginin miktarı;
13. İtiraz süresi;
14. İtiraz şekli.

Tekâlif cetvel

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Tahrire dayanan tarh da yıllık vergiler, vergi dairesince mahalle ve köy itibariyle doldurulan tekâlif cetvellerinde gösterilir.

Tekâlif cetvellerinde aşağıdaki malûmat bulunur :

1. Mükellefin soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);
2. Mükelleflerin adresleri;
3. Binaların kesinleşen gayrisâfi iradı; arazinin kesinleşen kıymeti (Aynı mükellefe ait binaların iradı ve arazinin kıymeti toplam olarak gösterilir);
4. Binaların sâfi iradı;
5. Tahakkuk eden vergi.

Dördüncü Bölüm

Götürü matrahların tesbiti

Götürü matrahların tesbiti

KIRKINCI MADDE — Götürü ücretler, götürü serbest meslek kazançları ve gündelik kazançlar, her il merkezindeki Takdir Komisyonu tarafından mahallî belediye ve iş ve işçi bulma kurumu gibi ilgili resmî dairelerden ve meslekî teşekküllerden mütalâa alındıktan sonra o ilin gerek merkez gerekse bağlı ilçeleri için aşağıdaki usul dairesinde ayrı ayrı tesbit olunur :

1. Götürü ücretler, götürü serbest meslek kazançları ve gündelik kazançlar iş ve hizmet nev'i ve grupları itibariyle ve her iş ve hizmet nev'i ve grubu için üç derece üzerinden belli edilir;

2. Götürü ücret cetvellerinde, esnaf nezdinde ve özel inşaatçı çalışan işçiler (Sanatkâr işçiler) ve (diğer işçiler) olmak üzere iki sınıfa ayrılır;

Sanatkâr işçilerden maksat küçük sanat erbabı nezdinde veya inşaat işlerinde usta ve kalfa durumunda resen iş gören işçilerdir. Bunların dışında kalan işçiler (Diğer işçiler) sınıfına dâhil olur;

3. Takdir Komisyonunun bu kararları ilgili buldukları ilk malî yıldan en az iki ay evvel imza karşılığında belediyelere ve bulunan yerlerde ticaret odalarına, resmî esnaf teşekküllerine ve ilin en büyük gelir memuruna teslim edilir.

Götürü matrahların itiraz

KIRK BİRİNCİ MADDE — Belediyeler, ticaret odaları ve resmî esnaf teşekkülleri ve ilin en büyük gelir memuru, 40 ncı madde gereğince kendilerine verilen Takdir Komisyonu kararına 15 gün içinde itiraz edebilirler.

Bu gibi itirazlar ilgili belediye, ticaret odaları, resmî esnaf teşekkülleri ve ilin en büyük gelir memurunun mütalâaları alınarak karara bağlanır ve bu karar aynı ilgililere tebliğ olunur.

İtiraz Komisyonu kararı aleyhine ilgililer 15 gün içinde Danıştaya başvurabilirler.

Danıştay bu müracaat üzerine işi dosya üzerinde ve tercihan inceliyerek karara bağlar.

KIRK İKİNCİ MADDE — Ortalama kâr hadleri Maliye Bakanlığınca emtia ve iş nevelerine göre hazırlanacak cetveller üzerine her il merkezindeki Ticaret odaları, Ticaret Odası bulunmayan yerlerde belediyelerce kurulacak özel bir komisyon tarafından ilçe itibariyle ve mahallî defterdarın yazılı talebinden başlayarak üç ay içinde tesbit olunur. Bu süre lüzum görülen yerlerde Maliye Bakanlığının muvafakati ile, bir yılı geçmemek üzere uzatılabilir.

*Ortalama kâr had-
lerinin tesbiti*

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Maliye Bakanlığı yaptığı incelemeler sonunda nispetsiz veya hatalı gördüğü ortalama kâr hadlerinin 42 nci maddede yazılı usule göre yeniden tesbit edilmesini ticaret odalarından veya belediyelerden ister. İkinci tesbite de kanaat etmediği takdirde son karara karşı Danıştaya müracaat edebilir. Danıştay bu müracaatları tercihan inceleyerek karara bağlar.

*Ortalama kâr had-
lerine itiraz*

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Götürü ücretler, götürü serbest meslek kazançları, gündelik kazançlar ve ortalama kâr hadleri iki yıl için tesbit edilir. Şu kadar ki, bunlarda ehemmiyetli değişiklikler vuku bulduğu takdirde bu süreyi bir yıldan az olmamak şartıyla kısaltmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Yenileme

ÜÇÜNCÜ KISIM

Tahrir Usulü

Birinci Bölüm

Genel Esaslar

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Tahrir usulü, gayrimenkullerden alınan vergilere ait matrahların bu kanuna göre kurulan komisyonlarca tahmin ve tesbit edilmesidir.

Tarif

Tahrir usulü, birlik itibariyle yapılan «Genel tahrir» ile «Tadilâtı» ihtiva eder.

Bu tahrirlere dayanılarak tasarruf iddia olunamaz.

KIRK ALTINCI MADDE — Genel tahrir, bir ilçe dâhilindeki bütün binaların veya bütün arazinin yazılarak, binalarda gayrisâfi iratların, arazide kıymetlerin yeniden tahmin edilmesidir.

Genel tahrir

KIRK YEDİNCİ MADDE — Tadilât, iki genel tahrir arasında, bu kanunda yazılı sebeplerden dolayı binaların gayrisâfi

Tadilât

iratlarında ve arazinin kıymetlerinde vukua gelen devamlı ve tabîî değişiklikler tesbit edilerek, yeni irat veya kıymetin tahmin edilmesidir.

Tahrir varakası

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Tahrir muameleleri «Tahrir varakası» üzerinde tesbit edilir.

Tahrir varakası, bina ve arazi için tahmin olunan irat ve kıymetlerin zaptına mahsus vesikadır.

Tahrir varakası, genel tahrir veya tadilâtı yapan komisyon tarafından tanzim edilerek imzalanır.

Tahrir varakasının muhteviyatı

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Tahrir varakası aşağıda yazılı malûmatı ihtiva eder :

1. Bina veya arazinin bulunduğu şehir, kasaba veya köy ile mahalle;
2. Bina veya arazinin tahrir numarası;
3. Mükellefin (Müşterek mülkiyet halinde sahiplerin) soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);
4. Mükellefin ikametgâh adresi;
5. Müşterek mülkiyet halinde sahiplerinden her birinin şâyi hissesi;
6. Bina veya arazinin mevkii veya semti, sokak veya meydan adı, özel ve maruf bir adı varsa bu ad;
7. Kapı numarası;
8. İnşaat nev'i (Beton, kârgir, ahşap, bağdadi, kerpiç, dolma V. S.);
9. Kullanış tarzı;
10. Binanın büyüklüğü, dahilî taksimatı ve mütemmimatı, arazinin genişliği;
11. Değirmen, fabrika ve imalâthanelerde, içlerindeki sabit istihsal tesisatının nev'i ve miktarı;
12. Tahmin edilen gayrisâfi irat veya kıymet ve tahmin sureti;
13. Tanzim tarihi.

Vergi dairesine levdi

ELLİNCİ MADDE — Tahrir varakaları, Tahrir veya Tadilât Komisyonu tarafından aşağıdaki süreler içinde ve imza karşılığında vergi dairesine verilir :

1. Genel tahrirlerde ve mevzii tadilâтта; bir mahalle veya köye ait tahrir varakaları, bunların tahrir veya tadilâtının bittiği tarihi takip eden en geç beş gün içinde;
2. Diğer tadilâтта; her gayrimenkule ait tahrir varakası, tadilâtın bittiği günü takip eden beş gün içinde.

Genel tahrirlerde, Tahrir Komisyonu tarafından mahalle veya köy itibariyle doldurulan tahrir cetvelleri de tahrir varakalarına bağlanır.

İkinci Bölüm*Genel Tahrir*

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Bu kanuna göre yapılacak genel tahrirler, her 10 yılda bir tekrar edilebilir. Bir ilçede genel tahrir yapılmasına Maliye Bakanlığı karar verir.

Tahrir kararı, ilçe merkezinde çıkan gazetelerle, gazete çıkmayan yerlerde mutata vasıtalarla ilân edilir.

Tahrir muamelelerine kararın ilânından 15 gün geçtikten sonra başlanır.

ELLİ İKİNCİ MADDE — Tahrir Komisyonları kurulur kurulmaz, mahallin en büyük mülkiye memuru ile en büyük mal memuru müstereken bir çalışma pıâmı tanzim ederler ve bu pıâmında «Tahrir muntakalarını» ve «Tahrir sırasını» gösterirler.

Her tahrir muntakasına bir komisyon tarafından bir yıl içinde tahriri mümkün olacak mahalle ve köy ayrılır.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Her tahrir muntakasında tahrir başlanmazdan en az 5 gün evvel, Tahrir Komisyonu başkanı tahririn hangi gün başlayacağını şehir ve kasabalarda belediye başkanına, köylerde ihtiyar meclisine yazı ile bildirir.

Bu ihbar belediye başkanı veya ihtiyar meclisi tarafından gazete çıkan yerlerde gazetelerle neşredilmek, lâzımgelen yerlere ilânlar asılmak suretiyle ve ayrıca mutata vasıtalarla, duyurulacak şekilde köy, çarşı ve mahallelerde halka derhal ilân edilir.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Genel tahrirde her ilçe bir birliktir.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Genel tahriri yapılan ilçede her mahalle veya köye ait tahrir bittikten sonra, tahrir vakaları esas tutularak mahalle veya köyün tahrir cetveli tanzim ve komisyonu teşkil edenler tarafından imza olunur.

Tahrir cetveline aşağıdaki hususlar yazılır :

1. Tahrir cetvelinin ilgili bulunduğu mahallenin veya köyün adı;
2. Tahrir cetvelinin sıra numarası;
3. Tahrir numarası;
4. Sokak veya meydan; arazide ayrıca meşhur semt adı;
5. Kapı numarası;
6. Bina veya arazinin nev'i ve kullanım tarzı;
7. Arazinin büyüklüğü ve sınırları;
8. Takdir olunan gayrisâfi irat veya kıymet;
9. Mükellefin veya mükelleflerin soyadı ve adı (Tüzel kişilerde unvanı);
10. Mükellefin veya mükelleflerin ikametgâh adresi.

ELLİ ALTINCI MADDE — Bir ilçenin genel tahrir neticeleri, itiraz incelemelerinin bitmesini takip eden malî yıldan başlayarak uygulanır.

Genel tahrir zamanı ve ilânı

Çalışma pıâmı

Tahrir başlama

Birlik

Tahrir cetveli

Tahrir neticelerinin uygulanması

İnceye ait itiraz muamelelerinin bittiği ve yeni tahrir netice-
lerinin uygulanacağı Maliye Bakanlığınca ilân edilir.

*Kayıtların ziyaa uğri-
yan yerlerde tah-
riri yenileme*

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Tahrir kayıtları yanan veya
sair sebeplerle mahvolan yerlerde 10 yıl beklenmeksizin yeniden
tahrir yapılır.

Üçüncü Bölüm

Tadilat

Tadilat sebepleri

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıdaki hallerde bina-
ların gayrisâfi iratları ve arazinin kıymetleri tadilat yolu ile tah-
min ve yeniden tesbit edilir :

1. Her hangi bir sebep yüzünden devamlı ve tabii olarak
bina gayrisâfi iratlarının % 15, arazi kıymetlerinin % 20 nispe-
tinde artması veya eksilmesi;

2. Bina veya arazinin genel tahrirde unutulmuş mektum
kalmış olması;

3. Yeni bina inşa edilmesi (Mevcut binalara yapılan ilâve-
ler yeni inşaat hükmündedir);

4. Mevcut bir binanın yanması, yıkılması suretiyle veya
sair sebeplerle tamamen veya kısmen harap olması;

5. Bir binanın kullanım tarzının kısmen veya tamamen de-
ğiştirilmesi;

6. Arazinin hal ve heyetinde değişiklik olması;

7. Daimî istisna hükümlerinden faydalanan ve irat veya
kıymeti bulunmayan bir bina veya arazinin müstesnahıktan çık-
ması;

8. Bir bina veya arazinin taksini veya ifraz edilmesi.

*Arazinin hal ve
heyetinde değişik-
lik*

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Aşağıdaki haller arazi-
nin hal ve heyetinde değişikliği ifade eder :

1. Arazinin fidanlandırılması veya meyvalı, meyvasız ağaç-
landırılması, bağ haline sokulması;

2. Fidanlı, kütüklü veya ağaçlı bir arazinin tarla haline ge-
tirilmesi veya girmesi;

3. Tarım yapılan bir yerin tabii âfet ve arıza yüzünden ta-
rım elverişsiz bir hale gelmesi;

4. Tarım yapılmıyan bir yerin tarım elverişli bir hale ge-
tirilmesi;

5. Arazinin tamamen veya kısmen yola kalbedilmesi, üye-
rinde inşaat yapılması;

6. Yukarıki haller gibi kısmen veya tamamen diğer de-
ğişikliklerin vukuu.

*Mevzii ve ferdî
tadilat*

ALTMİŞİNCİ MADDE — Binaların gayrisâfi iratlarında
ve arazi kıymetinde vukua gelen artış veya eksiliş dolayısıyla
yapılacak tadilat mevzii veya ferdî olur.

Bir şehir, kasaba veya köyün tamamında veyahut bir mahalle,
meydan, sokak veya bir mntakasında veya mevkiinde bulu-
nan binalar ve arazi için yapılan tadilat mevziîdir.

Münferit mükelleflerin binaları veya arazisi için yapılan tadilât ferdîdir.

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Mevziî tadilât yapılabilmesi için :

1. Bir veya birkaç mükellefin veyahut vergi dairesinin tadil talebinde bulunması;
2. Şehir ve kasabalardaki tadilât için belediye encümeninin, köylerdeki için köy ihtiyar meclisinin tanzim edeceği mazbata üzerine il idare kurulunun tadilât yapılmasına karar vermesi;
3. Yapılacak tadilât şehir, kasaba veya köyün tamamına şâmil bulunduğu takdirde, ayrıca Maliye Bakanlığından mezu niyet alınması şarttır.

Mevziî tadilât kararı

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Ferdî tadilât yapılabilmesi için, ilgili mükellefin binası veya arazisi için tadilât talebinde bulunması şarttır ve kâfidir.

Ferdî tadilât talebi

Vergi daireleri ferdî tadilât talebinde bulunamazlar.

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — 58 nci maddenin mevziî ve ferdî tadilât dışında kalan diğer bentlerindeki hallerde tadilât, ya mükellefin veya yoklama neticelerine göre vergi dairesinin talebi üzerine yapılır.

Diğer tadilât

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir bina veya arazinin taksim veya ifraz edilmesi dolayısıyla yapılan tadilâta, binanın gayrisâfi iradı ve arazinin kıymeti yeniden tahmin edilmeyip, vergide kayıtlı irat veya kıymet; müfrez parçalar arasında gayrisâfi iratlarına veya kıymetlerine göre taksim olunur.

Ifraz

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Ferdî tadilât neticeleri tadilât taleplerinin yapıldığı, mevziî tadilât neticeleri de, itiraz incelemelerinin bittiği yılı takip eden malî yıldan başlayarak uygulanır.

Tadilât neticelerinin uygulanması

Ferdî tadilât, talebin yapıldığı malî yıl içinde bitirilmezse, ilerde belli olacak matrahlara göre düzeltmeler yapılmak üzere, bina ve arazinin mevcut irat ve kıymetleri tarha esas tutulur.

Bunlar dışındaki tadilâta tadil neticeleri :

1. Genel tahrirlerde mektum kalan bina ve arazi için genel tahririn yürürlüğe girdiği;
2. Yeni inşaat için inşaatın hitam bulduğu veya inşaatın hitamından evvel kısmen kullanılmaya başlanılmışsa her kısmın kullanılmasına başlandığı;
3. Kullanış tarzı kısmen veya tamamen değişen binalar için bu değişikliğin vuku bulduğu;
4. Muafiyeti sukut eden bina ve arazide muafiyetin sukut ettiği;
5. Yanan, yıkılan ve sair sebeplerle tamamen veya kısmen harap olan binalarda ve ifraz ve taksim edilen bina ve arazide bu olayların vukubulduğu;
6. Hal ve heyeti değişen arazide değişikliğin rastladığı. Tarihi takip eden yıldan başlayarak yürürlüğe konulur.

DÖRDÜNCÜ KISIM**Takdir ve Tahrir Komisyonları****Birinci Bölüm***Takdir Komisyonu**Kuruluş*

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Takdir Komisyonu, mahallin en büyük malmemurunun veyahut tevkil edeceği memurun başkanlığı altında ilgili vergi dairesinin yetkili bir memurundan ve seçilmiş üç üyeden kurulur.

Takdir komisyonları daimî veya geçici olurlar. Daimî komisyonların nerelerde kurulacağını Maliye Bakanlığı belli eder.

Daimî komisyon bulunmayan yerlerde takdir işleri geçici komisyonlar tarafından görülür.

Üyelerin seçilmesi

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Üyeler, tüccarlar için ticaret odasınca diğer sanat ve meslek erbabı için bunların mensup oldukları meslekî teşekküllerce kendi üyeleri arasından veya hariçten seçilir. Bu teşekküller, Takdir Komisyonu başkanının yazılı talebi üzerine en geç bir ay içinde üç asıl ve üç de yedek üye seçmeye mecburdurlar. Bu mecburiyet zamanında yerine getirilmezse üyeler mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilir.

Komisyon toplantılarına mükellefin sanat veya meslek bakımından bağlı veya ilgili olduğu teşekkülden, servet takdiri işlerinde ise yalnız ticaret odasından seçilen üyeler iştirâk eder. Ticaret odası ve meslekî teşekkül bulunmayan yerlerde bunlar tarafından seçilecek üyeler, yukarıki esaslara göre belediyeler tarafından seçilir.

Komisyonlar kendilerine tahsis edilen dairede, yoksa, vergi dairesinde toplanır ve keyfiyet bir tutanakla tesbit olunur.

Komisyonun görevleri

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Takdir Komisyonunun görevleri şunlardır :

a) Yetkili makamlardan istenilen matrah ve servet takdirlerini yapmak;

b) Vergi kanunlarında yazılı fiyat, ücret veya sair matrah ve kıymetleri takdir etmek (Bu gibi takdirler de takdir kararına bağlanır).

Takdir Komisyonu bu görevlerini yaparken takdir sebepleri bulunup bulunmadığını incelemeyiz. Yalnız hatalı gördüğü muamelelerde, ilgili vergi dairesini yazı ile ikaz etmeye mecburdur.

Komisyonun yetkileri

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Takdir Komisyonu 68 nci maddedeki görevleri dolayısıyla bu kanunda yazılı inceleme yetkisini haizdir.

Servet takdiri ile görevli komisyonlar bilirkişiye müracaat edebilirler. Sınai ve edebî mülkiyet haklarını, imtiyazları, maddenleri, mücevheratı, eski eserleri ve sanat eserlerini değerlemede bilirkişiye müracaat etmek mecburidir.

YETMİŞİNCİ MADDE — Mükellefin evvelce beyan ettiği bir matraha ait olan takdir işlerinde, takdir olunan matrah mükellefin beyanından düşük olamaz.

Beyana bağlılık

İkinci Bölüm

Tahrir Komisyonu

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Binaların ve arazinin genel tahriri üçer kişilik «Tahrir Komisyonları» tarafından yapılır. Bu komisyonlar valilerce tâyin olunan bir zatın başkanlığı altında iki seçilmiş üyeden kurulur.

Görev ve kuruluş

Her ilcede, ilcenin büyüklüğüne göre, lüzumu kadar «Tahrir Komisyonu» kurulur.

Valiler, Tahrir Komisyonlarına sıfat ve yetkilerini gösteren birer vesika verirler. Komisyonlar gittikleri yerde bu vesikayı gezilip görülecek bina veya arazinin mutasarrıflarına veya bunları işgal edenlere göstermeye mecburdurlar.

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Tahrir Komisyonlarının üyeleri aşağıdaki şekilde seçilir :

Üyelerin seçilmesi

1. Üyelerden biri tahriri yapılacak ilcenin bağlı bulunduğu il genel meclisince genel meclis üyeleri dışında ilçe halkından seçilir.

57 nci maddede yazılı sebeplerle yapılacak tahrirlerde, il genel meclisi toplantı halinde değilse, bu üyenin aynı suretle il daimî encümenince secilmesi caizdir.

2. Belediye sınırları içindeki yerlerin tahriri için ikinci üyeyi belediye meclisleri kendi üyeleri veya diğer hemşehrileri arasından seçer;

3. Köylerde yapılan tahrirlerde köy ihtiyar meclisi tarafından kendi üyesi arasından veya köy halkından seçilecek bir zat ikinci üye olarak Tahrir Komisyonuna girer.

Tahrir Komisyonlarına girecek üyeler sayısınınca ayrıca ve aynı usul dairesinde yedek üye de seçilir.

İl genel meclisleri ile belediye meclisleri asıl ve yedek üyeleri genel tahrir kararının ilânından başlayarak en geç bir ay içinde seçmeye ve bunların adlarını en büyük mülkiye memuruna bildirmeye mecburdurlar.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tahrir Komisyonları :

Yetki

1. İradı veya kıymeti tahmin edilecek binaları ve araziye gezebilirler;

2. Mükelleflerden ve kiracılardan gayrimenkulün genel durumu, kullanım tarzı, kira veya hasılat miktarı ve tahmine yaracak sair lüzumlu malûmatı isteyebilirler;

3. Lüzumlu gördükleri malûmatı, muhtar ve ihtiyar meclisleri, ticaret ve tarım odaları, belediyeler ve noterler gibi resmî veya yarı resmî teşekküllerle özel teşekküller ve şahıslardan isteyebilirler;

Çalışma saatleri dışında veya tatil günlerinde, bina ve arazi, bunları işgal edenlerin muvafakati olmaksızın gezilemez. Bina-

ların gezilmesi sırasında, komisyon başkan ve üyeleri, ev halkının rahatsız edilmemesine dikkat etmiş mecburdurlar.

Üçüncü Bölüm

Tadilat Komisyonları

Görev ve kuruluş

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gerek binalarda, gerek arazide tadilat üzer kişilik «Tadilat Komisyonları» tarafından yapılır.

Bu komisyonlar, mahallin en büyük mülkiye memurunun vergi dairesi amiri olmıyan gelir memurları arasından seçeceği bir başkan ile iki üyeden kurulur.

Lüzum görülen yerlerde birden fazla Tadilat Komisyonu kurulması caizdir.

Üyelerin seçilmesi

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Tadilat Komisyonuna girecek üyeler aşağıdaki şekilde seçilir .

1. Belediye sınırları içinde bulunan yerler için: Üyelerden biri belediye meclisince kendi üyeleri arasından veya hariçten, diğeri bina veya arazinin bulunduğu mahallenin ihtiyar meclisi tarafından seçilir;

2. Köylerde ihtiyar meclisince birisi ihtiyar meclisi üyeleri arasından, diğeri köy halkı arasından seçilecek iki kişi.

Belediyeler, mahalle ve köy ihtiyar meclisleri, mahallin en büyük mülkiye memurunun yapacağı tebliğden başlayarak en geç bir ay içinde Tadilat Komisyonuna girecek asli üyelerle yedek üyeleri seçmeye ve bunların adlarını en büyük mülkiye memuruna bildirmeye mecburdurlar.

Yetki

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Tahrir Komisyonlarının haiz olduğu yetkileri Tadilat Komisyonları da haizdirler.

Dördüncü Bölüm

Müşterek Hükümler

Komisyonlara seçilecek üyelerde aranacak vasıflar

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Takdir, Tahrir ve Tadilat Komisyonlarına, memurların dışında, seçilecek kimselerde aşağıdaki vasıflar aranır :

1. İyi ahlâk sahibi olmak ve ikamet ettiği veya iş gördüğü muhitin emniyet ve itimadını kazanmış bulunmak;

2. Kamu hizmetlerinden memnu olmamak ve medeni haklardan ıskat edilmiş bulunmamak;

3. Ağır hapis cezasına veya şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan dolayı hapis cezası ile hükümlü olmamak;

4. Vergi kaçakehlğından dolayı cezalandırılmış olmamak;

5. Takdir Komisyonlarına seçileceklerde ayrıca 30 yaşını bitirmiş olmak;

6. Tahrir ve Tadilat Komisyonlarına seçileceklerde ayrıca mensup olduğu şehir veya kasabanın iktisadi şartlarına ve em-

lâk işlerinde vukufu olmak ve yirmi beş yaşını bitirmiş bulunmak;

7. Arazi tahrirlerinde ayrıca çiftçi olmak.

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kısımda yazılı komisyonlara seçilen başkan ve üyeler şehir ve kasabalarda idare heyeti, köylerde ihtiyar meclisi huzurunda aşağıda yazılı şekilde yemin ederler :

Yemin

«Komisyonda çalışacağım süre zarfında tam mânasiyle vicedan ve kanaatim icaplarına tâbi kalacağıma; hiçbir sebep ve tesir altında adaletten ve doğruluktan ayrılmıyacağıma, gerek Devlet gerek mükellef haklarımı bir tutacağıma, takdir ve tahminlerde herhangi bir tarafa temayül suretiyle görevimi kötüye kullanmıyacağıma namusum üzerine yemin ederim».

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Bu kısımda yazılı komisyonlar tam mürettepleri ile toplanır ve mutlak ekseriyetle karar verir.

Nisap

SEKSENİNCİ MADDE — Komisyon toplantılarında herhangi bir sebeple olursa olsun bulunamayacağı anlaşılan üyenin yerine yedek üye davet olunur.

Devam

Seçilmiş üyelerden, mücbir bir sebebe dayanmaksızın, üç mütaakıp toplantıya gelmeyenler istifa etmiş sayılarak yerlerine yedek üye asıl üye olarak getirilir.

Mücbir sebep veya mezuniyetle devam edemeyecek olan asıl üyeye yedek üye vekâlet eder.

Tahrir Komisyonunun başkanı hastalık gibi mücbir bir sebeple veya mezuniyetle görevine devam edemeyecek olursa yerine valiler tarafından bir başkanvekili tâyin olunur.

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Tahrir Komisyonları başkan ve üyelerinin görevleri genel tahrir bitinciye kadar devam eder.

Görev süresi

Takdir ve Tadilât Komisyonlarına seçilenlerin süresi 3 yıldır; süresi dolanların yeniden seçilmesi caizdir.

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Takdir, Tahrir ve Tadilât Komisyonlarının seçilen üyelerine komisyondaki görevleri dolayısıyla yapılacak ödemelerin miktarı, mahallî defterdarlıkça teklif ve Maliye Bakanlığı tarafından tâyin olunur.

Ücretler

BEŞİNCİ KISIM

Tebliğler

Birinci Bölüm

Tebliğ esasları ve muhataplar

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Tahakkuk fişinden gayri, vergilendirme ile ilgili olup hüküm ifade eden bilûmum vesikalar ve yazılar adresleri bilinen gerçek ve tüzel kişilere posta va-

Tebliğ esasları

sitasıyla ilmühaberli taahhütlü olarak, adresleri bilinmiyenlere ilân yolu ile tebliğ edilir.

Şu kadarki, ilgilinin kabul etmesi şartıyla, tebliğin ilgili daire veya komisyonda yapılması caizdir.

*Tebliğ yapılacak
kimseler*

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Tebliğ mükelleflere, bunların kanuni temsilcilerine, vekillerine veya vergi cezası kesilenlere yapılır.

Tüzel kişilere yapılacak tebliğ, bunların başkan, müdür veya kanuni temsilcilerine yapılır. Tüzel kişilerin müteaddit müdür veya temsilcisi varsa tebliğin bunlardan birine yapılması caizdir.

*Veli, vasi ve kay
yımlara tebliğ*

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Mükellef yerine geçen veli, vasi veya kayyım gibi vergi sorumlusu birden fazla olursa, tebliğ bunlardan yalnız birine yapılabilir.

Şayet tebliğin mevzuu olan işe ayrı bir vasi veya kayyım bakmakta ise, tebliğ bunlara yapılır.

Vasıtalı tebliğ

SEKSEN ALTINCI MADDE — Kara, deniz ve hava erasına yapılacak tebliğler kıta komutanı veya müessese âmiri gibi en yakın üste yapılır. Bu evrakı derhal tebliğ olunacak kimseye vermediği takdirde üst tazminle mahkûm olur. Bu cihetin tebliğ evrakında yazılı olması şarttır.

*Yabancı memle-
kette bulunanlara
tebliğ*

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Yabancı bir memlekette bulunanlara yapılacak tebliğ oradaki Türk konsolosu veya siyasi memuru vasıtasıyla yapılır.

Bu hükmün yabancı tâbiyetteki kişilere uygulanması, o memleket mevzuatının buna aykırı olmamasına veya iki Devlet arasında karşılıklı olmak esasına dayanan bir anlaşmanın bulunmasına bağlıdır.

Yabancı bir memlekette resmî bir görev ile bulunan Türk memurlarına tebliğ, Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla yapılır.

*Kamu idare ve mü-
esseselerine tebliğ*

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Kamu idare ve müesseselerine yapılacak tebliğ, bu idare ve müesseselerin en büyük âmirlerine veya bunların muavinlerine yapılır.

İkinci Bölüm

Posta ile tebliğ usulü

Kapalı zarf esası

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Posta ile tebliğde tebliğ edilecek vesika kapalı bir zarf içinde postaya verilir. Bunun için, şekilleri Maliye Bakanlığınca tesbit edilen özel zarflar kullanılır.

*Bilinen adreslere
tebliğ*

DOKSANINCI MADDE — Bilinen adrese gönderilen mektuplar Posta İdaresince muhatabına teslim edildiği tarihte tebliğ edilmiş sayılır.

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Bu kanuna göre bilinen adresler şunlardır :

Bilinen adresler

1. Mükellef tarafından işe başlamada bildirilen adresler;
2. Adres değişikliğinde bildirilen adresler;
3. İşi bırakmada bildirilen adresler;
4. Vergi beyannamelerinde bildirilen adresler;
5. Yoklama fişinde tesbit edilen adresler;
6. İtiraz ve temyiz dilekçelerinde ve cevaplarında gösterilen adresler;
7. Yetkili memurlar tarafından bir tutanakla tesbit edilen adresler (İlgilinin tutanakta imzası bulunmak şartıyla);
8. Bina ve Arazi Vergilerinde komisyonlarca tahrir varakalarında tesbit edilen adresler.

Mektupların gönderilmesinde bu adreslerden tarih itibariyle tebliğat yapacak makama en son olarak bildirilmiş veya bu makamca tesbit edilmiş olanı nazara alınır.

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Tebliğ olunacak evrakı muhtevi zarf Posta İdaresince muhatabına verilir ve keyfiyet muhatap ile Posta memuru tarafından taahhüt ilmühaberine tarih ve imza konulmak suretiyle tesbit olunur.

Tebliğ evrakının teslimi

Muhatabın zarf üzerinde yazılı adresini değiştirmesinden dolayı bulunamamış olması halinde Posta memuru durumu zarf üzerine yazar ve mektup Posta İdaresince derhal tebliği yaptırılan daireye geri gönderilir.

Üçüncü Bölüm

İlân yolu ile tebliğ usulü

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı hallerde tebliğ ilân yolu ile yapılır :

Tebliğ ilânla yapılacak haller

1. Muhatabın adresi hiç bilinmezse;
2. Muhatabın bilinen adresi yanlış veya değişmiş olur ve bu yüzden gönderilmiş olan mektup geri gelirse;
3. Başkaca sebeplerden dolayı posta ile tebliğ yapılmasına imkân bulunmazsa;
4. Yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğ yapılmasına imkân bulunmazsa.

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — İlân aşağıda yazılı şekilde yapılır :

Tebliğde ilân şekli

1. İlân, o mahalde çıkan bir veya daha fazla gazetede neşrolunur. Gazete çıkmıyan yerlerde mutad vasıtalarla yapılır;
2. İlân yazısı tebliğ yapan dairenin ilân koymaya mahsus mahalline asılır ve bir sureti mükellefin bilinen son adresinin bağlı olduğu muhtarlığa gönderilir.
3. İstanbul dışındaki yerlerde ilânen yapılan tebliğin konusu 5 000 lirayı aşan bir vergiye veya vergi cezasına ait olduğu takdirde, ilân ayrıca Ankara ve İstanbul'da çıkan birer gazetede neşredilir.

Tebliğ olunacak evrakın örnekleri yabancı memlekette bulunan mükellefin bilinen adresine ayrıca posta ile gönderilir.

İlânın muhteviyatı

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — İlânlarda, tebliğin ilgili bulunduğu vergiler gösterilmek suretiyle adları (Tüzel kişilerde unvanları) yazılı muhataplara aşağıdaki hususlar ihtar olunur :

1. İlân tarihinden başlayarak bir ay içinde ilâni yapan makama bizzat veya bilvekele müracaat etmeleri veyahut taahhütlü mektup veya telgrafla açık adreslerini bildirmeleri;

2. Kendilerine süre ile kayıtlı resmî tebliğ yapılacağı.

İlânın neticeleri

DOKSAN ALTINCI MADDE — İlân üzerine bizzat veya bilvekele müracaat edenlere yerinde, adres bildirenlere ise posta ile tebliğ yapılır.

Posta ile yapılan bu tebliğ hakkında da 90 ıncı madde hükmü cari olur.

İlân tarihinden başlayarak bir ay içinde ne vergi dairesine müracaat yapmış ve ne de adresini bildirmiş olanlara bir ayın sonunda tebliğ yapılmış sayılır.

Dördüncü Bölüm*Tebliğlere ait türlü hükümler**Memur vasıtasıyla tebliğ*

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Posta ile tebliğ yapılması müşkül veya faydasız görülen hal ve yerlerde veyahut özel veya acele hallerde, Maliye Bakanlığı tebliğleri posta yerine memur vasıtasıyla yaptırmaya yetkilidir.

Bu takdirde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun (123 üncü maddesi hariç olmak üzere) tebliğlere ait hükümler uygulanır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 123 üncü maddesine temas eden hallerde tebliğ ilân yolu ile yapılır.

Hatalı tebliğler

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Tebliğ olunan vesikalar, esasa müessir olmıyan şekil hatalarından dolayı hukuki kıymetlerini kaybetmezler; yalnız vergi ihbarı ile ilgili vesikalarda mükellefin adının, verginin nev'i veya miktarının, itiraz veya temyiz sürelerinin hiç yazılmamış olması veyahut bu vesikaların görevli bir makam tarafından tanzim edilmemiş bulunması vesikayı hükümsüz kılar.

Tebliğ yerine geçen muameleler

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Verginin tarh ve tahakkukunda tebliğ yerine geçen muameleler hakkındaki hükümler mahfuzdur.

ALTINCI KISIM**Vergi alacağıının kalkması****Birinci Bölüm***Ödeme*

YÜZÜNCÜ MADDE — Vergi borcu, mükellefin bu bakımdan bağlı olduğu vergi dairesine ödenir.

*Verginin ödeneceği
daire*

Mükellef vergi borcunu vergi dairesinin bulunduğu belediye sınırlarının dışındaki vergi dairelerine de yatırabilir. Bu takdirde ödemenin hangi vergi dairesi hesabına yapıldığının bildirilmesi şarttır.

YÜZ BİRİNCİ MADDE — Vergi, kanunlarında gösterilen süreler içinde ödenir.

Ödeme zamanı

Ödeme süresinin son günü verginin vâdesi tarihidir.

500 den fazla mükellefi olan vergi dairelerine para yatırmak bakımından mükelleflere, vâdenin bitmesini takibeden tarihten başlayarak 15 gün içinde gün belli etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bu suretle belli edilen günler verginin vâdesi yerine geçer.

YÜZ İKİNCİ MADDE — 1. İkmalen veya re'sen tarholunan vergiler taksit zamanlarından evvel tahakkuk etmişse taksit süreleri içinde; taksit süreleri kısmen veya tamamen geçtikten sonra tahakkuk etmişse; geçmiş taksitler, tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir.

Özel ödeme zamanları

2. Mükellefiyetten çıkma dolayısıyla beyan üzerinden tarholunan vergiler, beyanname verme süreleri içinde ödenir.

Mükellefin, vâdeleri mezkûr süreden sonra gelen vergileri de aynı süre içinde almır.

Mükellefiyetten çıkanların ikmalen veya re'sen tarholunan vergileri, tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde tahsil olunur.

Bu bentte vazılı tahsil süreleri, 377 nci maddede sayılan teminat gösterildiği takdirde, vergi kanuniyle belli taksit zamanına kadar ve taksit zamanı geçmiş ise üç ay uzatılır.

İkinci Bölüm*Zamanaşımı ve terkin*

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Zamanaşımı, süre geçmesi suretiyle vergi alacağıının kalkmasıdır.

*Zamanaşımının
mahiyeti*

Zamanaşımı, mükellefin bu hususta bir müracaatı olup olmadığına bakılmaksızın hüküm ifade eder.

Zamanaşımından sonra mükelleften vergi aranamaz. Mükellefin yapacağı vergi ödemeleri kabul olunmaz.

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Vergi alacağıının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak üç yıl ve kaçakçılık halinde beş yıl içinde tarh ve tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar.

*Zamanaşımı
süreleri*

Verginin terkini

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, muzır hayvan ve haşarat istilâsı ve bunlara benziyen âfetler yüzünden varlıklarının veya mahsüllerinin en az üçte birini kaybeden mükelleflerin, bu âfetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili bulunan vergi borçları ve vergi cezaları, Bakanlar Kurulu kararı ile kısmen veya tamamen terkin olunur.

Zarar derecesini ve ilgili bulunduğu gelir kaynağını mahalli idare heyetleri yaptıracağı tahkikat üzerine tesbit eder.

Üçüncü Bölüm

Vergi hatalarını düzeltme

Vergi hatası

YÜZ ALTINCI MADDE — Vergi hatası, vergiye mütaalilik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınmasıdır.

Hesap hataları

YÜZ YEDİNCİ MADDE — Hesap hataları şunlardır :

1. Matrah hataları: Beyanname, tahakkuk fişi, ihbarname, karar ve saire gibi vergilendirme ile ilgili vesikalarda matraha ait rakamların ve tenzillerin eksik veya fazla gösterilmiş veya hesaplanmış olmasıdır;

2. Vergi miktarında hatalar : Vergi nispet ve tarifelerinin yanlış uygulanması, vergilendirme ile ilgili vesikalarda verginin eksik veya fazla hesaplanmış veya gösterilmiş olmasıdır;

3. Verginin mükerrer olması : Aynı vergi kanununun uygulanmasında belli bir vergilendirme dönemi için aynı matrah üzerinden bir defadan fazla vergi istenmesi veya alınmasıdır.

Vergilendirme hataları

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Vergilendirme hataları şunlardır :

1. Mükellefin şahsında hata : Bir verginin asıl borçlusu yerine başka bir kişiden istenmesi veya alınmasıdır;

2. Mükellefiyette hata : Açık olarak vergiye tâbi olmıyan veya vergiden muaf bulunan kimselerden vergi istenmesi veya alınmasıdır;

3. Mevzuda hata : Açık olarak vergiye tâbi bulunmıyan veya vergiden istisna edilmiş olan madde veya kıymetler üzerinden vergi hesaplanmasıdır;

4. Vergilendirme veya muafiyet döneminde hata : Aranan verginin ilgili bulunduğu vergilendirme döneminin yanlış gösterilmiş veya süre itibarıyla eksik veya fazla hesaplanmış olmasıdır.

Hataların meydana çıkarılması

YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Vergi hataları şu yollarla meydana çıkarılabilir :

1. İlgili memurun hatayı bulması veya görmesi ile;

2. Üst memurların yaptıkları incelemeler neticesinde hatanın görülmesi ile;

3. Hatanın teftiş sırasında meydana çıkarılması ile;

4. Hatanın hesap incelemesi sırasında meydana çıkarılması ile;

5. Mükellefin müracaatı ile.

YÜZ ONUNCU MADDE — Vergi hatalarının düzeltilmesine, ilgili vergi dairesi âmiri karar verir.

Düzeltilme yetkisi ve reddiyat

Bu hatalar düzeltme fişine dayanılarak düzeltilir. Hatanın mükellef aleyhine yapılmış olması halinde, fazla vergi aynı fişe dayanılarak terkin ve tahsil olunmuş ise mükellefe reddolunur. Düzeltilme fişinin bir nüshası, reddedilecek miktarla müracaat edeceği muhasebe ve müracaat süresi zikredilmek suretiyle mükellefe tebliğ edilir. Mükellef tebliğ tarihinden başlayarak bir yıl içinde parasını geri almak üzere müracaat etmediği takdirde hakkı sakıt olur.

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — İdarece tereddüt edilmiyen açık ve mutlak vergi hataları re'sen düzeltilir. Kendi aleyhlerine düzeltme yapılan kimselerin düzeltmeye itiraz etmeleri mahfuzdur.

Re'sen düzeltme

YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Vergi muamelelerindeki hataların düzeltilmesini mükellefler yazı ile isteyebilirler.

Düzeltilme talebi

Düzeltilme talepleri 358 nci maddede yazılı itiraz dilekçeleri şeklinde tanzim olunur ve vergi dairesine verilir.

Bunların posta ile taahhütlü olarak gönderilmesi caizdir.

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Vergi dairesi düzeltme talebini, kendi mütalâasını da ilâve ederek, düzeltme merciine gönderir.

Düzeltilme talebinin incelenmesi

Düzeltilme merci talebi yerinde gördüğü takdirde, düzeltmenin yapılmasını emreder; yerinde görmediği takdirde, keyfiyet düzeltmeyi istiyene yazı ile tebliğ olunur.

Düzeltilme taleplerinin müracaattan başlayarak bir ay içinde incelenip karara bağlanması ve neticenin talepte bulunana bu süre içinde tebliğ olunması lâzımdır.

İtiraz süresi içinde düzeltme talebinde bulunanların bu talepleri reddolunduğu takdirde düzeltme talebi itiraz dilekçesi yerine geçer.

Bu takdirde itiraz hükümleri uygulanır.

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — İtiraz süresi geçtikten sonra yaptıkları düzeltme talepleri reddolunanlar şikâyet yolu ile Maliye Bakanlığına müracaat edebilirler.

Şikâyet yolu ile müracaat

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — İtiraz veya Temyiz Komisyonlarından geçmiş olan muamelelerde vergi hataları bulunduğu takdirde, bu hatalar, komisyon kararları kesinleşmiş olsa bile, evvelki maddelerde yazılı usul dairesinde düzeltilebilir. Şu kadar ki, düzeltmenin yapılabilmesi için hatalar hakkında sözü geçen komisyonlar tarafından bir karar verilmemiş olması şarttır.

Düzeltilmenin şümulü

YÜZ ON ALTINCI MADDE — 104 ncü maddede yazılı zaman aşımını dolduktan sonra meydana çıkarılan vergi hataları düzeltilemez. Şu kadar ki, zaman aşımını süresinin son yılı içinde tarhedilen vergilerde düzeltme zaman aşımını, hatanın vukuu tarihinden başlayarak bir yıldan aşağı olamaz.

Düzeltilmede zaman aşımı

YEDİNCİ KISIM

Yoklama ve İnceleme

Birinci Bölüm*Yoklama*

- Maksat** YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Yoklamadan maksat; mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddi olayları ve mevzuları araştırmak ve tesbit etmektir.
- Yoklamaya yetkililer** YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Yoklama :
1. Vergi dairesi âmirleri;
 2. Yoklama memurları;
 3. Yetkili makamlar tarafından yoklama işi ile görevlendirilenler;
 4. Vergi incelemesine yetkili olanlar;
- Tarafından yapılır.
- Hüviyet ibrazı mecburiyeti** YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Yoklama yapanların elinde yoklama yetkilerini gösteren fotoğraflı resmî bir vesika bulunur.
- Yoklamaacılar yoklama yaparken bu vesikayı, kendilerinden sorulmasa bile, nezdinde yoklama yapılan kimseye gösterirler. Toplu yoklamalarda kolbaşının vesikayı ibraz etmesi kâfidir.
- Yoklama zamanı** YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Yoklama her zaman yapılabilir.
- Yoklamanın ne zaman yapılacağı ilgiliye haber verilmez. Hayvanlar Vergisi Kanununun yoklama, kayıt ve nakil hakkındaki hükümleri mahfuzdur.
- Yoklama fişi** YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Yoklama neticeleri tutanak mahiyetinde olan «Yoklama fişine» geçirilir.
- Bu fişler yoklama yerinde iki nüsha tanzim olunarak tarihlenir, bulunursa kendisine veya yetkili adamına imza ettirilir; bunlar bulunmaz veya imzadan çekinirlerse keyfiyet fişe yazılır ve yoklama fişi polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılır.
- Yoklama neticelerinin bildirilmesi** YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Yoklama fişlerinin birinci nüshası yoklaması yapılan şahıs veya yetkili adamına bırakılır. Bunlar bulunmazsa bilinen adresine 7 gün içinde posta ile gönderilir.
- Vergi karnesi alanlar hakkında yapılan yoklamalar ayrıca bu karneye işaret olunur.
- Yoklama fişlerinin ikinci nüshaları vergi dairesine tevli olunur.
- Toplu yoklama** YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Vergi uygulamalarının gerektirdiği hallerde münferit fiş yerine yoklama cetvellerinin kullanılması ve neticelerin toplu olarak bu cetvellerde gösterilmesi caizdir.

Yoklama cetvellerinin kullanılacağı halleri Maliye Bakanlığı belli eder.

Yoklama cetveli kullanılan hallerde ihtilâflı olaylar yoklama fişi mahiyetinde ayrı bir tutanakla tesbit olunur.

İkinci Bölüm

Vergi incelemeleri

YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Vergi incelemesinden maksat; defter ve hesaba dayanılarak ödenmesi lâzımgelen vergilerin doğruluğunu araştırmak, tesbit etmek ve sağlamaktır.

Maksat

YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Vergi incelemesi; hesap uzmanları, mahallin en büyük mal memuru, kontrol memurları veya vergi dairelerinin âmirleri tarafından yapılır.

*İncelemeye yetki-
liler*

Maliye Bakanlığı hücum gördüğü yerlerde vergi incelemelerini yalnız hesap uzmanlarına yaptırabilir.

Maliye müfettişleri, Maliye müfettiş muavinleri ve gelir kontrolörleri her hal ve takdirde vergi inceleme yetkisini haizdirler.

YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Vergi incelemesi yapanlar yanlarında memuriyet sıfatlarını ve inceleme yetkisini gösteren fotoğraflı resmî bir vesika bulundururlar ve gittikleri yerde işe başlamadan evvel bu vesikayı ilgililere gösterirler.

Hüviyet ibrazı

YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Bu kanuna veya diğer kanunlara göre defter ve hesap tutmak, evrak ve vesikaları muhafaza ve ibraz etmek mecburiyetinde olan gerçek ve tüzel kişiler vergi incelemelerine tâbidirler.

*İncelemeye tâbi
olanlar*

YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Vergi incelemesinin ne zaman yapılacağına evvelden haber verilmesi mecburi değildir.

İnceleme zamanı

İnceleme, tahakkuk zamanaşımı süresi içinde her zaman yapılabilir.

YÜZ YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Vergi incelemeleri, esas itibarıyla incelemeye tâbi olanın iş yerinde yapılır.

Yerinde inceleme

İş yerinin müsait olmaması, ölüm, işin terkedilmesi gibi zaruri sebeplerle incelemenin yerinde yapılması imkânsız olur veya mükellef ve vergi sorumluları isterlerse inceleme dairede yapılabilir.

Bu takdirde incelemeye tâbi olanın lüzumlu defter ve vesikalarını daireye getirmesi kendisinden yazılı olarak istenilir.

İncelemenin dairede yapılması halinde istenilen defter veya vesikaları belli edilen zamanda mazeretsiz olarak getirmiyenler, bunları ibraz etmemiş sayılırlar. Haklı bir mazeret gösterenlere, defter ve vesikalarını daireye getirmeleri için münasip bir mühlet verilir.

YÜZ OTUZUNCU MADDE — Vergi incelemesi yapanlar, yaptıkları inceleme sırasında aşağıdaki esaslara uymaya mecburdurlar :

*İncelemede uyula-
cak esaslar*

1. İncelemeye tâbi olana, bunun mevzuunu işe başlamadan

evvel açık olarak ızah ederler;

2. Nezdinde inceleme yapılanın muvafakati olmadıkça resnû çalışma saatleri dışında inceleme yapamazlar veya buna devam edemezler (Tutanak düzenlenmesi ve inceleme ile ilgili emniyet tedbirlerinin alınması bu hükmün dışındadır. Ancak bu gibi tedbirler, incelemelerin yapıldığı yerdeki faaliyeti sekteye uğratmıyacak şekilde yapılır);

3. İnceleme bitince, bunun yapıldığını gösteren bir vesika nezdinde inceleme yapılanı verilir.

*İnceleme tutanak-
ları*

YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — İnceleme esnasında lüzum görülen hallerde, vergilendirme ile ilgili olaylar ve hesap durumları ayrıca tutanaklar ile tesbit ve tevsik olunabilir. İlgililerin itiraz ve mülâhazaları varsa bunlar da tutanağa geçirilir. Bu suretle düzenlenen tutanakların birer nüshasının mükellefe veya nezdinde inceleme yapılan kimseye bırakılması mecburidir.

Mükellefin hesap ve vergi durumu ile ilgili olmak üzere düzenlenecek raporların birer örneği inceleme sonunda vergi dairelerinde mükellefe verilir.

Resen vergi tarh edilmesini icap ettiren haller varsa rapor örneklerinin, işin Takdir Komisyonuna tevdiinden evvel mükellefe verilmesi mecburidir.

Üçüncü Bölüm

Arama

*Arama yapılabilecek
haller*

YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — İhbar veya yapılan incelemeler dolayısıyla, bir mükellefin vergi kaçırdığına delâlet eden emareler bulunursa, bu mükellef veya kaçakçılıkla ilgisi görülen diğer şahıslar nezdinde ve bunların üzerinde arama yapılabilir.

Aramanın yapılabilmesi için :

1. Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların buna lüzum göstermesi ve gerekçe'li bir yazı ile arama kararı vermeye yetkili sulh yargıcından bunu istemesi;

2. Sulh yargıcının istenilen yerlerde arama yapılmasına karar vermesi;

Şarttır.

İhbar üzerine yapılan aramada ihbar sabit olmazsa nezdinde arama yapılan kimse muhbirin adının bildirilmesini isteyebilir. Vergi dairesi muhbirin ismini bildirmeye mecburdur.

*Aramada bulunan
defter ve vesikalar*

YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Aramada bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defter ve vesikalar müfredatlı olarak bir tutanakla tesbit olunur.

Vesikaların dosya ve dosya içinde sayı itibariyle tesbit olunması müfredatlı tesbit demektir.

Arama kararında açıkça yazılmasa bile, aramada bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defter ve vesikalar aramayı yapan memur tarafından alınıp daireye götürülebilir ve incelenebilir. Bu takdirde müfredatlı tutanağın bir örneği defter ve vesikaların sahibine veya adamına verilir.

Bu suretle alınan defter ve vesikaların iyi saklanması şarttır. Defterlerin iyi saklanmamasından doğacak zararı idare tazmine mecburdur.

YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Arama yapılan hallerde inceleme çabukça ve her işten önce yapılır.

İnceleme sırasında vergi ile ilgisi olmayan şahsi ve özel mektup ve diğer evrak makbuz karşılığında sahiplerine geri verilir.

Mükellef, ilgili memurun huzuriyle, bu defterler ve vesikalar üzerinde incelemeler yapmaya ve bunlardan suret ve kayıtlar çıkarmaya yetkilidir.

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Arama neticesinde alınan defter ve vesikalar üzerindeki incelemeler en geç üç ay içinde bitirilerek sahibine bir tutanakla geri verilir.

İncelemelerin haklı sebeplere binaen üç ay içinde bitirilmesine imkân olmayan hallerde sulh yargıcının vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

Defter ve vesikaların incelenmesi sırasında kanuna aykırı görülen olaylar ve hesap durumları tutanakla tesbit olunur. Mükellef bu tutanakları imzadan çekindiği takdirde, bahis mevzuu olayları ve hesap durumlarını ihtiva eden defter veya vesikalar aramanın mevzuu ile ilgili vergi ve cezalar kesinleşinceye kadar kendisine geri verilmez.

İlgililer imzası üstüne dilediği itiraz ve mülâhazaları kaydedebilirler.

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Arama neticesinde bulunan defter ve vesikaların muhafaza altına alınması sebebiyle mükellefin :

a) Süre ile kayıtlı ödevleri hakkında 15 nci madde hükmü uygulanır;

b) 208 nci madde gereğince yapılamayan kayıtlar, defterlerin geri verilmesinden sonra idare ile mükellef arasında kararlaştırılan münasip bir süre zarfında ikmal edilir; uyusulamaz ise mükellefin bağlı olduğu meslekî teşekkül, yoksa belediye encümeni bu süreyi belli eder.

Mükellef dilerse defterlerinin muhafaza altına alındığında muamelâtını yeniden tanzim ve tasdik ettireceği defterlere kayıt ve iadesi halinde muamelâtını iade edilen defterlere intikal ettirebilir.

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Bu bölümde açıkça yazılı olmayan hallerde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun arama ile ilgili bulunan hükümleri uygulanır.

Dördüncü Bölüm

Bilgi Toplama

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişiler Maliye Bakanlığının veya vergi in-

İncelemede usul

İncelemenin bitmesi

Sorumluluk

Genel hükümlerin uygulanması

Bilgi verme

celemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgileri vermeye mecburdurlar.

Bilgiler yazı veya sözle istenilir. Sözle istenen bilgileri vermeyenlere keyfiyet yazı ile tekit ve cevap vermeleri için kendilerine münasip bir mühlet tâyin olunur. Bilgi istenmek üzere ilgililer vergi dairesine zorla getirilemez.

Memleket dışı imtiyazlarından faydalanan yabancı devlet memurları bilgi verme mecburiyetine tâbi olamazlar.

*Devamlı bilgi
Bilgi vermektен*

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Kamu idare ve müesseseleri vergi dairelerince kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli fasılalarla ve devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdurlar.

*İmtina edememek
intikalleri bildirme*

YÜZ KIRKINCI MADDE — Aşağıda yazılı resmî makamlarla gerçek ve tüzel kişiler, her ay muttali oldukları ölüm vakaları ile intikalleri ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar.

1. Sulh yargıçları, icra, nüfus ve tapu memurları;

2. Yabancı memleketlerdeki Türk konsolosları veya konsolosluk görevini yapanlar (Memur oldukları yerde ölen Türk tebaasının soyadı, adı ve sıfatları ile Türkiye'deki ikametgâhlarını Maliye Bakanlığına bildirirler);

3. Mahalle ve köy muhtarları (Kendi mahalle veya köylerinde ölenleri bildirirler);

4. Banka, bankerler ve şirketler ile emanet kabul eden gerçek ve tüzel kişiler (Mevduat, şirket hissesi, emanet para ve eşya veya sair suretle alacak sahiplerinden birinin ölümü halinde, ölenin soyadını, adını, alacağının nev'ini ve miktarını bildirirler).

*Ölüm vakalarını ve
evrakını*

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Kendilerinden bilgi istenilen gerçek ve tüzel kişiler, özel kanunlarda yazılı mahremiyet hükümlerini ileri sürerek, bilgi vermektен imtina edemezler. Ancak :

1. Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin muhabereleer hakkında tutmaya mecbur olduğu mahremiyet mahfuzdur;

2. Hekimlerden, dış hekimlerinden, dışçilerden, ebelerden ve sağlık memurlarından hastaların hastalıklarının nev'ine mütaallik bilgiler istenemez.

3. Avukatlardan ve dâva vekillerinden kendilerine tevdi olunan veya görevleri dolayısıyla muttali oldukları ahval ve hususların bildirilmesi istenemez; şu kadar ki, bu yasak müekkil adlarıyla vekâlet ücretlerine ve giderlerine şâmil değildir;

4. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 88 nci maddesi gereğince gösterilmesi veya teslimi caiz olmayan evrakın muhteviyatı hakkında bilgi istenemez. Şu kadar ki, doğrudan doğruya vergi ile ilgili olmak üzere, bu gibi evraka müsteniden doğan borçların miktarlarına ve alacaklıların adlarına ait bilgiler istenebilir.

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — 140 ncı maddedekiler hariç olmak üzere, bu bölümde yazılı kaynaklardan toplanacak bilgiler istihbarat arşivlerinde gizli olarak saklanır.

Bu arşivlerden kimlerin ve ne suretle faydalanabileceği Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

İKİNCİ KİTAP

Mükellefin ödevleri

BİRİNCİ KISIM

Bildirmeler

Birinci Bölüm

İşe Başlama

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı mükelleflerden işe başlayanlar keyfiyeti vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar :

1. Tüccar ve esnaf;
2. Serbest meslek erbabı;
3. Özel okul, hastane ve benzeri yerleri işletenler.

Gezici esnafın vergi karnesi almak için müracaatı, işe başlamayı bildirme yerine geçer.

*İşe başlamayı
bildirme*

YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Tüccar ve esnaf için, aşağıdaki hallerden her hangi biri «İşe başlamayı» gösterir :

1. Bir iş yeri açmak (İş yeri açmaktan maksat, belli bir yerde bilfiil ticari veya sınai faaliyete geçmek demektir. Bir yerin ne maksatla olursa olsun sadece tutulmuş olması veya içinde tertibat ve tesisat yapılmakta bulunması iş yerinin açıldığını göstermez);
2. İş yeri açılmamış olsa bile ticaret siciline veya meslekî bir teşekküle kaydolunmak;
3. Gezici işlerde, işle bilfiil uğraşmaya başlamak.

*Tüccar ve esnafta
işe başlamanın
belirtileri*

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Serbest meslek erbabı için aşağıdaki hallerden her hangi biri «İşe başlamayı» gösterir :

1. Muayenehane, yazıhane, atelye gibi özel iş yerleri açmak;
2. Çalışılan yere tabelâ, levha gibi meslekî faaliyette bulunduğu ifade eden alâmetleri asmak;
3. Her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilânlar yapmak;
4. Serbest olarak meslekî faaliyette bulunmak üzere meslekî teşekküllere kaydolunmak;

Serbest meslek erbabında işe başlamanın belirtileri

Meslekî teşekküllere kaydolunanlardan görevleri veya durumları icabı bilfiil meslekî faaliyette bulunmayacak olanlar bildirmelerinde bu ciheti de açıklarlar.

İş yeri

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Ticarı, sınai ve meslekî faaliyette iş yeri: Mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalâthane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri gibi ticari veya snai veya meslekî bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir.

İkinci Bölüm

Değişiklikler

Adres değişikliklerinin bildirilmesi

YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — 91 nci maddede yazılı bilinen iş veya ikamet yeri adreslerini değiştiren mükellefler, yeni adreslerini vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Gezici esnafta adres değişikliğinin vergi karnesine işaret ettirilmesi bildirme yerine geçer.

İş değişikliklerinin bildirilmesi

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — İşe başladıklarını bildiren mükelleflerden :

- Yeni bir vergiye tâbi olmayı;
- Mükellefiyet şeklinde değişikliği;
- Mükellefiyetten muaflığa geçmeyi;

Gerektirecek surette işlerinde değişiklik olanlar, bu değişiklikleri vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

İşletmede değişikliğin bildirilmesi

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Aynı teşebbüs veya işletmeye dâhil bulunan iş yerlerinin sayısında vukuagelen artış veya azalışları mükellefler vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Üçüncü Bölüm

İşi Bırakma

İşi bırakmanın bildirilmesi

YÜZ ELLİNCİ MADDE — 143 ncü maddede yazılı mükelleflerden işi bırakanlar, keyfiyeti vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Bu hüküm gezici esnafa şâmil değildir.

İşi bırakmanın tarifi

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Vergiye tâbi olmayı gerektiren muamelelerin tamamen durdurulması ve sona ermesi işi bırakmayı ifade eder.

İşlerin her hangi bir sebep yüzünden geçici bir süre için durdurulması işi bırakma sayılmaz.

Tasfiye ve iflâs

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Tasfiye ve iflâs hallerinde, mükellefiyet vergi ile ilgili muamelelerin tamamen sona ermesine kadar devam eder.

Bu hallerde tasfiye memurları veya iflâs dairesi :

- Tasfiye veya iflâs kararlarını;

2. Tasfiyenin veya iflâsın kapandığını;
Vergi dairesine ayrı ayrı bildirmeye mecburdurlar.

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İş ve teşebbüsün :

Nakil

a) Aynı vergi dairesi mıntakasında bir yerden diğer yere nakledilmesi adres değişikliği;

b) Vergi dairesi mıntakası dışına çıkarılması, işi bırakma ve gidilen yerde işe başlama;
Sayılır.

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Ölüm işi bırakma hükmündedir. Ölüm mükellefin mirası reddetmemiş mirasçıları tarafından vergi dairesine bildirilir.

Ölüm

Mirasçıların her hangi birinin ölümü bildirmesi diğer mirasçıları bu ödevden kurtarır.

Dördüncü Bölüm

Bina ve arazi tadilatı

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Mükellefler, genel tahrirde unutulmuş yazılmamış olan binaları, tahrir neticelerine göre verginin alınmaya başladığı malî yılın sonuna kadar vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Tahrirde unutilan binalar

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Mükellefler, şehir ve kasabalarda yeni inşa ettirdikleri binaları ve inşaat bitmeden kullanmaya başlanan kısımlarını vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Yeni inşaat

Mevcut binalara yapılan ilâveler yeni inşaat hükmündedir.

YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Mükellefler, bina ve arazide vukuagelen aşağıdaki değişiklikleri vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar :

Bina ve arazide değişiklikler

1. Binanın kullanım tarzının tamamen veya kısmen değiştirildiğini;

2. Binanın yandığını, yıkıldığını veya sair suretle kullanılmaz bir hale geldiğini;

3. Arazinin hal ve heyetinde vukuagelen değişiklikleri;

4. İratsız bir arsanın iratlı arsa veya iratlı arsanın iratsız arsa haline geldiğini.

YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Mükellefler vergiden müstesna olmaktan çıkan binaları vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Mükellefiyete giren binalar

Beşinci Bölüm

Bildirmelerde süre ve şekil

YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Bildirmeler aşağıda yazılı süre içinde yapılır :

Süre

1. İşe başlama, değişiklik ve işi bırakma bildirmeleri;

Bildirilecek olayın vukuu tarihinden başlayarak bir ay;

2. Bina ve arazi tadilatında bildirme :

Yeni inşaatta inşaatın bittiği ve kısmen kullanılmaya başlanılmışsa her kısmın kullanılmaya başlandığı ve diğer tadilatta (Müstesnahğin sukutu dâhil) tadili gerektiren halin vukuu tarihinden başlayarak iki ay.

*Yazılı bildirme
esası*

YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Bildirmeler yazılı olur; yalnız defter tutmaya mecbur olmayan mükelleflerden okuma ve yazması olmayanlar bildirmeleri sözle yapabilirler. Sözlü bildirmeler tutanakla tesbit olunur.

Posta ile gönderme

YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Yazılı bildirmelerin posta ile taahhütlü olarak gönderilmesi caizdir. Bu takdirde bildirmenin postaya verildiği tarih vergi dairesine verilme tarihi yerine geçer.

Bu maddenin hükümleri vergi beyannameleri hakkında da cari olur.

İKİNCİ KISIM

Defter tutma

Birinci Bölüm

Genel Esaslar

Maksat

YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Mükellefler bu kanuna göre tutacakları defterleri vergi uygulanması bakımından aşağıdaki maksatları sağlayacak şekilde tutarlar :

1. Mükellefin vergi ile ilgili servet, sermaye ve hesap durumunu tesbit etmek;
2. Vergi ile ilgili faaliyet ve hesap neticelerini tesbit etmek;
3. Vergi ile ilgili muameleleri belli etmek;
4. Mükellefin vergi karşısındaki durumunu hesap üzerinden kontrol etmek ve incelemek;
5. Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımıyla üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını kontrol etmek ve incelemek.

Defter tutacaklar

YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı gerçek ve tüzel kişiler bu kanunun esaslarına göre defter tutmaya mecburdurlar :

1. Ticaret ve sanat erbabı;
2. Ticaret şirketleri;
3. İktisadi kamu müesseseleri;
4. Dernek ve tesislere ve vakıflara ait iktisadi işletmeler;
5. Serbest meslek erbabı.

İktisadi kamu müesseseleriyle dernek ve tesislere ait iktisadi işletmeler defter tutma bakımından tüccarların tâbi oldukları hükümlere tâbidirler.

İstisnalar

YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Defter tutma mecburiyeti aşağıda yazılı gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygu-

lanamaz :

1. Gelir Vergisinden muaf olan esnaf;
2. Gelir Vergisi Kanununa göre kazançları götürü olarak tesbit edilen serbest meslek erbabı;
- 3 Kurumlar Vergisinden muaf olan :
 - a) İktisadi kamu müesseseleri;
 - b) Dernek ve tesislere ait iktisadi işletmeler.

Yukardaki istisna hükümlerinin Gelir veya Kurumlar Vergisinden muaf olmakla beraber diğer vergilerden birine tâbi olan ve bu vergileri götürü usulde tesbit edilmeyen mükelleflerin muaf olmadıkları vergiler için tutacakları defterlere şümulü yoktur.

YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Defterler hesap dönemi itibariyle tutulur. Kayıtlar her hesap dönemi sonunda kapatılır ve ertesi dönem başında yeniden açılır.

Hesap dönemi

Hesap dönemi normal olarak takvim yılıdır.

Şu kadar ki, takvim yılı dönemi faaliyet ve muamelelerinin mahiyetine uygun bulunmayanlar için, bunların müracaatı üzerine Maliye Bakanlığı 12 şer aylık özel hesap dönemleri belli edebilir.

Yeniden işe başlama veya işi bırakma hallerinde, hesap dönemi içinde bir yıldan eksik olan faaliyet süresi, hesap dönemi sayılır.

Bu maddeye göre özel hesap dönemi belli edilenlerin ticari kazancı, hesap döneminin kapandığı takvim yılının kazancı sayılır.

YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Mükellefler bu kı-
sımda yazılı maksat ve esaslara uymak şartıyla, defterlerini ve muhasebelerini işlerinin bünyesine uygun olarak diledikleri usul ve tarzda tanzim etmekte serbesttirler.

Muhasebe usulünü seçmekte serbestlik

Ticaret Kanununun ticari defterler hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

İkinci Bölüm

Defter tutma bakımından tüccarlar

YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Tüccarlar, defter tutma bakımından iki sınıfa ayrılır.

Tüccar sınıfları

I nci sınıf tüccarlar bilânço esasına göre;

II nci sınıf tüccarlar işletme hesabı esasına göre;
defter tutarlar.

YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı tüccarlar, I inci sınıfa dâhildirler :

Birinci sınıf tüccarlar

1. Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı 200 000 lirayı veya satışlarının tutarı 220 000 lirayı aşanlar;

2. Birinci bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşıp da bir yıl içinde elde ettikleri gayrisâfi iş hasılatı 40 000 lirayı aşanlar;

3. 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı işlerin memzucen yapılması halinde 2 numaralı bentte yazılı iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı 200 000 lirayı aşanlar;

4. Bilûmum ticaret şirketleri; (Hususi ve âdi şirketler (1) numaralı bent hükmüne tâbidir.)

5. Kurumlar Vergisine tâbi olan diğer tüzel kişiler (Bunlardan işlerinin icabı bilânço esasına göre defter tutmalarına imkân veya lüzum görülmiyenlerin, işletme hesabına göre defter tutmalarına Maliye Bakanlığı muvafakat edebilir);

6. İhtiyarî olarak bilânço esasına göre defter tutmayı tercih edenler.

*İkinci sınıf
tüccarlar*

YÜZ ALTMIŞ DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı tüccarlar II nci sınıfa dâhildirler :

1. 168 nci maddede yazılı olanların dışında kalanlar;

2. 168 nci maddenin 5 numaralı fıkrasının istisnasını teşkil edenler.

Yeniden işe başhyan tüccarlar yıllık iş hacımlarına göre sınıflandırılmaya kadar, II nci sınıf tüccarlar gibi hareket edebilirler.

Sınıf değiştirme

YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — a) (I) nciden (II) nciye geçiş: İş hacmi bakımından I nci sınıfa dâhil olan tüccarların durumları aşağıdaki şartlara uyduğu takdirde, bunlar, bu şartların tahakkukunu takip eden hesap döneminden başlayarak, II nci sınıfa geçebilirler :

1. Bir hesap döneminin iş hacmi 168 nci maddede yazılı hadlerden % 20 yi aşan bir nispette düşük olursa, veya;

2. Arka arkaya üç dönemin iş hacmi 168 nci maddede yazılı hadlere nazaran % 20 ye kadar bir düşüklük gösterirse.

Sınıf değiştirme

YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — b) (II) nciden (I) nciye geçiş : İş hacmi bakımından II nci sınıfa dâhil tüccarların durumları aşağıda yazılı şartlara uyduğu takdirde, bunlar bu şartların tahakkukunu takip eden hesap döneminden başlayarak I nci sınıfa geçerler.

1. Bir hesap döneminin iş hacmi 168 nci maddede yazılı hadlerden % 20 yi aşan bir nispette fazla olursa, veya;

2. Arka arkaya 2 dönemin iş hacmi 168 nci maddede yazılı hadlere nazaran % 20 ye kadar bir fazlalık gösterirse.

*İhtiyarî sınıf
değiştirme*

YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — II nci sınıf tüccarlar diledikleri takdirde bilânço esasına göre defter tutabilirler.

Bu suretle I nci sınıfa dâhil olanlar hakkında da evvelki maddenin hükümleri cari olur.

Üçüncü Bölüm

Bilânço esasına göre defter tutma

Bilânço esasında tutulacak defterler

YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bilânço esasında aşağıdaki defterler tutulur :

1. Yevmiye defteri;

2. Defterikebir;
3. Envanter defteri (mevcudat ve muvazene defteri).

YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi icabeden muamelelerin tarih sırasıyla ve madde halinde tertipli olarak yazıldığı defterdir.

Yevmiye defteri

Yevmiye defteri ciltli ve sahifeleri müteselsil sıra numaralı olur. İşleri ciltli yevmiye defteri tutulmasına imkân vermiyecek derecede geniş olan büyük malî, sınai ve ticarî müesseselerin müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade olunabilir.

YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Defterikebir, yevmiye defterine geçirilmiş olan muameleleri buradan alarak usulüne göre hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda tophyan defterdir.

Defterikebir

YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Envanter defterine işe başlama tarihinde ve müteakiben her hesap döneminin sonunda çıkarılan envanterler ve bilânçolar kaydolunur ve bu tarihe «bilânço günü» denir. Envanter defteri ciltli ve sahifeleri müteselsil sıra numaralı olur.

Envanter defteri ve bilânço gunu

YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Envanter çıkarmak, bilânço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredath olarak tesbit etmektir.

Envanter çıkarmak

Şu kadar ki, ticarî teamüle göre tartılması, sayılması ve ölçülmesi mütat olmıyan malların değerleri tahminen tesbit olunur.

Mevcutlar, alacaklar ve borçlar işletmeye dâhil iktisadi kıymetleri ifade eder.

YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Ferdî teşebbüslerde, mükellefin sahip olduğu bina ve arazi hakkında aşağıda yazılı esaslar cari olur :

Bina ve arazinin envantere alınması

1. Fabrika, ambar, atelye, dükkân, mağaza ve arazi - işletmede ister kısmen, ister tamamen kullanılsınlar - değerlerinin tamamı üzerinden envantere alınır.

2. Ticaret hanları gibi oda oda veya kısım kısım kullanılabilen binalarla evlerin ve apartmanların yarısından fazlası işletmede kullanıldığı takdirde envantere ithal edilir.

3. Envantere alınan gayrimenkullerin kullanım tarzlarında sonradan vâkı olacak değişiklikler, hesap yılı içinde nazara alınmaz.

YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Envanter esas itibariyle defter üzerine çıkarılır.

Bilânçonun tanziminde envanter listeleri

Şu kadar ki, işlerinde geniş ölçüde ve çeşitli mal kullanan büyük müesseseler envanterlerini listeler halinde tanzim edebilir.

Bu takdirde envanter listelerinin :

1. Sahife üzerinden numaralanarak sıralanması;

2. Envanterin tanzim tarihine göre tarihlenmesi;
 3. Envanteri çıkaran memur ile teşebbüs sahibi veya vekili tarafından imzalanması;
 4. Aynen envanter defteri gibi saklanması;
- Şarttır.

Yukardaki esaslara göre envanter listeleri tanzim edenler envanter defterine listeler muhteviyatını icmalen kavdederler.

Envanterde amortisman kayıtları

YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Üzerinden amortisman yapılan kıymetler ve bunların amortismanları aşağıda yazılı şekillerden her hangi biri ile gösterilir :

1. Envanter defterinin ayrı bir yerinde;
2. Özel bir amortisman defterinde;
3. Amortisman listelerinde.

Amortisman kayıtları, amortismanına başlandığı tarihten itibaren her yılın amortismanı ayrı ayrı gösterilmek şartıyla birbirine bağlanır. İşletmeye yeniden giren iktisadi kıymetlerle bunların amortismanlarının evvelki yıllara ait kayıtlarda devam ettirilmesi caizdir.

Amortisman defteri veya listelerinin kayıtları envanter kaydı hükmündedir. Yukardaki esaslara göre kayıtlarda gösterilen iktisadi kıymetlere ait değerler envanter defterine toplu olarak geçirilebilir.

Büyük mağazalarda envanter

YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Büyük mağazalar ve erzaneler emtia mevcutlarının envanterlerini üç yılda bir çıkarabilirler. Bu takdirde envanter çıkarılmıyan yıllarda hesaben mevcut iktisadi kıymetleri envanter defterlerine kaydederler.

Büyük mağazalardan maksat, çeşitli mal üzerine geniş ölçüde ve perakende iş yapan ticarethanelerdir.

Maliye Bakanlığı büyük sınaî işletmelerin, icabına göre, iki veya üç yılda bir envanter çıkarmalarına müsaade edebilir. Bu takdirde yukarıki hüküm uygulanır.

Envantere alınan kıymetleri değerlendirme

YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Envantere alınan iktisadi kıymetler bu kanunun «değerleme» ye ait üçüncü kitabında yazılı esaslara göre değerlendirilir.

Bilânço

YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Bilânço, envanterde gösterilen kıymetlerin tasnifli ve karşılıklı olarak değerleri itibariyle tertiplenmiş hulâsasıdır.

Bilânço aktif ve pasif olmak üzere iki tabloyu ihtiva eder.

Aktif tablosunda mevcutlar ile alacaklar (ve varsa zarar), pasif tablosunda borçlar gösterilir.

Aktif toplamı ile borçlar arasındaki fark, müteşebbisin işletmeye mevzu varlığını (öz sermayeyi) teşkil eder.

Öz sermaye pasif tablosuna kaydolunur ve bu suretle aktif ve pasif tablolarının toplamaları denkleşir. İhtiyatlar ve kâr ayrı gösterilseler dahi öz sermayenin cüzüleri sayılırlar.

Dördüncü Bölüm

İşletme hesabı esasına göre defter tutma

YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — İşletme hesabı esasında, işletme hesabını ihtiva eden tek ve basit bir defter tutulur.

İşletme hesabı esasında tutulacak defter

YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — İşletme hesabının sol tarafını gider, sağ tarafını hasılat kısmı teşkil eder.

İşletme hesabı

1. Gider kısmına : Satın alınan emtianın bedeli, hizmet karşılığı ödenen paralar ve işletme ile ilgili diğer bilûmum giderler;

2. Hasılat kısmına : Emtia satış bedelleri, hizmet karşılığı alınan paralar ve işletme faaliyetinden doğan sair hasılat;

Kaydolunur.

Gayrimenkuller ve tesisat gibi amortismanla tâbi olan kıymetler işletme hesabına intikal ettirilmez. Şu kadar ki, 180 nci maddeye göre amortisman kaydı tutulmak şartıyla, bu kıymetler üzerinden her yıl ayrılan amortismanlar gider kaydolunabilir. Gider ve hasılat kayıtlarının en az aşağıdaki malûmatı ihtiva etmesi şarttır :

1. Sıra numarası;
2. Kayıt tarihi;
3. Muamelenin nev'i;
4. Meblâğ.

YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — İşletme hesabı esasına göre defter tutanlardan emtia üzerine iş yapanlar, emtia envanteri çıkarmaya mecburdurlar.

İşletme hesabı esasında envanter

Emtiaya, satmak maksadiyle alınan veya imal edilen mallarla iptidai ve hammaddeler ve yardımcı malzeme dâhildir. Emtia envanteri, muamelelere ait kayıtlarla karıştırılmamak şartıyla, yeniden işe başlama halinde işletme defterinin baş tarafına, müteakiben de her hesap dönemi kapandıktan sonra muamele kayıtlarını takip eden sahifelere yazılır. İstiyenler ayrı bir envanter defteri tutarak emtia envanterlerini bu deftere kaydedebilirler.

YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar her hesap döneminin sonunda (İşletme hesabı hulâsası) çıkarırlar. İşletme hesabı hulâsasına aşağıdaki maddeler birer kalemde ayrı ayrı yazılır :

İşletme hesabı hulâsası

A) Gider tablosuna :

1. Çıkarılan envantere göre hesap dönemi başındaki emtia mevcudunun değeri;

2. Hesap dönemi zarfında satın alınan emtianın değeri ile yapılan bilûmum giderler.

B) Hasılat tablosuna :

1. Hesap dönemi zarfında satılan emtianın değeri ile hizmet karşılığı ve sair suretle alınan paralar;

2. Çıkarılan envantere göre hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri,

Beşinci Bölüm

Sınai müesseselerin tutacakları özel kayıtlar

imalât defterleri

YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — 1 nci sınıf tüccarlardan devamlı olarak imalât ile uğraşanlar yukarıda yazılı defterlerden gayri bir (imalât defteri) tutarlar.

İmalât defterine, aşağıda yazılı emtianın giriş ve çıkış hareketleri, emtianın cinsi ve miktarı itibariyle ve tarih sırasıyla yazılır:

1. Satın alınan ve müşteri tarafından imalât yapılmak üzere tevdi olunan her nevi iptidai ve hammaddeler, başlıca yardımcı malzeme (Doğrudan doğruya imâl ile ilgili yakıtlar gibi);
2. Yukarıda yazılı maddelerden imalâta sarfolunan veya aynen satılanlar;
3. Vücuda getirilen mamûl maddeler;
4. Teslim edilen mamûl maddeler;

Teslimden maksat, Muamele Vergisi Kanununa göre bu mahiyette olan muamelelerdir. Yarı mamuller teslim edildiği takdirde, bunlar tam mamul hükmüne girer.

İmalât artıkları ve tâli maddeler de imalât defterine geçirilir. Ancak bunlardan imal esnasında miktarlarının tesbitine imkân ve lüzum olmayanlar yalnız teslim sırasında kayıtlarda gösterilir.

Kombine imalâtta

YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Hammaddeden tam mamul vücuda getirilinceye kadar geçen müstakil imal safhalarında ayrı ayrı emtia mahiyetini arzeden maddeler elde edildiği (iplik - dokuma, yağ - sabun, kereste - mobilya, un - makarna münasebetlerinde olduğu gibi) ve bu imal işleri birbirine bağlanarak aynı teşebbüs dâhilinde yapıldığı takdirde, kombine imalât yapılmış olur.

Boyama, kasarılama, apre, cilâlama gibi bitim işleri kombine imalâtı tazammun etmez.

*Kombine imalâtta
imalât defterleri*

YÜZ DOKSANINCI MADDE — Kombine imalât yapanlar her müstakil imal işini imalât defterinin ayrı ayrı kısımlarında gösterirler. Bu takdirde bir safhanın mamulü mütaakıp safhaya teslim gösterilmek suretiyle bu safhanın iptidai maddesini teşkil eder.

Kombine imalâtta istenildiği takdirde her müstakil imal safhası için ayrı bir imalât defteri kullanılması caizdir.

*Bitim işleri
defteri*

YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Birinci sınıf tüccarlardan boyama, basma, yazma, kasarılama, apre, cilâlama gibi ücretle yapılan bitim işleriyle uğraşanlar, imalât defteri yerine, bir «bitim işleri defteri» tutarlar.

Bu deftere müşterilerden alınan ve işlendikten sonra geri verilen emtianın cinsi ve miktarı tarih sırasıyla yazılır.

YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — İmalât Muamele Vergisine tâbi olan birinci sınıf tüccarlar, mezkûr Vergi Kanununa göre teslim sayılan muamelelerini kaydetmek üzere, bir (Muamele Vergisi defteri) tutarlar. Bu defter en az aşağıdaki malûmatı ihtiva eder :

1. Teslim tarihi;
2. Malın kime teslim edildiği;
3. Faturanın tarih ve numarası;
4. Malın cinsi;
5. Malın bedeli (Satış halinde satış bedeli, diğer hallerde emsal bedeli) veya yapılan işin ücreti.

YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — 1 nci sınıf tüccarlar dışında kalıp da Muamele Vergisine tâbi bulunan mükellefler, giriş ve çıkış tablolarını ihtiva eden «basit Muamele Vergisi defteri» tutarlar. Bu defterin giriş tablosuna satın alınan, inâl edilmek veya bitim işleri yapılmak üzere müşteri tarafından tevdi olunan iptidai maddelerle diğer mallar tarih sırasıyla ve cins ve miktar itibariyle yazılır.

Defterin çıkış tablosuna 192 nci maddede gösterilen malûmat kaydolunur.

YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Sınai müesseseler, bu bölümde yazılı defterleri işlerinin icaplarına ve hususiyetlerine göre diledikleri şekilde tutabilirler; iptidai ve mamul maddeler için ayrı defter kullanabilirler; bunları cins ve nevi itibariyle ayrı sahifelerde gösterebilirler.

Bitim işleri defteri tutunarak buraya yazılması gereken malûmatı, imalât defterine kaydedebilirler. Muamele Vergisi defteri tutunarak bunlara ait kayıtları defterikebirde açacakları özel bir hesapta veya satışlarını kaydettikleri hesabın ayrı bir sütununda gösterebilirler.

İşletme defteri tutanlar, basit Muamele Vergisi defterindeki kayıtları mezkûr defterde ayrı sütunlar açmak suretiyle gösterebilirler.

İmalât defterine kaydolunan malûmatı ihtiva edecek şekilde sınai muhasebe tutanlar, Maliye Bakanlığından müsaade almak şartıyla ayrıca imalât defteri tutmazlar.

İstihlâk Vergisine tâbi müesseseler, imalât defteriyle Muamele Vergisi defteri yerine İstihlâk Vergisine tâbi maddelerin miktarlarını bu husus için tutacakları kayıtlarda gösterirler.

Altıncı Bölüm

Diğer müesseselerin tutacakları özel kayıtlar

YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Banka, banker ve sigorta şirketleri, Muamele Vergisinin mevzuuna giren muameleleri müfredatlı veya bordrolar üzerinden toplu olarak kendi muhasebe defterlerinde veyahut isterlerse ayrı bir Muamele Vergisi defterinde, diğer muamelelerinden ayırmak suretiyle gösterirler.

Muamele Vergisi defteri

Basit Muamele Vergisi defteri

Sınai müesseselerde kayıt serbestliği

Banka, banker ve sigorta şirketlerinin Muamele Vergisine ait kayıtları

*Damga Resmi
kayıtları*

YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Damga Resmi Kanununa göre yolcu bilet ücretleri, sigorta primleri ve ilân ücretleri gibi mevzular üzerinden resim istîfa etmeye mecbur olan gerçek ve tüzel kişiler bu ücret ve primlerle istîfa ettikleri Damga Resimleri için tarih sırasıyla bir kayıt tutmaya mecburdurlar.

Tüccarlar bu kayıtları muhasebe defterlerinde tuttıkları hesaplarda gösterebilirler. Kayıtların muhasebe defterinde gösterilmemesi halinde ayrı bir «Damga Resmi defteri» tutulur. Devlet müesseselerinin resmî defter ve kayıtları Damga Resmi defteri yerine geçer.

*Nakliyat Vergisi
defteri*

YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Nakliyat işleriyle uğraşan ve kanununa göre Nakliyat Vergisi tahsil eden müesseseler bir « Nakliyat Vergisi defteri » tutarlar ve bu defterde en az aşağıdaki malûmatı gösterirler.

A) Eşya nakliyatında :

1. Yükletme tarihi;
2. Yükliyenin adı ve unvanı ve açık adresi (bagaj eşyası ve posta kolileri için bu malûmat aranmaz).
3. Yüklenen eşyanın cinsi (Ticari teamüle göre);
4. Yüklenen eşyanın miktarı (ticari teamüle göre, sayı veya parça ve sıklık itibariyle);
5. Navlun veya nakliye ücreti;
6. Taşıma ve navlun mukavelesi mucibince alınan diğer bedeller (Bagaj eşyası ve posta kolileri hakkındaki malûmat günlük olarak toptan yazılabilir);
7. Tahsil olunan Nakliyat Vergisi.

B) Yolcu nakliyatında :

1. Taşınan Yolcu sayısı : Mevki itibariyle;
 2. Alınan yol ücretleri : Mevki itibariyle;
- (Bu malûmatın bordrolara dayanılarak toptan kaydolunması caizdir).

3. Vergiye tâbi taşımalarda tahsil olunan Nakliyat Vergisi.

Ayrı bir (Nakliyat Vergisi Defteri) tutmak istemiyenler yukardaki malûmatı ticari defterlerinde açacakları özel hesaplarda veya hesabın ayrı bir sütununda gösterirler.

Nakliyat işiyle uğraşan iktisadi kamu müesseselerinin tuttıkları defter ve kayıtlar nakliyat defteri yerine geçer.

*Yabancı nakliyat
kurumlarının hasi-
lat defteri*

YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Yabancı nakliyat kurumları veya bunları Türkiye’de temsil eden şube veya acentaları bir «Hasılât defteri» tutmaya ve bu deftere Türkiye’de elde ettikleri hasılatı tarih sırasıyla ve müfredatlı olarak kaydetmeye mecburdurlar. Bu madde gereğince hasılat defteri tutan yabancı nakliyat kurumları bu işleri için ayrıca muhasebe defteri tutmaya mecbur değildirler.

*Menkul ve gayri-
menkul sermaye
iratlarına ait
kayıtlar*

YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Bu kanuna göre defter tutmaya mecbur olan gerçek kişiler Gelir Vergisine tâbi menkul ve gayrimenkul sermayelerle bunlardan elde edilen iratları ve bunlara mütaallik giderleri defterikebir veya işlet-

me hesabının veya serbest meslek erbabı kazanç defterinin ayrı bir sahifesine veya ayrı bir deftere veyahut bir cetvele ayrı ayrı kaydetmeye mecburdurlar.

Şu kadar ki, bu hesap mükellefin diğer kazançlarını tesbit için tuttuğu hesaplara karıştırılmaz ve onlar ile birleştirilmez.

İKİ YÜZÜNCÜ MADDE — Depo (ardiyeler dâhil) işlemlerle nakliye ambarları ayrıca bir ambar defteri tutarlar. Bu deftere en az aşağıda yazılı malûmat kaydolunur.

1. Malın ambara giriş tarihi;
2. Malın cinsi (malın cinsi belli değilse sadece balya, kasa, sandık gibi ambalaj nev'inin kaydedilmesiyle iktifa edilir);
3. Malın miktarı (ticari teamüle göre parça, sandık veya sıklet);
4. Malın kimin tarafından tevdi edildiği;
5. Malın nereye ve kime gönderildiği.

Kendi işlerinin icabı olarak yukardaki malûmatı ihtiva edecek şekilde defter tutanlar ayrıca ambar defteri tutmazlar.

Ambar defteri

Yedinci Bölüm

Serbest mesleklerde defter tutma

İKİ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Serbest meslek erbabı bir (kazanç defteri) tutarlar.

Bu defterin bir tarafına giderler, diğer tarafına da hasılat kaydolunur.

Defterin gider tarafına, yapılan giderlerin nev'i ile yapıldığı tarih ve hasılat tarafına ise ücretin alındığı tarih ve miktarı ile kimden alındığı yazılır.

Hekimler diledikleri takdirde, yukarda yazılı malûmatı protokol defterinde göstermek şartıyla ayrı kazanç defteri tutmayabilirler.

Gelir vergisi Kanununa göre götürü gider usulünü kabul eden serbest meslek erbabı, sadece hasılatı ait yukardaki malûmatı ihtiva eden bir defter tutabilirler.

İKİ YÜZ İKİNCİ MADDE — Serbest meslek erbabı, işlerinde bir yıldan fazla kullandıkları ve amortismanına tâbi tuttukları tesisat ve demirbaş eşyanın kıymetleri ile amortismanlarını 180 nci maddede yazılı şekilde tutulan « Amortisman kayıtlarında » gösterirler.

Serbest meslek kazanç defteri

Amortisman kayıtları

İKİ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Noterlerin ve noterlik görevini ifa ile mükellef olanların ve borsa acentalarının resmi defteri « Kazanç defteri » yerine geçer.

Özel defterler

Sekizinci Bölüm

Kayıt Nizamı

İKİ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması mecburidir.

Türkçe tutma mecburiyeti

Defterlerin mürekkeple yazılacağı

İKİ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanuna göre tutulması mecburi defterler mürekkeple veya makina ile yazılır. İstampa ve sair damga aletleriyle kopya konulması da caizdir.

Bilûmum defterlerde hesaplar kapatılıncaya kadar toplamlar geçici olarak kurşun kalem ile yapılabilir.

Yanlış kayıtların düzeltilmesi

İKİ YÜZ ALTINCI MADDE — Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilir. Diğer bilûmum defter ve kayıtlara rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde düzeltmeler ancak yanlış rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üst veya yan tarafına veyahut ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilir.

Defterlere geçirilen bir kaydı kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz bir hale getirmek yasaktır.

Boş satır bırakılmıyacağı, sahifelerin yokedilemeyeceği

İKİ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Defterlerde kayıtlar arasında usulen yazılmaya mahsus olan satırlar, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz.

Ciltli defterlerde, defter sahifeleri ciltten koparılamaz. Tasdikli müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

Kayıt zamanı

İKİ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Muameleler defterlere zamanında kaydedilir. Şöyle ki :

a) Muamelelerin işin hacmına ve icabına uygun olarak muhasebenin intizam ve vuzuhunu bozmayacak bir zaman zarfında kaydedilmesi şarttır. Bu gibi kayıtların mazeretsiz ve sebpsiz olarak 10 gündен fazla geciktirilmesi caiz değildir.

b) Kayıtların devamlı olarak muhasebe fişleri, primanota ve bordro gibi yetkili âmirlerin imza veya parafını taşıyan mazbut vesikalara dayanarak yürüten müesseselerde, muamelelerin bunlara işlenmesi, deftere işlenmesi hükmündedir. Ancak bu kayıtlar, muamelelerin esas deftere intikal ettirilmemesini gerektirmez.

Dokuzuncu Bölüm

Defterlerin Tasdiki

Tasdika tâbi defterler

İKİ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı defterlerin bu bölümdeki esaslara göre tasdik ettirilmesi mecburidir:

1. Yevmiye ve envanter defterleri;
2. İşletme defteri;
3. İmalât ve muamele defterleri (basit Muamele Vergisi defteri dâhil);
4. Damga Resmî defteri;
5. Nakliyat Vergisi defteri;
6. Yabancı nakliyat kurumlarının hasılat defteri;
7. Serbest meslek kazanç defteri.

Bu kanunla cevaz verilen hallerde yukarıda yazılı olanların yerine kullanılacak olan defterler de tasdika tâbi tutulur.

İKİ YÜZ ONUNCU MADDE — Bu kanunda yazılı defterleri kullanacak olanlar, bunları aşağıda yazılı zamanlarda tasdik ettirmeye mecburdurlar :

1. Öteden beri işe devam etmekte olanlar, defterin kullanılacağı yıldan evvel gelen Aralık ayının sonuna kadar.

2. Hesap dönemleri Maliye Bakanlığı tarafından tesbit edilenler, defterin kullanılacağı hesap döneminden evvel gelen son ayda;

3. Yeniden işe başlayanlar, sınıf değiştirenler, vergi muafıkları kalkanlar veya yeni bir mükellefiyete girenler, işe başlama, sınıf değiştirme, muafıktan çıkma veya yeni mükellefiyete girme tarihinden başlayarak bir ay içinde;

4. Tasdika tâbi defterlerin dolması dolayısıyla veya sair sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur olanlar bunları kullanmaya başlamadan evvel.

İKİ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Defterlerini ertesi yılda da kullanmak isteyenler Ocak ayı, hesap dönemleri Maliye Bakanlığınca tesbit edilenler bu dönemin ilk ayı içinde tasdikı yeniletmeye mecburdurlar.

İKİ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Defterler, iş yerinin, iş yeri olmıyanlar için ikametgâhın bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar, menkul kıymet ve kambyo borsasındaki acentalar için Borsa Komiserliği tarafından tasdik olunur.

İKİ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Noterlerin yapacağı tasdik şerhleri defterin ilk sahifesine yazılır ve aşağıdaki malûmatı ihtiva eder :

1. Defter sahibinin;
 - a) Gerçek kişilerde başta soyadı sonra öz adı (müessesenin varsa mâruf unvanı da ayrıca ilâve olunur);
 - b) Tüzel kişilerde unvanı;
2. İş adresi;
3. İş veya mesleğin nev'i;
4. Defterin nev'i;
5. Defterin kaç sahifeden ibaret olduğu;
6. Defterin kullanılacağı hesap dönemi;
7. Defter sahibinin bağlı olduğu vergi dairesi;
8. Tasdik tarihi;
9. Tasdik numarası;
10. Tasdikı yapan makamın resmî mühür ve imzası.

İKİ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Defterler aşağıdaki şekilde tasdik olunur :

a) Ciltli defterlerin tasdik esnasında sahifelerinin sıra numarasıyla teselsül ettiğine bakılarak, bu sahifeler teker teker tasdik makamının resmî mühürü ile mühürlenir.

b) Müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilen müesseseler bir yıl içinde kullanacaklarını tahmin ettikleri sayıda yaprağı yukardaki esas-

Tasdik zamanı

Tasdik yenileme

Tasdik makamı

Tasdik şerhi

Tasdik şekli

lara göre tasdik ettirirler. Tasdikli yapraklar bittiği takdirde, yeni yapraklar kullanılmadan evvel tasdika arz olunur.

Bunların sahife numaraları tasdikli yaprakların sahife numaralarını takiben teselsül ettirilir. Tasdik makamı, ilâve yaprakların sayısını ilk tasdik şerhinin altına kaydeder ve bu kaydı usulüne göre tasdik eder.

*Defter tasdikına
ait bordrolar*

İKİ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Tasdik makamları tasdik ettikleri defterlere ait aşağıda yazılı malûmatı tarih sırasıyla, üçer aylık bordrolara derç ve bunları en geç bir ay içinde buldukları yerin en büyük malmemuruna tevdi ederler :

1. Tasdik numarası ve tarihi;
2. Defter sahibinin soyadı, adı (veya unvanı);
3. İşi veya mesleği;
4. Defterin nev'i;
5. Defterin hangi yıl için tasdik edildiği;
6. Defter sahibinin bağlı olduğu vergi dairesi.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Vesikalar

Birinci Bölüm

Kayıtların Tevsiki

İspat edici kâğıtlar

İKİ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir.

Tevsiki zaruri olmayan kayıtlar

İKİ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki giderler için ispat edici kâğıt aranmaz :

1. Örf ve teamüle göre bir vesikaya istinat ettirilmesi mütat olmıyan müteferrik giderler;
2. Vesikasının teminine imkân olmıyan giderler;
3. Vergi kanunlarına göre götürü olarak tesbit edilen giderler;

1 ve 2 numaralı fıkralarda yazılı giderlerin gerçek miktarları üzerinden kayıtlara geçirilmesi ve miktarlarının işin genişliğine ve mahiyetine uygun bulunması şarttır.

İkinci Bölüm

Fatura ve fatura yerine geçen vesikalar

Faturanın tarifi

İKİ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblâğı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.

İKİ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Faturada en az aşağıdaki malûmat bulunur :

Faturanın şekli

1. Faturanın sıra numarası;
2. Faturayı çıkaranın ticaret unvanı ve iş adresi;
3. Müşterinin ticaret unvanı ve adresi;
4. Emtianın veya işin nev'i, miktarı, fiyatı ve tutarı;
5. Satılan mallar faturanın tanziminden evvel teslim edilmişse teslim tarihi.

Gerçek kişilerde ticaret unvanı olarak tüccarın soyadı ve adı yazılır. Büyük ve tanınmış müesseseler için adres konmıyabilir. Müstehliklere perakende satış yapan tüccarlar, fatura verdikleri takdirde, bu faturalarda numara teselsülü mecburiyeti yoktur.

İKİ YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Faturanın çıkarılmasında aşağıdaki kaidelere uyulur :

Fatura nisamı

1. Faturalar sıra numarası dâhilinde teselsül ettirilir. Aynı müessesenin muhtelif şube ve kısımlarında her biri aynı numara ile başlamak üzere ayrı ayrı fatura kullanıldığı takdirde bu faturalara şube ve kısımlarına göre şube veya kısmın isimlerinin yazılması veya özel işaretle seri tefriki yapılması mecburidir;

2. Faturalar mürekkeple, makina ile veya kopyeli kurşun kalemi ile doldurulur;

3. Faturalar en az bir asıl ve bir örnek olarak çıkarılır. Bundan fazla örnek çıkarıldığı takdirde her birine kaçınca örnek olduğu işaret edilir;

4. Faturaların baş tarafında iş sahibinin veya sahibi namına imzaya mezun olanların imzası bulunur.

İKİ YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar sattıkları emtia veya yaptıkları işler için tüccar ve esnafa fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Fatura kullanma mecburiyeti

İKİ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Birinci ve ikinci sınıf tüccarların perakende satışları ile müstehliklere yapılan satışlar aşağıdaki kayıtlardan her hangi biri ile tevsik olunur :

Perakende satış vesikaları

1. Kasa veya satış fişleri;
2. Kasa veya satış fişlerinin dökümlerini ihtiva eden günlük bordrolar;
3. Makineli kasaların kayıt ruloları ve rulosuzlarda günlük satış toplamının yazıldığı fişler;
4. İİnci sınıf tüccarlarda satış bedellerini gösteren el defteri kayıtları (bu defterlerin tasdiki ihtiyaridir).

İKİ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tüccarların esnafa yaptırdıkları işler için esnafa imzalattırılan ve işin mahiyeti ile bedelini ihtiva eden tarihli gider puslaları, esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir.

Esnafın alınan gider puslaları

İKİ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Tüccarlar, fatura kullanmak mecburiyetinde olmayan müstahsıllardan satın-

Müstahsıl makbuzu

aldıkları mahsullerin bedelini ödedikleri sırada, iki nüsha makbuz tanzim etmeye ve bunlardan birini imzalayarak müstahsıla vermeye ve diğerini müstahsıla imzalatarak alkoymaya mecburdurlar. Mal tüccar namına bir memuru veya bir mutavassıt tarafından alındığı takdirde makbuz bunlar tarafından imzalanır. Yazma bilmiyen müstahsıllar bu makbuzu, varsa zatî mühürleriyle mühürlerler, yoksa parmak basmak suretiyle tasdik ederler.

Müstahsıldan avans üzerine yapılan mubayaalarda makbuz, malın teslimi sırasında verilir.

Müstahsıl makbuzunun tüccar nezdinde kalan nüshası fatura yerine geçer.

Müstahsıl makbuzunda en az aşağıda yazılı malûmat bulunur:

1. Makbuzun tarihi;
2. Tüccarın soyadı, adı (veya unvanı);
3. Müstahsılın soyadı, adı ve yeri;
4. Satın alınan malın cinsi, miktarı ve bedeli.

Aynı müstahsıldan bir defada satın alınan ve bedeli 250 lira ya kadar olan (250 lira dâhil) mahsuller için makbuz tanzimi yerine alınan mallar tarih sırasıyla ve yukarıda 2, 3 ve 4 ncü fıkralarda yazılı malûmatı havi olmak şartıyla bir el defterine kaydolunmakla iktifa edilebilir.

Bu takdirde el defterleri kayıtları, muhasebe kayıtlarının müsbit vesikasını teşkil eder. Bu maddede yazılı makbuzlar hiçbir resim ve harca tâbi tutulmaz.

Üçüncü Bölüm

Serbest meslek makbuzları

Makbuz mecburiyeti

İKİ YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Özel kanunlardaki hükümler mahfuz kalmak kaydıyla serbest meslek erbabı aşağıdaki hallerde makbuz vermeye ve bunların bir örneğini muhafaza etmeye mecburdurlar :

1. Müşteri makbuz isterse;
2. Ücret ticari veya sınai bir işletme tarafından ödenmişse;
3. Alınan para 100 liradan fazla ise.

Makbuz muhteviyatı

İKİ YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Serbest meslek makbuzlarına :

1. Makbuzu verenin soyadı, adı veya unvanı;
2. Müşterinin soyadı, adı veya unvanı;
3. Alınan paranın miktarı;
4. Paranın alındığı tarih;

Yazılır.

Bu makbuzlar hiçbir resim ve harca tâbi tutulmaz.

Dördüncü Bölüm*Ücretlere ait kayıt ve vesikalar*

İKİ YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — İş verenler her ay ödedikleri ücretler için (Ücret bordrosu) tutmaya mecburdurlar. Gelir Vergisi Kanununa göre vergiden muaf olan ücretlerle götürü ücret üzerinden vergiye tâbi hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri için bordro tutulmaz.

Ücret bordrosu

Ücret bordrolarına en az aşağıdaki malûmat yazılır :

1. Hizmet erbabının soyadı, adı;
2. Varsa vergi karnesinin tarihi ve numarası;
3. Vâhit ücreti (Aylık, haftalık, gündelik, saat veya parça başı ücreti);
4. Çalışma süresi veya ücretin ilgili olduğu süre;
5. Ücret üzerinden hesaplanan vergilerin tutarı.

Bordronun hangi aya ait olduğu baş tarafında gösterilir. Bir aya ait bordro ertesi ayın yirminci gününe kadar hazırlanıp tarihlenerek, müessesesahibi veya müdürü ile bordroyu tanzim eden memur tarafından inzalanır.

İş verenler ücret bordrolarını, yukarıki esaslara uymak şartıyla diledikleri şekilde tanzim edebilirler.

İKİ YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Genel, katma, özel bütçeli daire ve müesseselerle belediyelerin ve 3659 sayılı Kanuna tâbi müesseselerin ücret ödemelerinde kullandıkları vesikalar ücret bordrosu yerine geçer.

*Bordro yerine geçen vesikalar***Beşinci Bölüm***Diğer evrak ve vesikalar*

İKİ YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Tüccarların her nevi ticari muameleleri dolayısıyla yazdıkları ve aldıkları mektuplar (Telgraflar ve hesap hulâsaları dâhil) muhabere evrakını teşkil eder. Gönderilen ve gelen muhabere evrakının, işlerinin icabına göre dosyada muhafaza edilmesi mecburidir.

Muhabere evrakı

İKİ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Tüccarlar evvelki maddelerin dışında kalan ve bir hüküm ifade eden veya icabında bir hakkın ispatına delil olarak kullanılabilen mukavelename, taahhütname, kefaletname, mahkeme ilâmları gibi hukuki vesikalarla ihbarname, karar örnekleri, vergi makbuzları gibi vergi evrakını dosyada muhafaza etmeye mecburdurlar.

Diğer vesikalar

Damga Resmi mükellefleri, bu resme ait kanunda saklanacağı beyan olunan kâğıtlarla belgeleri ve ilânları havi koleksiyon nüshalarını aynı suretle muhafaza etmek mecburiyetindedirler.

DÖRDÜNCÜ KISIM*Vergi Karnesi**Karne mecburiyeti*

İKİ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı mükellefler vergi karnesi almaya mecburdurlar :

1. Esnaf Vergisine tâbi olanlar;
2. Vergi matrahları tamamen veya kısmen götürü usulde tesbit olunanlar;
3. Gelir Vergisinde en az geçim indiriminden faydalanmak isteyenler.

Durumu yukarıda yazılı şartların birkaçına birden temas etse bile, bir mükellef tek vergi karnesi alır.

Genel, Katma, Özel Bütçeli daire ve müesseselerle belediyelerin ve 3659 sayılı Kanuna tâbi diğer müesseselerin kadro dâhili memurları vergi karnesi almazlar. Bunların dışında kalan hizmetliler hakkında karne alma mecburiyetinin uygulanma şeklini Maliye Bakanlığı belli eder.

Gelir Vergisi Kanunu gereğince verdikleri, (yıllık beyanname) lerde aile durumunu gösterenler karne mecburiyetine tâbi değildirler.

Karnelerin alınması

İKİ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Mükellefler vergi karnelerinin kendileri tarafından yazılması gereken kısımlarını doldurduktan sonra, vergi bakımından durumlarını kayıt ve tescil ve karneye işaret ettirmek üzere, bunları bağlı oldukları vergi dairesine ibraz ederler.

Mükellefiyete müessir olacak değişiklikler de yukarıki esaslara göre karneye işaret ettirilir.

231 nci maddenin 1 ve 2 nci bentlerinde yazılı mükelleflerin doldurdukları karneyi vergi dairesine ibraz etmeleri veya değişikliği karneye işaret ettirmeleri süresi, işe başladıkları veya değişikliğin vukubulduğu tarihten başlayarak bir aydır.

En az geçim indiriminin uygulanmasında, karnedeki kayıtlar, bunların vergi dairesine tescil ettirildiği tarihten evvelki zamanlar için nazara alınmaz.

Hüviyet tasdiki

İKİ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Gelir Vergisinde en az geçim indiriminden faydalanabilmek için karne almak mecburiyetinde olanlar, medeni hal ve aile durumu hakkında vergi karnesine yazılmış olan bilgiler ve bunlarda vâkı olan değişiklikler mükellefin ikamet ettiği veya çalıştığı mahallenin muhtarına tasdik ettirilir. Buna imkân olmayan hallerde mükellefin karneye yazdığı bilgilerin doğruluğu idari tahkikatla tesbit olunur ve karnenin tescili tahkikat neticesinde yapılır.

Doğruluk sorumluluğu

İKİ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Vergi karnelerine yazdıkları bilgilerin doğruluğundan mükellefler; iş verenler tarafından bu karnelere ilâve olunan kayıtlardan da iş verenler sorumludur.

İKİ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Karnesi olmıyan veya karnesinde yazılı vergileri taksit zamanında ödememiş bulunan, götürü ücret usulüne tâbi hizmet erbabının vergi ve cezaları bunları çalıştıranlardan aranır.

Karnesiz hizmet erbabi çalıştıranların sorumluluğu

İKİ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Vergi karnesinin şekli ve ihtiva edeceği malûmat Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

Karnelerin şekli, resim ve harçları

Gerek karneler, gerek bunların ihtiva ettiği kayıtlar hiçbir resme ve harca tâbi değildir. Tasdik dolayısıyla muhtarların elli kuruşu geçmemek şartıyla harç almaları caizdir.

BEŞİNCİ KISIM

Muhafaza ve ibraz ödevleri

İKİ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Bu kanuna göre defter tutmak mecburiyetinde olanlar, tuttukları defterlerle üçüncü kısımda yazılı vesikaları, ilgili buldukları yılı takip eden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmeye mecburdurlar.

Defter tutmada muhafaza

İKİ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanuna göre defter tutmak mecburiyetinde olmıyan esnaf, tüccardan satın aldığı mallara ait faturaları, mubayaa tarihi sırasıyla bir musanif veya zarf içinde tanzim tarihlerini takip eden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmeye mecburdurlar.

Esnafın fatura muhafazası

İKİ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Mükellefler bu kanuna göre aldıkları vergi karnelerini, işin devam ettiği, en az geçim indirimi ile ilgili olanları bu indirimden faydalandıkları sürece muhafaza ederler.

Karnelerin muhafazası

Hizmet erbabına ait vergi karneleri iş verenler nezdinde, hizmet erbabi aynı zamanda birkaç yerde çalışmakta ise bunlardan yalnız biri nezdinde muhafaza edilir. (Vergi matrahları götürü olarak tesbit edilenler hariç).

İş verenler her ne suretle olursa olsun işten çıkan hizmet erbabına vergi karnelerini derhal geri vermeye mecburdurlar.

İKİ YÜZ KIRKINCI MADDE — Geçen maddelerde yazılı gerçek ve tüzel kişiler bu kısım gereğince muhafaza ettikleri her türlü defter, vesika ve karneleri muhafaza süresi içinde yetkili makam ve memurların talebi üzerine ibraz ve inceleme için arz etmeye mecburdurlar.

Defter ve belgelerin ibrazı mecburiyeti

İKİ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Vergi inceleme ve kontrolleri ve tahrir sırasında, mükellefler aşağıda yazılı ödevleri yerine getirmeye mecburdurlar:

Diğer ödevleri

1. İncelemeye yetkili memura müessesenin durumuna göre, çalışma yeri göstermek ve resmî çalışma saatlerinde memurun müessesede çalışmasını sağlamak;

2. İnceleme ile ilgili her türlü izahatı vermek (Bu mecburiyet

hem iş sahibine, hem de işletmede çalışan memurlara şâmindir);

3. İncelemeye yetkili memurun, lüzumunda iş yerinin her tarafını gezip görmesini sağlamak;

4. Bina ve arazi tahrirlerinde iradı tahmin edilecek binayı ve kıymeti tahmin edilecek araziyi Tahrir ve Tadilat komisyonlarına gösterip gezdirmek, bu gibi gayrimenkullerin genel ahvaline, kullanım tarzına ve kirada ise kira miktarına mütaallik her türlü malûmatı komisyonlara vermek (Bu fıkrada yazılı mecburiyetler kiracılara da şâmindir).

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Değerleme

BİRİNCİ KISIM

İktisadi kıymet değerleri

Birinci Bölüm

Değerleme Esasları

- Değerlemenin tarifi* İKİ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tesbitidir.
- Değerleme günü* İKİ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Değerlemede, iktisadi kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlarda haiz oldukları kıymetler esas tutulur.
- Değerlemede esas* İKİ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Değerlemede, iktisadi kıymetlerden her biri tek başına nazara alınır. Teamülen aynı cinsten sayılan malları ve düşük kıymetli müteferrik esyayı toplu olarak değerlemek caizdir.
- Değerleme ölçüleri* İKİ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Değerleme, iktisadi kıymetin nev'i ve mahiyetine göre, aşağıdaki ölçülerden biri ile yapılır :
1. Maliyet bedeli;
 2. Borsa rayici;
 3. Tasarruf değeri;
 4. Mukayyet değer;
 5. İtibari değer;
 6. Vergi değeri.
- Maliyet bedeli* İKİ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilûmum giderlerin toplamını ifade eder.

İKİ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Borsa rayici, gerek menkul kıymetler ve kambiyo borsasına, gerekse ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki muamelelerinin ortalama değerlerini ifade eder.

Borsa rayici

Normal temevvüçler dışında fiyatlarda bâriz kararsızlıklar görülen hallerde, son muamele günü yerine değerlemeye takaddüm eden 30 gün içindeki ortalama rayici esas olarak aldirmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

İKİ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Tasarruf değeri, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arzettiği gerçek değerdir.

Tasarruf değeri

İKİ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir.

Mukayyet değer

İKİ YÜZ ELLİNCİ MADDE — İtibari değer, her nevi senetlerle esham ve tahvillerin üzerinde yazılı olan değerlerdir.

İtibari değer

İKİ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Emsal bedeli, gerçek bedeli olmayan, veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tesbit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir.

Emsal bedeli

Emsal bedeli sıra ile, aşağıdaki esaslara göre tâyin olunur :

Birinci sıra: (Ortalama fiyat esas) aynı cins ve nevideki mallardan sıra ile değerlemenin yapılacağı ayda veya bir evvelki veya bir daha evvelki aylarda satış yapılmışsa, emsal bedeli bu satışların miktar ve tutarına göre mükellef tarafından çıkarılacak olan «Ortalama satış fiyatı» ile hesaplanır. Bu esasın uygulanması için, aylık satış miktarının, emsal bedeli tâyin olunacak her bir malın miktarına nazaran % 25 ten az olmaması şarttır.

İkinci sıra: (Maliyet bedeli esas) emsal bedeli belli edilecek malın, maliyet bedeli bilinir veya çıkarılması mümkün olursa, bu takdirde mükellef bu maliyet bedeline, toptan satışlar için % 5, perakende satışlar için % 10 ilâve etmek suretiyle emsal bedelini bizzat belli eder.

Üçüncü sıra: (Takdir esas) yukarıda yazılı esaslara göre belli edilmeyen emsal bedelleri ilgililerin müracaatı üzerine idarece takdir yolu ile belli edilir. Takdirler, maliyet bedeli ve piyasa kıymetleri araştırılmak ve kullanılmış eşya için ayrıca yıpranma dereceleri nazara alınmak suretiyle yapılır. Takdir edilen bedellere mükelleflerin itiraz hakkı mahfuzdur. Ancak, bu itiraz verginin tahakkuk ve tahsilini durdurmaz.

Emsal bedelinin mükellef tarafından bizzat hesaplandığı hallerde, bu hesaplara ait kayıt ve cetveller ispat edici kâğıtlar olarak muhafaza edilir.

Yukarıdaki sıralarla mukayyet olmaksızın borsalardan, ticaret ve sanayi odalarından alınan fiyatlarla kaza mercilerinin re'sen biçtikleri değerler emsal bedeli yerine geçer.

Vergi değeri

İKİ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Vergi değeri, arazi-
de tahrir usuliyile tesbit edilen kıymet, binalarda Bina Vergisi
Kanununa göre tesbit edilen sâfi iradın 10 mislidir.

İkinci Bölüm

Iktisadi işletmelere dâhil kıymetleri değerlendirme

Gayrimenkuller

İKİ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İktisadi işletme-
lere dâhil bilûmum gayrimenkuller maliyet bedelleri ile değeri-
lenir.

Bu kanuna göre, aşağıda yazılı kıymetler gayrimenkuller
gibi değerlendirilir:

1. Gayrimenkullerin mütemmim çizimleri ve teferrüatı;
2. Tesisat ve makinalar;
3. Gemiler ve diğer taşıtlar;
4. Gayrimaddi haklar.

Gayrimenkullerde
maliyet bedeline
giren giderler

İKİ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gayrimenkul-
lerde, maliyet bedeline, satınalma bedelinden başka, aşağıda
yazılı giderler girer :

1. Makina ve tesisatta Gümrük vergileri, nakliye ve mon-
taj giderleri;
2. Mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve ar-
sasının tesviyesinden mütevellit giderler.

Noter, tapu, mahkeme, kıymet takdiri, komisyon ve tellâliye
gider ve harçlarını maliyet bedeline ithal etmekte veya genel
giderler arasında göstermekte mükellefler serbesttirler.

İnşa ve imal gider-
leri

İKİ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — İnşa edilen bina-
larda ve gemilerde, imal edilen makine ve tesisatta, bunların
İNŞA VE İMAL GİDERLERİ, satınalma yerine geçer.

Gayrimenkullerde
maliyet bedelinin
artması

İKİ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Normal bakım, ta-
mir ve temizleme giderleri dışında, gayrimenkulü genişlet-
mek veya iktisadi kıymetini devamlı olarak artırmak maks-
adı ile yapılan giderler, gayrimenkulün maliyet bedeline eklenir.
(Bir geminin, iktisap tarihindeki süratini fazlaştırmak, yol-
cu ve eşya yükleme ve barındırma tertibatını genişletmek veya
değiştirmek suretiyle iktisadi kıymetini devamlı olarak artıran
giderler, maliyet bedeline eklenmesi gereken giderlerdendir).

Gayrimenkuller kira ile tutulmuş ise, 1 ve 2 nci fıkralardaki
giderler bunların özel maliyet bedeli olarak ayrıca değerlendirilir.

Gayrimenkuller için yapılan giderler hem tamir hem de kıy-
met artırma giderlerinden terekküp ettiği takdirde, mükellef bu
giderlerden maliyet bedeline eklenecek kısmı ayrı göstermek
mecburiyetindedir.

Demirbaş eşya

İKİ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Alât, edevat ve
demirbaş eşya maliyet bedeli ile değerlendirilir. Bunların maliyet
bedeline giren giderler, satınalma bedelinden gayrı, komisyon
ve nakliye giderleri gibi özel giderlerdir.

İmal edilen alât, edevat ve demirbaşlarda imal giderleri satınalma bedeli yerine geçer.

İKİ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Emtia, maliyet bedeliyle değerlendirilir. Emtianın maliyet bedeline nazaran değerlendirilme günündeki satış bedelleri % 10 ve daha fazla bir düşüklük gösterdiği hallerde mükellef maliyet bedeli yerine 251 nci maddenin 2 nci sırasındaki usul hariç olmak üzere, emsal bedeli ölçüsünü tatbik edebilir. Bu hüküm 259 ncu maddede yazılı maddeler için de uygulanabilir.

*Satın alınan emtialarda
maliyet bedeli*

İKİ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — İmal edilen emtianın (tam ve yarı mamul mallar) maliyet bedeli aşağıda yazılı unsurları ihtiva eder :

İmal edilen emtia

1. Mamulün vücuda getirilmesinde sarfölenan iptidai ve hammaddelerin bedeli;
2. Mamule isabet eden işçilik;
3. Genel imal giderlerinden mamule düşen hisse;
4. Genel idare giderlerinden mamule düşen hisse (Bu hissenin mamulün maliyetine katılması ihtiyaridir);
5. Ambalâjlı olarak piyasaya arz edilmesi zaruri olan maddelerde ambalâj malzemesinin bedeli.

3 numaralı bentte gösterilen genel imal giderlerinden her mamulün maliyetine giren hisse, bu giderlerin yıllık toplamı, aynı yıl içinde ödenen işçilik ücreti toplamına veya iptidai maddeler bedeli toplamına veyahut her ikisinin toplamına taksim edilmek suretiyle bulunan emsal üzerinden hesaplanır.

4 numaralı bentte gösterilen genel idare giderleri hissesi aynı esaslara göre bulunabileceği gibi, işçilik ve iptidai madde bedellerine genel imal giderleri ilâve olunmak suretiyle elde edilen toplama taksim edilerek bulunacak emsal üzerinden de hesaplanabilir.

Esas itibariyle tek mamul vücuda getiren müesseseler, mamulün maliyetini, giderler tutarını toplu olarak istihsal miktarı toplamına (Paket, aded, kilo, litre, metre ve saire gibi) taksim etmek suretiyle de belli edebilirler.

Yeni kurulan veya itibari sermayesi 200 000 liradan noksan bulunan sınai müesseseler maddelerinin maliyetini, normal satış fiyatlarıyla kâr hadlerini göz önünde tutmak şartıyla daha basit usuller ile tesbit edebilirler.

İKİ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Yangın, deprem ve su basması gibi âfetler yüzünden veyahut bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlak, paslanmak gibi haller neticesinde iktisadi kıymetlerinde önemli bir azalış vâkı olan emtia ile maliyetlerinin hesaplanması mûtat olmıyan hurdalar ve döküntüler, üstüğü, deşe ve iskartalar emsal bedeli ile değerlendirilir.

*Kıymeti düşen
mallar*

İKİ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Türk borsalarında kayıtlı olan Türk ve yabancı esham ve tahvilât borsa rayici ile; borsada kayıtlı olmıyan esham, tahvilât alış bedeli ile değerlendirilir.

Menkul kıymetler

Borsa rayicinin takarrüründe muvazaa olduğu anlaşılır ise bu rayiç yerine alış bedeli esas olur.

Yabancı paralar

İKİ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Yabancı paralar borsa rayici ile değerlendirir. 261 nei maddenin son fıkrası hükmü yabancı paraların değerlendirilmesinde de uygulanır.

Yabancı paranın borsada rayici yoksa, değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

Bu maddenin hükmü yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar hakkında da caridir.

Alacaklar

İKİ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bilûmum alacaklar tasarruf değerleriyle değerlendirir.

Vâdesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar değerlendirme gününün kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî iskonto haddi uygulanır.

Bankalar ve bankerler ile sigorta şirketleri alacaklarını ya Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddi ile, değerlendirme günü kıymetine irca ederler.

İlk tesis ve taazzuv giderleri

İKİ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kurumlarda aktifleştirilen ilk tesis ve taazzuv giderleri mukayyet değeri ile değerlendirir.

Bu değer, ilk tesis ve taazzuv için yapılan giderlerden fazla olamaz.

Kurumun tesis olunması veya yeni bir şubenin açılması veya hut da işlerin devamlı bir surette genişletilmesi için yapılan ve karşılığında maddi bir kıymet iktisap olunmayan giderler bu cümledendir.

İlk tesis ve taazzuv giderlerinin aktifleştirilmesi ihtiyaridir.

Aktif geçici hesap kıymetleri

İKİ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Gelecek bir hesap dönemine ait olarak peşin ödenen giderler ile cari hesap dönemine ait olup da henüz tahsil edilmemiş olan hasılat, mukayyet değerleri üzerinden aktifleştirilmek suretiyle değerlendirir.

Kasa mevcudu

İKİ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Kasa mevcudları itibari kıymetleriyle değerlendirir; yabancı paralar hakkında 262 nei maddenin hükmü uygulanır.

Borçlar

İKİ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Bilûmum borçlar tasarruf değerleriyle değerlendirir.

Vâdesi gelmemiş olan senede bağlı borçlar değerlendirme günü kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde senette faiz nispeti açıklanmışsa bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî iskonto haddinde bir faiz uygulanır.

Banka ve bankerler ile sigorta şirketleri borçlarını, Cumhuriyet Merkez Bankasının resmî iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddiyle, değerlendirme günü kıymetine irca ederler.

Yabancı para ile olan senetli ve senetsiz borçları değerlemede 262 nci maddenin hükmü ayrıca uygulanır.

İKİ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Eshamlı şirketlerle iktisadi kamu müesseseleri çıkardıkları tahvilleri itibari değerleriyle değerlemeye mecburdurlar.

Tahviller

İKİ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Gelecek hesap dönemlerine ait olarak peşin tahsil olunan hasılat ile cari hesap dönemine ait olup henüz ödenmemiş olan giderler mukayyet değerleri üzerinden pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

Pasif geçici hesap kıymetleri

İKİ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Hâsıl olan veya husulü beklenen fakat miktarı katıyetle kestirilemeyen ve teşebbüs için bir borç mahiyetini arzeden belli bâzı zararları karşılamak maksadıyla hesaben ayrılan meblâğlara karşılık denir.

Karşılıklar

Karşılıklar mukayyet değerleriyle pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

Amortisman kayıtları hakkındaki özel hükümler mahfuzdur.

İKİ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Bu bölümde yazılı olmıyan veyahut yazılı olup da kendi ölçüleriyle değerlendirilmesine imkân bulunmıyan iktisadi kıymetlerden Bina ve Arazi Vergi değeriyle, diğerleri, varsa borsa rayici, yoksa mukayyet değerleri, o da yoksa emsal bedeliyle değerlendirilir.

Maliyet bedeli yerine emsal bedeli alınan haller

İKİ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Serbest meslek erbabı ile özel okul ve hastane gibi yerleri işletenlerin amortismanına tâbi tuttukları tesisat, demirbaş eşya ve gayrimenkulleri değerlemede de bu bölümün hükümleri uygulanır.

Serbest meslek erbabı ile özel hastane ve okullar tesisatı

Üçüncü Bölüm

Servetleri Değerleme

İKİ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir vergiye matrah olan servetin veya servet unsurlarının değerlendirilmesinde bu bölümde yazılı esaslar cari olur.

Esaslar

İKİ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Vergilendirilecek bir servete dâhil ticari sermayenin unsurlarından bulunan emtia, gemiler ve taşıtlar, tesisat ve makineler, demirbaş eşya, senetli ve senetsiz alacaklarla borçlar, esham ve tahvilât ve diğer menkul malları değerlendirilmede ikinci bölümün hükümleri uygulanır.

Ticari sermaye

İKİ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Ticari sermayeye dâhil olmıyan esham ve tahvilâttan Türk borsalarında kayıtlı olanlar borsa rayici üzerinden, borsada kayıtlı olmıyanlar emsal bedelleri ile değerlendirilir.

Esham ve tahvilât

İKİ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Ticari sermayeye dâhil olmıyan ev eşyası, mücevherat, sanat eserleri gibi menkul mallar emsal bedelleri ile değerlendirilir.

Menkul mallar

Haklar

İKİ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Tescile tâbi bilûmum hakların değeri, tesisleri sırasında tapu siciline kaydedilen bedeldir.

Tapu sicilinde bedeli gösterilmeyen haklarla birinci fıkranın dışında kalan bilûmum haklar (sınai ve edebî mülkiyet hakları ile imtiyazlar dâhil) emsal bedelleri ile değeri değerlendirilir.

Alacak ve borçlar

İKİ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Ticari sermayeye dâhil olmayan bilûmum alacak ve borçlar tasarruf değerleri ile değerlendirilir.

Bina ve arazi

İKİ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Ticari sermayeye dâhil olsun veya olmasın, bilûmum binalarla, arazi vergi değerleri ile değerlendirilir.

Yetki

İKİ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Bu bölümde yazılı emsal bedelleri ile alacak ve borçların tasarruf değerleri 66 ncı maddede yazılı Takdir Komisyonu tarafından tesbit edilir.

İKİNCİ KISIM

Vergi Değerleri

Birinci Bölüm

Gayrisâfi iratların tesbiti

Tahmin esası

İKİ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Binaların vergi değerine esas tutulan gayrisâfi iratları Tahrir ve Tadilat Komisyonlarınca bu bölümde yazılı esaslara göre tahmin olunur.

Gayrisâfi irat

İKİ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Bir binanın yıllık gayrisâfi iradı, o binanın bulunduğu mahalde cari olan normal kiralara nispetle sahibinin kiraya verdiği takdirde alabileceği kira bedelinden ibarettir.

Gayrisâfi iradın takdirinde; bina kiraya verilmiş ve kira bedeli yukardaki fıkra dairesinde emsalinin cari olan normal kiralarına uygun bulunmuş ise bu bedel esas tutulur. Aksi halde aşağıda yazılı esaslar gözetilmek suretiyle gayrisâfi iradın takdiri yapılır :

1. Normal şartlar dâhilinde ve genel surette binanın bulunduğu mahalde cari olan kiralarn seviyesi;
2. Aynı neviden bulunan binaların getirdiği irat;
3. Binanın mevki;
4. Binanın büyüklüğü, kat sayısı ve her kattaki oda ve daire adedi;
5. Dahilî taksimatı itibariyle kullanım durumu veya harap veya mamurluk derecesi;
6. Asansör, kalorifer tesisatı bulunup bulunmadığı;
7. Kullanış tarzı.

Fabrika, değirmen ve imalâthanelerin iratlarının takdirinde içerlerinde bulunan sabit istihsal tesisatı dahi nazara alınır.

Yıllık irat

İKİ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Gayrisâfi iratlar yıllık tahmin olunur. Şu kadar ki, mevsimlik olarak kiraya verilmesi veya ikamet edilmesi mütat olan binaların bu süreye ait iratları yıllık sayılır.

Yılın belli zamanlarında işliyeblen değirmenler ile belli mevsimlerde çalışan fabrika ve imalâthanelerin ve mevsimlik işliyen otel, banyo, pilâj gibi gayrimenkullerin işletme süresine ait iratları da keza yıllık sayılır.

İKİ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Gayrisâfi iratların tahmininde, binanın bulunduğu birlikte genel tahririn başladığı, tadilât halinde tadilâtın yapıldığı yılda cari rayiçler esas tutulur.

Râyiç

İKİ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Gayrisâfi iradın tahmininde, vergi, resim ve harçlar için indirme yapılamaz.

Giderler

Ancak komisyonlarca kira mukavelelerinin incelenmesi sırasında su ve elektrik sarfiyatı, ısıtma giderleri ve buna benzer giderlerin kiraya veren tarafından deruhte edildiği görülürse, kira bedeli bu gibi giderler çıktıktan sonra nazara alınır.

İKİ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Değirmen, fabrika ve imalâthane tesisatı hariç olmak üzere gayrisâfi irat döşemesiz binaya göre belli edilir.

Döşemesiz tahmin

İKİ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — A) Belediye teşkilâtı bulunan yerlerde belediye sınırları içindeki binaların ve belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde köyü teşkil eden binaların işgal eylediği saha dâhilindeki binaların mütemmimatından olan arazi ve arsalar;

Mütemmimat

B) Her nerede olursa olsun, ticaret ve sanata tahsis edilmiş olan ve bunlarla birlikte aynı işte kullanılan arazi;

İrat takdirinde binaya tâbidir.

Bina ile sınırlanmış olup kullanım tarzı itibariyle de bina ile birlik teşkil eden avlu, bahçe ve sair arazi binanın mütemmimatındandır.

İKİ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı bina kısımları için ayrı ayrı irat tahmin olunur:

İfraz ve şüyu

1. Bir çatı altında bulunup da kullanım tarzı ve kapıları ayrı olan bina kısımları;

2. Sahipleri arasında ifraz ve taksim edilmiş olan binaların müfrez kısımları (İfraz olunmayıp da şayan tasarruf olunan binaların iradı binanın genel heyeti itibariyle tahmin olunur).

İKİ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Tahrir (Genel tahrir ve tadilât) esnasında, bir binanın gayrisâfi iradını tahmin için kâfi vasıta ve karine bulunmadığı takdirde, binanın satılması halinde elde edilecek kıymet tahmin olunur ve bu kıymetin % 10 u sâfi irat olarak kabul edilir.

İrat ve kıymet münasebeti

İkinci Bölüm

Arazi kıymetlerinin tesbiti

- Tahmin esası* İKİ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Arazinin vergi değeri-
rine esas tutulan kıymetleri, Tahrir ve Tadilât komisyonlarınca
bu bölümde yazılı esaslara göre tahmin olunur.
- Arazi kıymeti* İKİ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Arazinin tahmin
olunacak kıymeti alelâde alım satım kıymetidir.
Arazi kıymetinin tahmininde aşağıdaki esaslar nazara alınır:
1. Normal şartlar dâhilinde ve genel surette arazinin bulunduğu
birlikte arazi satış kıymetlerinin seviyesi;
2. Aynı neviden arazinin satış kıymetleri;
3. Arazinin mevkiî;
4. Tarımda kullanılan arazinin yetiştirme kuvveti, sulaklık
derecesi, tarımın nev'i;
5. Arazinin büyüklüğü veya küçüklüğü;
6. Meskûn yerlere, iskele ve istasyonlara yakınlığı.
- Kıymet rayiçleri* İKİ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Arazi kıymetinin
tahmininde genel tahririn başladığı, tadilât halinde tadilâtın yapıldığı
yılıda cari satış kıymetleri esas tutulur.
- Kıymet - kira mu-nasebeti* İKİ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Tahrir (Genel
tahrir ve tadilât) esnasında arazinin alım, satım kıymetlerinin tâ-yini
mümkün olmazsa, o yerin kiraya verilmesi halinde getireceği
kira tahmin ve bunun 10 misli arazinin kıymeti olarak kabul edilir.
- Arazide kira* İKİ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir arazi-
nin getireceği kiranın bilinmesi icabeden hallerde arazi kıy-
metinin onda biri emsal kirası sayılır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Amortismanlar

Birinci Bölüm

Mevcutlarda Amortisman

- Amortisman mevzuu* İKİ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — İşletmede bir
yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten
düşmeye mâruz bulunan gayrimenkullerle 253 ncü madde gere-
ğince gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alât
edevat ve demirbaşın ve sinema filmlerinin birinci kısımdaki
esaslara göre tesbit edilen değerinin, bunların kullanılacak-
ları süre zarfında yokedilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder.
- Arazide amortisman* İKİ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Boş arazi ve
boş arsalar amortismanına tâbî değildir. Ancak:
1. Tarım işletmelerinde vücutte getirilen meyvalık, dutluk,

fındıklık, zeytinlik ve güllüklerle incir bahçeleri ve bağlar gibi tarım tesisleri;

2. İşletmede inşa edilmiş olan her nevi yollar ve harklar; Amortismanına tâbi tutulur.

İKİ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Amortismanına *Normal amortisman* tâbi iktisadi kıymetlerin değeri ilgili bakanlıkların ve ilgili meslekî teşekküller ve meslek guruplarının mütalâası alınarak Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunan nispetler üzerinden yok edilir.

Amortisman nispetlerinin tesbitinde :

1. Belli iş ve sanat kolları ayrı ayrı nazara alınır;
2. Amortismanına tâbi kıymetlerin tecrübeye dayanan ortalama ömürleri hesaba katılır.

İKİ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — İşletme sebebiyle içindeki cevherin azalmasından dolayı maddi değerini kaybeden madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedelleri, ilgililerin müracaatları üzerine bunların büyüklük ve mahiyetleri göz önünde tutulmak ve her maden veya taş ocağı için ayrı ayrı olmak üzere Maliye ve Ekonomi ve Ticaret Bakanlıklarınca belli edilecek nispetler üzerinden yok edilir.

*Madenlerde
amortisman*

İKİ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Amortismanına tâbi olup :

*Fevkalâde
amortisman*

1. Yangın, deprem, su basması gibi âfetler neticesinde değerini tamamen veya kısmen kaybeden;
2. Yeni icatlar dolayısıyla teknik verim ve kıymetleri düşerek tamamen veya kısmen kullanılmaz bir hale gelen;
3. Cebri çalışmaya tâbi tutuldukları için normalden fazla aşınma ve yıpranmaya mâruz kalan;

Menkul ve gayrimenkullerle haklara, mükelleflerin müracaatları üzerine ve ilgili bakanlıkların mütalâası alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca her işletme için işin mahiyetine göre ayrı ayrı belli edilen «Fevkalâde ekonomik ve teknik amortisman nispetleri» uygulanır.

ÜÇ YÜZÜNCÜ MADDE — Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunan amortisman nispetleri ilânların yapıldığı, ayrı ayrı tesbit edilen nispetler ilgililerin müracaatta bulunduğu hesap döneminden muteberdir.

Amortisman nispetlerinin itibar tarihi

İcabında, normal amortismanlar nispetleri 297 nci maddede yazılı usule göre değiştirilebilir. Şu kadar ki, bir kere tesbit edilen nispetlerin yürürlük süresi 3 yıldan az olamaz.

ÜÇ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Mükellefler, usulüne göre tesbit edilen nispetleri aşmamak şartıyla, amortismanları dedikleri nispetler üzerinden hesaphyabilirler; şukadar ki, uygulamaya başladıkları amortisman nispetlerini mütaakip faaliyet yıllarında değiştiremezler.

Amortismanın uygulama sureti
a) *Nispet bakımından*

300 ncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre amortisman nispetlerinin değiştirilmiş olması hali bundan müstesnadır.

b) Süre bakımından

ÜÇ YÜZ İKİNCİ MADDE — Amortisman süresi, kıymetlerin aktife girdiği yıldan başlar. Bu sürenin yıl olarak hesaplanması için (1) rakamı mükellefçe uygulanan nispete bölünür.

Her yılın amortismanı ancak o yıla ait değerlemede nazara alınabilir.

Amortismanın her hangi bir yıl yapılmamasından veya ilk uygulanan nispetten düşük bir hadle yapılmasından dolayı amortisman süresi uzatılamaz.

Amortisman hesapları

ÜÇ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu bölüm gereğince hesaplanan amortismanların, hesaplarda ayrıca gösterilmek şartıyla ilgili buldukları değerlerden doğrudan doğruya indirilmesi veya pasifte ayrı bir karşılık hesabında toplanması caizdir.

İkinci Bölüm

Alacaklarda ve sermayede amortisman

Değersiz alacaklar

ÜÇ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kazai bir hükme veya alacaktan vazgeçildiğini gösteren kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmıyan alacaklar, değersiz alacaktır.

Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler.

Şüpheli alacaklar

ÜÇ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Şüpheli alacaklar şunlardır :

1. Dâva veya icra safhasında bulunan ihtilâflı alacaklar;
2. Vâdesi 3 defa uzatıldığı halde tahsil edilememiş olan senede bağlı alacaklar;
3. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmiyen senetsiz alacaklar;
4. Veresiye üzerine geniş müşteri kütlesiyle muamelede bulunan tüccarların şüpheli alacak ortalamasını, son hesap döneminde aynı mahiyetteki alacaklara uygulamak suretiyle ayıracakları miktarlar (Bu fıkradaki şüpheli alacak ortalaması, geçmiş son iki yıl içinde tahsil edilememiş bulunan, veresiye muamelelere mütaallik, alacakların aynı süreye ait ve aynı mahiyetteki muameleler toplamına nispet edilmesi suretiyle bulunur).

Yukarda yazılı şüpheli alacaklar için, değerlendirme gününün (tasarruf değeri) ne göre pasifte karşılık ayrılabilir. Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu ve 4 ncü fıkraya göre ayrılmış ise hangi yıla ait olduğu karşılık hesabında gösterilir.

Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktarına inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri zaman, karşılık hesabından indirilir.

Vaz geçilen alacaklar

ÜÇ YÜZ ALTINCI MADDE — Konkordato veya sulh yoluyla alınmasından vaz geçilen alacaklar, borçlunun defterlerinde özel bir karşılık hesabına alınır. Bu hesabın muhteviyatı alacak-

tan vaz geçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararlar itfa edilmediği takdirde kâr hesabına naklolunur.

ÜÇ YÜZ YEDİNCİ MADDE — İmtiyazlı işletmelerde, tesisatın imtiyaz süresinden sonra bedelsiz olarak Devlete veya Devletçe tensip olunan bir teşekküle veya belediyeye intikal etmesi imtiyazname gereğinden bulunduğu, imtiyaz mukavelenmesinde de sermayenin itfası için yıllık belli bir nispet veya miktar ayrılması gösterilmiş olduğu takdirde, bu nispet veya miktar üzerinden sermaye itfa olunur.

Sermayenin itfası

ÜÇ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Kurumların aktifletirdikleri ilk tesis ve taazzuv giderleri, mukayyet değerleri üzerinden müsavi miktarlarda ve beş yıl içinde itfa olunabilir.

İlk tesis ve taazzuv giderlerinin itfası

Üçüncü Bölüm

Özel Haller

ÜÇ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Amortismanâ tâbi iktisadi kıymetlerin satılması halinde alınan bedel ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki fark kâr ve zarar hesabına geçirilir.

Amortismanâ tâbi malların satılması

Amortisman ayrılmış olanların değeri, ayrılmış amortisman çıktıktan sonra kalan değerdir.

Devir satış hükmündedir.

ÜÇ YÜZ ONUNCU MADDE — Yangın, deprem, sel su basması gibi âfetler yüzünden tamamen veya kısmen ziyaa uğrıyan amortismanâ tâbi iktisadi kıymetler için alınan sigorta tazminatı bunların değerinden (Amortismanlı olanlarda ayrılmış olan amortisman çıktıktan sonra kalan değerden) fazla veya eksik olduğu takdirde farkı kâr veya zarar hesabına geçirilir.

Amortismanâ tâbi malların sigorta tazminatı

Şu kadar ki, alınan sigorta tazminatı ile ziyaa uğrıyan malların yenilenmesi için mahiyetine göre zaruri bulunur veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa, bu takdirde tazminat fazlası, yenileme giderlerini karşılamak üzere, pasifte geçici bir hesapta tutulur.

ÜÇ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Emtia kıymetlerinde vukua gelen zayıf dolayısıyla alınan sigorta tazminatları bunların değerlerinden fazla olursa bu fazlalık kâra ahur.

Emtia sigorta tazminatı

DÖRDÜNCÜ KİTAP

Ceza Hükümleri

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

- Vergi cezaları* ÜÇ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Bu kanuna göre kaçakçılık veya kusur veya usulsüzlük yapanlar, bu kitapta yazılı vergi cezaları ile cezalandırılırlar.
- Kuşuklerin ve kı-sıtlıların sorum-suzluğu* ÜÇ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Velâyet ve vesayet altında bulunanlar veya işlerinin idaresi bir kayyımına tevdi edilmiş olanlar kendilerine izafeten veli, vasi veya kayyımın vergi kanunlarına aykırı hareketlerinden dolayı sorumlu olamazlar. Bu hallerde vergi cezası veli, vasi veya kayyımdan aranır.
- Tüzel kişilerin sorumluluğu* ÜÇ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Tüzel kişilerin idare ve tasfiyesinde Vergi Kanununa aykırı hareketlerin cezası tüzel kişiler adına kesilir.
- Damga Resmi ceza-larında sorumluluk* ÜÇ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Damga Resmi uygulamalarında gerek nispi, gerek maktu resimlerle ilgili cezadan sorumlu olanlar birden fazla olduğu takdirde, yekdiğerine mü-racaat hakları mahfuz kalmak üzere, müteselsilen sorumlu tu-tulurlar.
- Tek fiil ile çeşitli suç işlenmesi* ÜÇ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Kaçakçılık veya ku-surda cezayı istilzam eden tek bir fiil ile başka neviden birkaç vergi ziyaa uğramış olursa her vergi bakımından ayrı ayrı ceza kesilir.
- a) *Muhtelif vergi ziyana sebebiyet verilmesi*
- b) *Muhtelif cezayı istilzam etmesi* ÜÇ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Cezayı istilzam eden tek bir fiil ile kaçakçılık ve usulsüzlük veyahut kusur ile usulsüz-lük birlikte işlenmiş olursa bunlara ait cezalardan sadece en ağırını kesilir.
- Fiil ayrılığı* ÜÇ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Ayrı ayrı yapılmış olan kaçakçılık, kusur veya usulsüzlükten dolayı ayrı ayrı ceza kesilir. Şu kadar ki, aynı takvim yılı içinde aynı neviden birden fazla usulsüzlük yapıldığı takdirde bunların hepsi için tek bir ceza kesilir ve bu cezaya usulsüzlüklerin birden fazlasının her biri için cezanın dörtte biri eklenir. Ancak bu suretle hesaplanacak cezanın toplamı o usulsüzlük nev'i için kanunda gösterilen ceza-nın iki katından fazla olamaz.
- Aynı takvim yılı içinde birden fazla kaçakçılık yapılmış olursa bunların hepsi 325 nci maddede yazılı en az cezanın hesap-lanması bakımından bir fiil sayılır.
- Tekerrür* ÜÇ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Kaçakçılık, kusur veya usulsüzlükten dolayı cezalandırılan ve cezası da kesinleşen bir kimse, aynı neviden bir fiili cezanın kesinleştiği tarihi takip

eden yılın başından başlamak üzere kaçakçılıkta beş yıl, kusurda üç yıl, usulsüzlükte iki yıl zarfında tekrar işlerse, cezası : Kaçakçılıkta yarısı, kusurda üçte biri, usulsüzlükte dörtte biri nispetinde artırılır.

ÜÇ YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Bu kanunda yazılı kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezaları ile Türk Ceza Kanununda, diğer kanunlarda yazılı cezalar; içtima ve tekerrür hükümleri bakımından birleştirilmez.

Suçlarda birleşme

Bu kanunla vergi cezasıyla cezalandırılan fiiller, aynı zamanda Türk Ceza Kanununa göre suç teşkil ettiği takdirde, vergi cezası kesilmesi, mezkûr kanun hükmüne tevfikan takibat yapılmasına mâni olmaz.

ÜÇ YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Vergi ziyayı, mükellefin vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade eder.

Vergi ziyayı

Bu gibi hallerde verginin sonradan tahakkuk ettirilmesi vergi cezasını kaldırmaz.

ÜÇ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Beyannameli mükelleflerinde tahakkuk muamelesi yapılmak için beyanname verme süresinin sonundan başlayarak 15 gün beklenir. Beyanname bu süre içinde verilirse vergi ziyayı olmamış sayılır.

Beyannameleri bekleme süresinin vergi ziyayını mucip sayılmıyacağı

Veraset ve İntikal Vergisinde mükellefe tebliğ edilmek şartı ile yeniden 15 günlük bir mühlet verilir. Bu hususta da yukarıki hüküm cari olur.

ÜÇ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunda açıkça yazılı olmıyan hallerde vergi veya kıymet miktarları üzerinden hesaplanan vergi cezaları 25 kuruştan az olamaz.

En az ceza haddi

İKİNCİ KISIM

Vergi Cezaları

Birinci Bölüm

Kaçakçılık

ÜÇ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mükellefin veya sorumlunun vergiyi kaçırmak kastı ile aşağıdaki şekillerde vergi ziyayına sebebiyet vermesi kaçakçılıktır :

Kaçakçılığın tarifi

1. Çift defter kullanmak ;
2. Sahte vesika tanzim etmek veya bilerek kullanmak ;
3. Bu kanuna göre tutulması mecburi olan defter kayıtlarını veya vesikaları tahrif etmek ;
4. Bu kanuna göre tutulması mecburi olan tasdikli defterlerin sahifelerini yok ederek yerlerine başka yapraklar koymak veya hiç yaprak koymamak ;

5. Mevhum adlara hesap açmak ve her türlü hesap ve muhasebe hileleri yapmak;

6. Bu kanuna göre tutulması mecburî olan defter ve vesikaları yoketmek veya gizlemek;

7. Bir takvim yılı içinde üçten fazla muameleye ait olmak ve bu muamelelerden dolayı gizlenen vergi matrahının miktarı 2 500 lirayı ve bu suretle gizlenen matraha isabet eden vergi, ödenecek verginin % 10 unu aşmak suretiyle satış bedeli, ücret, komisyon, faiz, iştirak hissesi, kira bedeli gibi hasılatı bu kanuna göre tutulması mecburî olan defterlerden hiç birinde veya beyannamede göstermemek (Hasılatın defter veya beyannameden birinde gösterilmiş olması halinde bu fıkra hükmü uygulanmaz. Defter tutmaya mecbur olmayanlar hakkında yalnız beyannamede gösterilmiş olup olmadığına bakılır);

8. Vergilendirme ile ilgili olaylar hakkında vergi idaresince yazı ile istenilen bilgiyi idareyi yanıltacak şekilde yalan veya eksik vermek (Sual ile cevabın yazılı olması veya mükellefin imzasını havı tutanakla tesbit edilmiş bulunması şarttır).

Kaçakçılıkta ceza

ÜÇ YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Kaçakçılık yapan mükelleflere kaçırdukları verginin üç katı tutarında vergi cezası kesilir.

Şu kadar ki, bu ceza mükelleflerin ticari ve meslekî işlerinden dolayı tâbi oldukları veya sorumlusu buldukları vergilerde :

1. Birinci sınıf tüccarlar için 500 liradan;

2. İkinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı için 250 liradan;

3. Diğer mükellefler için 50 liradan;
az olamaz.

Kaçakçılığa iştirak

ÜÇ YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Ayrı ayrı maddî menfaat gözetmek şartıyla birkaç kişi kaçakçılık yaptıkları takdirde bu fiili irtikâp edenlerin veya doğrudan doğruya beraber işlemiş olanların her biri hakkında evvelki maddelerde yazılı vergi cezaları kesilir.

Kaçakçılığa teşvik

ÜÇ YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Bir mükellefi kaçakçılık yapmaya azmettirenlere - kaçakçılık tekemmül etmiş olmak şartıyla - işlenen fiil için kanunda belli edilen ceza kesilir.

Kaçakçılığa yardım

ÜÇ YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Ayrı bir menfaat gözetmemek suretiyle, kaçakçılık olduğunu bildiği bir fiilin işlenip tamamlanmasını fiiliyle kolaylaştıranlara bu fiil için kanunda belli edilen cezanın dörtte biri kesilir. 348 nci maddedeki pişmanlık şartlarına uygun olarak keyfiyetten ilgili makamları haberdar edenlere ceza kesilmez.

İkinci Bölüm*Kusur*

ÜÇ YÜZ YIRMI DOKUZUNCU MADDE — Kusur, kaçakçılık sayılan haller dışında her hangi bir suretle vergi ziyana sebebiyet verilmesidir.

Kusurun tarifi

ÜÇ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Kusur işliyen mükelleflere ziyaa uğrattıkları verginin % 50 si tutarında vergi cezası kesilir.

Kusurda ceza

ÜÇ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Tahrire dayanan vergilerde, bildirmeye mütaallik kanuni mecburiyetleri süresinde yerine getirmemek suretiyle kusur işliyen mükelleflere, ziyaa uğrattıkları verginin % 20 si nispetinde vergi cezası kesilir.

*Tahrire dayanan vergilerde kusur cezası***Üçüncü Bölüm***Usulsüzlük*

ÜÇ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Usulsüzlük, vergi ziyana sebebiyet verilmeksizin vergi kanunlarına aykırı harekette bulunulmasıdır.

Usulsüzlüğün tarifi

ÜÇ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Gelir, Kurumlar, Esnaf, Muamele, İstihlâk, Nakliyat, Bina ve Arazi vergilerine ait olan usulsüzlükler aşağıda yazılı derecelere ve bu kanuna bağlı cetvele göre cezalandırılır :

Usulsüzlük cezaları

I nci derece usulsüzlükler :

1. Bu kanuna göre tutulması mecburi olan defterlerden her hangi birinin tutulmuş olması;

2. Defter kayıtlarının ve bunlarla ilgili vesikaların doğru bir hesap incelemesi yapılmasına imkân vermiyecek derecede noksan ve hatalı olması;

3. Bu kanuna göre tutulması mecburi defterlerin ve kanunen muhafazası mecburi vesikaların ve evrakın yetkili memurlar tarafından istenildiği halde ibraz edilmemesi.

II nci derece usulsüzlükler :

1. Vergi beyannamelerinin verilmemiş olması (322 nci maddede yazılı süreden sonra verilmiş beyannameler hiç verilmemiş sayılır);

2. Tasdikı mecburi olan defterlerden her hangi birinin tasdik muamelesinin yaptırılmamış olması (Kanuni süresinin sonundan başlayarak bir ay geçtikten sonra tasdik ettirilenler, tasdik ettirilmemiş sayılır);

3. Bu kanunun kayıt nizamına ait hükümlerine (Madde 204-208) uyulmamış olması.

III ncü derecede usulsüzlükler :

1. Bu Kanunda yazılı bildirmelerin zamanında yapılmaması;

2. Götürü usulde Gelir Vergisine tâbi olan mükelleflerle gezeici esnafın vergi karnelerini, süresinin sonundan başlayarak 15 gün içinde almaları;

IV ncü derecede usulsüzlükler :

1. Tasdikı mecburi olan defterlerden her hangi birinin tasdik muamelesinin, süresinin sonundan başlayarak bir ay içinde yaptırılmış olması;

2. Vergi beyannamelerinin, süresinin sonundan başlayarak 15 gün içinde verilmiş olması;

3. Vergi beyannameleri, bildirmeler ve evrak ve vesikaların kanunen belli şekil ve muhteviyatına ve eklerine ait hükümlere uyulmamış olması;

4. Hesap veya muamelelerin doğruluk ve açıklığını bozmamak şartıyla bâzı evrak ve vesikaların bulunmaması veya ibraz edilmemesi;

5. Sabit iş yeri olan esnafın vergi karnesini zamanında almamış olması .

Özel usulsüzlük cezaları

a) *Veraset ve İntikal Vergisinde*

ÜÇ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE— Veraset ve İntikal Vergisi beyannamelerini kanuni süresinin bitmesini takip eden gündün başlayarak 15 gün içinde verenlere, 25 lirayı aşmamak şartıyla verginin % 2 si, daha sonra verenlere 50 lirayı aşmamak şartıyla % 5 i vergi cezası kesilir.

b) *Hayvanlar Vergisinde*

ÜÇ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE— a) Buldukları köye kaydettirilmeden veya kayıt ilnühaberini alınmadan veyahut yoklama muamelesi yaptırılmadan ilçenin köyleri veya köylerle ilçe merkezi arasında nakledilen hayvanların vergilerinin % 5 i;

b) Buldukları köye kaydettirilen hayvanlardan kayıt ve yoklama süreleri içinde nakil ve ifraz tezkeresi alınmadan ve taksit süreleri içinde vergisi ödenmeden veya teminata bağlanmadan ilçe sınırı dışına çıkarılan hayvanların vergilerinin % 15 i;

(Nakliyatta kullanılan hayvanlar için sahiplerinin aldıkları vergi karneleri nakil ve ifraz tezkeresi yerine geçer).

c) Vergiden müstesna olan nakliyat hayvanları ile damızlıkların kayıt dışı bırakılmaları halinde bunların emsallerine ait vergilerin % 10 u;

Nispetinde ceza kesilir.

c) *Damga Resminde*

ÜÇ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — a) Damga Resmi mevzuuna giren kâğıtlar ve ilânlara yapıştırılan pullar, Damga Resmi Kanununun belli ettiği şekilde iptal edilmemişse, iptal edilmemiş olan pulların kıymeti üzerinden maktu resimlerde yüzde 50, nispî resimlerde yüzde 10 vergi cezası kesilir. Bu hüküm, resmî daireler, noterler, bankalar ve anonim şirketlerle 3659 sayılı Kanuna tâbi kurumlara ve derneklere ibraz edilen veya gönderilen veya resmî daireler veya noterlerce tanzim ve tasdik edilmiş olan kâğıt ve ilânların iptal edilmemiş pulları hakkında uygulanmaz.

b) Damga Resmi, ilgili Vergi Kanununda belli edildiği şekilde ifa edilmeyen hallerde maktu resimlerde resmin yüzde 50 si ve nispî resimlerde yüzde 10 u nispetinde usulsüzlük cezası alınır.

ÜÇ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — 1. Resmî daireler, noterler, bankalar ve anonim şirketlerle 3659 sayılı Kanuna tâbi kurumlara ve derneklere ibraz edilen veya gönderilen ve pulları Vergi Kanununun belli ettiği şekilde iptal edilmemiş bulunan kâğıtları, pullarını iptal etmeden muameleye koyanlar adına her kâğıt için ellişer kuruş ceza kesilir. Ancak, mütaaddit nüsha olarak tanzim edilmiş olan kâğıtlar için bu fıkra gereğince her şahıstan alınacak cezanın toplamı beş lirayı geçemez.

2. Fertler tarafından resmî dairelere verilen her nevi dilekçe, istifanemelerle lâyiha, muhtıra, beyanname ve ihbarnamelerin ve bu mahiyette resmî makamlara çekilen telgrafnamelerin mühürlü ve imzalı nüshalarını pulsuz veya noksan pullu olarak muameleye koyanlar adına, her kâğıt için ellişer kuruş ceza kesilir.

3. Pulsuz veya pulu noksan kâğıtları, usulen resmi ve para cezası tahsil edilmeden tasdik eden veya örneklerini çıkarıp veren noterler adına her kâğıt için iki buçuk lira ceza kesilir.

4. Damga Resminin defter ve kayıt nizamına ait usulsüzlüklerde de 333 nci madde hükmü uygulanır.

Dördüncü Bölüm

Ceza Kanununa göre cezalandırılacak suçlar

ÜÇ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — 1. Yetkili makam ve memurlar tarafından 138, 139 ve 140 nci maddeler gereğince, üçüncü şahısların vergileriyle ilgili olarak istenilen defter ve vesikaları, çekinme sebebi olmaksızın, ibraz etmeyenlerden veya istenilen bilgileri vermiyenlerden;

2. 241 nci maddede yazılı mecburiyetlere, çekinme sebebi olmaksızın uymayanlardan;

Hükmen 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Ancak birinci fıkra gereğince istenilen bilgilerin verilmesi, (Defter ve vesika ibrazı hariç) bu bilgiyi verecek olan özel müesseseler için ayrıca gider ve külfet ihtiyarını gerektirdiği takdirde bu külfet ve giderin Maliyece deruhde edilmesi şarttır.

ÜÇ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunda yazılı vergi mahremiyetine uymaya mecbur olan kimselerden bu mahremiyeti ihlâl edenlere Türk Ceza Kanununun 198 nci maddesinde yazılı cezanın iki katı hükmolunur. Bu ceza iki aydan az olamaz.

Suçları tekerrür edenler bir daha Devlet hizmetinde kullanılmazlar.

ÜÇ YÜZ KIRKINCI MADDE — Bu kanunun altıncı maddesinin son fıkrası gereğince mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili hesap, yazı ve sair özel işlerini yapmaları yasak edilen memurlardan bu yasağa aykırı harekette bulunanlar Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine göre ceza görürler. Bu hareketler kaçakçılık cezasını gerektiren bir fiile iştirak veya yardım veya o fiili teşvik mahiyetinde olduğu tak-

Bilgi vermekten çekinenlerle 241 nci madde hükmüne uymayanlar

Vergi mahremiyetinin ihlâli

Mükelleflerin özel işlerini yapan memurlar

dirde haklarında ayrıca bu kanunun 326, 327 ve 328 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Vergi cezasının kesilmesi, ödenmesi ve kalkması

Birinci Bölüm

Ceza Kesme

Cezayı gerektiren olayın tesbiti

ÜÇ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Vergi cezalarını gerektiren olaylar vergi dairelerince veya yoklamaya ve vergi incelemesine yetkili olanlar tarafından tesbit olunur. Yoklama ve vergi incelemesi sırasında raslanan, vergi cezasını gerektiren olayların, raporlarda gösterilmesi, delillerin kaybolması ihtimalinin bulunduğu hallerde bunların tutanakla tesbit edilmesi mecburidir.

Ceza kesme yetkisi

ÜÇ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Vergi cezaları olayların ilgili bulunduğu vergi bakımından mükellefin bağlı olduğu vergi dairesi tarafından kesilir.

Ancak, kaçakçılık hallerinde, vergi cezası kesilebilmesi için Takdir Komisyonundan karar alınması şarttır.

Damga Resmine ve pul ile alınan diğer vergilere mütaallik olaylarda vergi cezasını kesecek vergi dairelerini Maliye Bakanlığı belli eder.

Ceza ihbarnamesi

ÜÇ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Kesilen vergi cezaları ilgililere (ceza ihbarnamesi) ile tebliğ olunur.

Ceza ihbarnamesinde aşağıdaki malûmat bulunur :

1. İhbarnamenin sıra numarası;
2. Tanzim tarihi;
3. İlgililerin soyadı, adı veya unvanı;
4. Varsa mükellef numarası (Mükellef hesap numarası)
5. İlgilinin açık adresi;
6. Olayın izahı (Kanunun madde ve fıkra numaraları gösterilmek ve mevcut deliller bildirilmek suretiyle);
7. Olayın ilgili bulunduğu vergilendirme veya hesap dönemi;
8. Varsa cezanın ilgili bulunduğu vergiye ait ihbarnamenin tarih ve numarası;
9. Varsa tekerrür ve ictima durumu;
10. Vergi cezasının hesabı ve miktarı;
11. İtiraz veya temyiz süresi.

Takdir komisyonu kararıyla kesilen cezalarda komisyon kararının örneği ihbarnameye bağlanır.

İtiraz

ÜÇ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — İlgililer, kesilen vergi cezalarına itiraz edebilirler. Bu takdirde Beşinci Kitapta yazılı hükümler uygulanır.

Cezanın bağlı olduğu vergiye de itiraz olunursa vergi ve ceza itirazları birleştirilir.

İkinci Bölüm

Cezaların kesinleşmesi, ödenmesi ve kalkması

ÜÇ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Vergi cezaları :

1. Cezaya itiraz edilmemişse : İtiraz süresinin bitmesi;
2. Cezaya itiraz edilmişse : Temyiz süresinin bitmesi;
3. İtiraz Komisyonu kararı temyiz edilmişse: Temyiz Komisyonu kararının ilgilive tebliğ edilmesi;

İle kesinleşir ve bu tarihten başlayarak bir ay içinde ödenir.

Vergi cezalarının kesinleşmesi ve ödenmesi

ÜÇ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Kaçakçılık mahiyetinde olmamak şartıyla aşağıda yazılı hallerde ceza kesilmez:

1. Yetkili makamların mükellefe yazı ile yanlış izahat vermiş olmaları;
2. Bir hükmün uygulanma tarzı hususunda yetkili makamların görüş ve kanaatini değiştirmiş veya bu hükme ait bir içtihadın değişmiş olması;
3. İkinci sınıf tüccarlarla esnaftan bilgi seviyesi düşük olması sebebiyle kanun hükümlerini veya bunların uygulanmasını bilmiyenlerin yanlış olmuş olmaları;
4. Müphem, yoruma mütehammil bulunan hususlarda mükelleflerin yanlış olmuş olmaları.

Yanılma

Yukarda 3 ve 4 numaralı fıkralarda yazılı hallerin Maliyece tesbit ve mükellefe yazı ile ihtarından sonra yapılması yanılma sayılmaz.

ÜÇ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — 333 ncü maddede yazılı III ve IV,ncü derece usulsüzlükler, aşağıda yazılı hallerde cezalandırılmaz :

Cezalandırılmayacak olan şekle ait usulsüzlükler

1. Usulsüzlük ilk defa yapılmış olursa;
2. Usulsüzlüğün, yapıldığı defter, kayıt ve vesika üzerinde ve tesbit edilmesi akabinde mükellefe düzeltilmesi mümkün olur ve düzeltilirse.

ÜÇ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Kaçakçılık veya kusur mahiyetindeki kanuna aykırı hareketlerini, ilgili makamlara kendiliğinden ve açık olarak haber veren mükellefler hakkında ceza kesilmez.

Pişmanlık

Şu kadar ki, bu hükmün uygulanabilmesi için:

1. Mükellefin keyfiyeti haber verdiği tarihten önce bir muhbir tarafından her hangi resmî makama, dilekçe ile veya şifahi beyan bir tutanakla tevsik edilmek ve resmî kayıtlara da geçirilmek şartıyla ihbarda bulunulmamış olması;
2. Yetkili memurlar tarafından mükellef nezdinde incelemelere başlanmamış veya olayın takdir komisyonuna intikal etmemiş olması;
3. Hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin, mükellefin pişmanlık dilekçesinin verildiği tarihten başlayarak 15 gün içinde tevdi olunması;
4. Eksik veya yanlış yapılan vergi beyanlarının mükellefin keyfiyeti haber verme tarihinden başlayarak 15 gün içinde tamam-

lanması veya düzeltilmesi;

5. Mükellefçe haber verilen olaya mütaallik olup ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin haber verme tarihinden başlayarak 15 gün içinde ödenmesi;

Şarttır.

Ölüm

ÜÇ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Ölüm halinde vergi cezası düşer.

Mücbir sebepler

ÜÇ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Bu kanunda yazılı mücbir sebeplerden her hangi birinin vukua geldiği malûm ise veya tevsik ve ispat olunursa vergi cezası kesilmez.

Ceza kesmede zaman aşımı

ÜÇ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı süreler geçtikten sonra vergi cezası kesilmez :

1. Cezanın bağlı olduğu vergi alacağıнын doğduğu takvim yılını takip eden yılın birinci gününden başlayarak kaçakçılıkta beş yıl ve kusurda üç yıl;

2. Usulsüzlükte, usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın birinci gününden başlayarak iki yıl.

Bu süreler içinde ceza ihbarnamesi tebliğ edilmekle zaman aşımı kesilmiş olur.

Vergi cezasında zaman aşımı

ÜÇ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Kesinleştikleri tarihi takip eden takvim yılının başından itibaren beş yıl içinde tahsil olunmayan vergi cezaları zaman aşımına uğrar.

Vergi cezalarında yapılan hatalar

ÜÇ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Vergi cezalarında yapılan hatalar, bu kanunda vergi hataları için belli edilen usul ve şartlara göre düzeltilir.

BEŞİNCİ KİTAP

Vergi İhtilâfları

BİRİNCİ KISIM

İtiraz

Birinci Bölüm

İtiraz Etme

İtiraza yetkili olanlar

ÜÇ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler, tarhedilen vergilere ve kesilen cezalara itiraz edebilirler.

Vergi dairesi, tahrir, tadilât ve takdir komisyonlarınca tahmin ve takdir olunan matrahlarla ve takdir komisyonunun kaçakçılığa ait kararlarına itiraz edebilir.

İtiraz mevzuu

ÜÇ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — İtirazda bulunabilmek için verginin tarhedilmesi, cezanın kesilmesi veya matrahın

tebliğ edilmiş olması lâzımdır.

Mükellefler beyan ettikleri matrahlara ve bu matrahlar üzerinden tarhedilen vergilere itiraz edemezler (Bu kanunun madde hatalara ait hükmü mahfuzdur).

ÜÇ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — İtiraz süresi; gerek mükellefler ve vergi cezası kesilenler, gerek vergi dairesi için bir aydır.

Bu süre :

a) Mükellefler için :

1. Tebliğ yapıldığı hallerde tebliğin yapıldığı;
2. Gezici esnafla götürü usulde vergiye tâbi olan hizmet ve serbest meslek erbabının her yıla ait vergilerinin karnelerine yazıldığı;

3. Hizmet erbabı ve bunlar gibi vergileri ödeme sırasında kesilen mükelleflere istihkaklarının ödendiği;

b) Vergi dairesi için : Tahrir, Tadilat ve Takdir komisyonlarınca tahmin veya takdir olunan matrahlara ve takdir komisyonunun kaçakçılığa ait kararlarının vergi dairesine tevdi edildiği;

Tarihten başlar.

Bu süre geçtikten sonra itiraz hakkı düşer. Ancak bir tarafın süresi içinde itirazı halinde, itiraz süresi geçmiş olsa bile diğer taraf, itiraz dilekçesinin kendisine tebliğinden başlayarak 15 gün içinde itirazda bulunabilir.

ÜÇ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Gerek mükellefin, gerek Vergi dairesinin itiraz dilekçeleri, iki nüsha olarak, yetkili İtiraz Komisyonu Başkanlığına verilir.

İtiraz ve müdafaaların yapılması

Bu dilekçelerin bir nüshası Komisyona geldiği tarihten başlayarak en çok beş gün içinde komisyon başkanlığınca karşı tarafa tebliğ olunmak üzere gönderilir.

Kendisine tebliğ yapılan taraf yazılı müdafaasını 15 gün içinde iki nüsha olarak komisyon başkanlığına verir ve bunun bir nüshası diğer tarafa tebliğ edilir.

İtiraz ve müdafa dilekçelerinin, taahhütlü olarak posta ile gönderilmesi veya mükellefin bulunduğu mahalde muvazzaf İtiraz Komisyonu Başkanlığına ve bulunmadığı takdirde o mahalın İtiraz Komisyonu Başkanı sıfatıyla en büyük mülkiye âmirine verilmesi de caizdir.

Dilekçeyi alan muvazzaf İtiraz Komisyonu veya mülkiye âmiri dilekçeyi kayıt ile derhal ilgili İtiraz Komisyonuna gönderir. İtiraz, bu kayıt tarihinde veya dilekçenin postaya verildiği tarihte yapılmış sayılır.

ÜÇ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — İtirazlar yazı ile olur. İtiraz dilekçeleri aşağıdaki hususları ihtiva eder :

İtiraz şekli

1. İtiraz edenin soyadı, adı veya unvanı ve açık adresi (Vergi dairesinin itiraz dilekçelerinde itiraz eden dairesinin bulunduğu mahal ve adı);

2. Mükelleflerin itirazlarında vergiyi tarheden dairesinin

adı ve bulunduğu mahal;

3. Vergi dairesinin itirazlarında mükellefin soyadı, adı ve adresi;

4. İtirazın ilgili bulunduğu verginin veya vergi cezasının nevi ve yılı;

5. Vergi veya vergi cezasının miktarı;

6. Tebliğ edilen ihbarnamenin tarihi ve numarası;

7. Varsa mükellef hesap numarası;

8. Hangi muameleye itiraz olunduğu, itirazın hukuki mesnetleri ve delilleri;

9. İtirazın yapıldığı tarih ve imza.

Tarh ve ceza dosyasının komisyona sevkî ve komisyonca incelemesine başlanması zamanı

ÜÇ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — İtiraz konusu olan vergiye veya cezaya ait ispat edici kâğıtları ve tebliğe ilişkin ihbarnameleri ihtiva eden dosyalar :

a) İtiraz mükellef tarafından yapılmışsa vergi dairesinin müdafaa dilekçesi ile birlikte;

b) İtiraz vergi dairesi tarafından yapılmışsa vergi dairesinin itiraz dilekçesi ile birlikte;

Komisyon başkanlığına gönderilir. Komisyonca ancak 357 nci maddede yazılı süre içinde müdafaa alındıktan veya bu süre müdafaaşız geçtikten sonra itiraz konularının incelenmesine başlanabilir.

İkinci Bölüm

İtirazın İncelenmesi

İtirazların incelenmesi

ÜÇ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — İtirazlar, itiraz komisyonlarınca itiraz evrakı, tarh dosyası ve ibraz olunan deliller üzerinde incelenir.

İtiraz komisyonları yaptıkları inceleme sırasında resmî ve özel bilûmum idare, müessese ve teşekküllerden malûmat isteyebilirler.

İtiraz incelemelerine; itirazın süresi içinde yapılıp yapılmadığına, itiraznamenin şeklen tamam olup olmadığına, olayın itiraza mevzu teşkil edip etmediğine bakmakla başlanır.

Şekil eksikleri, usule ait yeni bir muamele yapılmadan evvel itiraz edene düzeltilir.

İncelemelerin derinleştirilmesi

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — İtiraz Komisyonu re'sen veya taraflardan birinin talebi üzerine lüzum görürse, üyeleri arasından belli edeceği bir zatın niyabeti altında yeminli, tarafsız bilirkişi marifetiyle arazi ve binaları gözden geçirmek, mükelleflerin defter ve vesikalarını incelemek, lüzum gördüğü kimseleri çağırıp izahat veya yazı ile malûmat almak suretiyle incelemelerini derinleştirir ve gerekirse yeni deliller isteyebilir. İlgililerin sözlü izahati zapta geçirilerek sahiplerine imzalatılır.

Bu maddede yazılı yeminli bilirkişi doğrudan doğruya İtiraz Komisyonunca seçilir.

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Taraflardan biri istediği veya komisyonca lüzum görüldüğü takdirde taraflar dinlenir.

Tarafların dinlenmesi

Komisyon tarafından belli edilecek dinlenme günü her iki tarafa bildirilir. Bildirilen günde bir mazeret göstermeksizin hazır bulunmayanların gıyabında inceleme yapılır.

Dinlenenlerin verdikleri izahat zapta geçirilerek kendilerine imza ettirilir.

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — İtiraz Komisyonu ileri sürülmiyen bir iddiayı re'sen nazara alamaz. Zamanasımı ve vergi hatalarının düzeltilmesi hali bu hükümden müstesnadır.

Taleple mukayyet olma

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — İtiraz eden itirazı hakkında komisyon tarafından karar verinceye kadar itirazından vazgeçebilir.

İtirazdan vazgeçme

Vazgeçme, vazgeçenin İtiraz Komisyonuna vereceği bir dilekçe ile veya dinlenilme veya izahat verme sırasında keyfiyetin zabıtlara geçirilmesiyle yapılabilir; bu takdirde vazgeçme zaptı vazgeçene imzalatılır.

Vazgeçme açık olmalıdır.

Vazgeçme halinde itiraz eden o olayda itiraz ve temyiz hakkını kaybetmiş olur.

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — İtiraz eden, vekili veya temsilcisi, itiraz dosyasındaki tarh vesikalarını inceler ve bilirkişi raporlarını, tutanakları ve zabıtları, yapılacak muamele hakkında vergi dairesinin üst mercilerle olan muhaberelelerini komisyon nezdinde her zaman inceleyebilir. Ancak, vergi dairesinin ve üst mercilerin muhaberelelerinde, muhbir adı gibi gizli tutulması lâzımgelen şahsi hususları ihtiva eden evrak, dosyayı incelemek istiyene verilmez ve gösterilmez.

Dosyaların incelenmesi

Yukarıki fıkranın hükümleri, temyiz dosyalarının ilgililere incelenmesi hususuna da şâildir.

Üçüncü Bölüm

Neticeler

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — İtiraz, tarh edilen verginin ihtilâflı kısmının tahsilini durdurur.

İtirazın tahsîlâtâ tesiri

İtiraz Komisyonu kararlarının taraflara tebliğinden sonra bu kararlara göre tahsil edilecek vergi miktarı vergi idarelerince mükellefe bildirilir.

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — İtiraz Komisyonunun karara mütaallik müzakereleri gizli yapılır.

İtiraz Komisyonu kararları ve bunların tebliği

Komisyon kararlarının, komisyonu teşkil edenler tarafından imzalı aslı karar defterine yazılır veya kararların muhafazasına mahsus dosvada saklanır, kararın imzalı bir nüshası da itiraz dosyasına konur.

Kararların tasdikli birer örneği komisyonca taraflara tebliğ edilir.

İKİNCİ KISIM

Temyiz

Birinci Bölüm

Temyiz Talebi

Kararların temyizi

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — İtiraz Komisyonu kararına karşı Temyiz Komisyonu nezdinde temyiz talebinde bulunulabilir.

Temyiz edilemeyecek kararlar

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — İtiraz komisyonlarının aşağıda yazılı itirazlar hakkındaki kararları kesin olup temyiz olunamaz :

1. Kazançları götürü olarak tesbit edilen mükelleflerin sınıf ve derecelerine yapılan itirazlar ;

2. Bina Vergisinde 50 liraya kadar olan gayrisâfi iratlara, Arazi Vergisinde 500 liraya kadar olan kıymetlere yapılan itirazlar (Verilen karar neticesinde irat veya kıymetin bu hadleri aşmamış olması şartıyla) ;

3. Hayvanlar Vergisi hariç olmak üzere, diğer vergilerde 100 lirayı aşmayan tarhlara yapılan itirazlar (Verilen karar neticesinde verginin bu hadleri aşmamış olması şartıyla).

Bu maddenin hükmü mükellefiyetin mevzuuna, esasına, şekline, muafiyet ve istisna hükümlerinin uygulanmasına ait olan vergi ihtilâflarına şâmil değildir.

Temyiz süresi

ÜÇ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Temyiz süresi, İtiraz Komisyonu kararının ilgiliye tebliğinden başlayarak (15) gündür.

Taraflardan biri süresi içinde temyiz eylediği takdirde, diğer taraf süreyi geçirmiş olsa da temyiz dilekçesinin kendisine tebliğ edildiği tarihten başlayarak (15) gün içinde temyiz talebinde bulunabilir.

Temyiz talebinin şekli

ÜÇ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Temyiz talebi yazı ile olur. Temyiz dilekçeleri aşağıdaki hususları ihtiva eder :

1. Temyiz edenin soyadı, adı veya unvanı ve açık adresi (vergi dairesinin temyiz dilekçelerinde dairenin bulunduğu yer ve adı) ;

2. Mükelleflerin temyiz etmeleri halinde vergiyi tarheden dairenin adı ve bulunduğu yer ;

3. Vergi dairesinin temyiz dilekçelerinde mükellefin soyadı, adı ve adresi ;

4. Temyiz olunan İtiraz Komisyonu kararının tarih ve numarası ve hangi komisyon tarafından verildiği ;

5. Kararın tebliğ edildiği tarih ;

6. Temyiz sebepleri ;

7. Temyizin yapıldığı tarih ve imza.

ÜÇ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Temyiz dilekçeleri Temyiz Komisyonuna veya temyiz edilen kararı veren İtiraz Komisyonuna verilir. Diğer tarafı teşkil eden şahıslar sayısındanca dilekçenin örnekleri de bağlanır. Bu örnekler derhal diğer tarafa tebliğ olunur. Diğer taraf 15 gün içinde yazılı cevabını aynı komisyonlara iki nüsha olarak verir ve bir nüshası diğer tarafa tebliğ olunur. Bu yazılı cevapların da temyiz dilekçelerinin ihtiva ettiği hususları ve temyiz sebeplerine karşı cevapları ihtiva etmesi lâzımdır.

Temyiz dilekçeleri ve cevapları taahhütlü olarak postaya verilebileceği gibi mükellefin bulunduğu yerde Muvazzaf İtiraz Komisyonu varsa o komisyon başkanlığına, yoksa İtiraz Komisyonu başkanı sıfatıyla mahallin en büyük mülkiye âmirine verilir. Bu komisyonlar veya komisyon başkanı sıfatıyla mülkiye âmiri aldıkları dilekçe ve örneklerini kayda geçirildikten sonra kararı veren İtiraz Komisyonuna gönderir.

Temyiz dilekçesinin ve cevabın postaya veya İtiraz komisyonlarına veya mülkiye âmirine verildiği tarih temyiz talebinin yapıldığı tarih sayılır.

Kararı veren komisyonca tebliğ yapılp yazılı cevap alındıktan veya yazılı cevap için belirli süre geçtikten sonra temyiz dilekçesi itiraz dosyasıyla birlikte Temyiz Komisyonuna gönderilir.

Temyiz dilekçelerinin verilmesi

İkinci Bölüm

Temyiz incelemeleri

ÜÇ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Temyiz incelemeleri evrak üzerinde yapılır.

Temyiz Komisyonuna gelen evrak daire başkanı tarafından üyelerden birine havale olunur. Havale olunan üye, dosyayı ya bizzat veya raportörlerden birinin yardımıyla inceliyerek olayı, iki tarafın iddia ve müdafaalarını, ibraz olunan delilleri ve temyiz olunan kararın neden ibaret olduğunu, bu kararın dayandığı gerekçeleri hülâsa ettikten sonra delilli mütalâasını imzası altında tanzim edeceği bir rapora derceder ve bu raporu daire başkanına verir.

Temyiz Komisyonu dairesi bu rapor üzerine incelemelerini yapar ve taraflarca dinlenilme istenilmişse şifahi izahat alır ve kararını verir.

Süresinden sonra yapılan temyiz talepleri esasa girişilmeksizin reddolunur.

ÜÇ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Temyiz dilekçesinde veya buna verilen cevapta dinlenme istenilmişse, Temyiz Komisyonu dinleme gününü belli ve taraflara tebliğ eder.

Dinlemede iddialar ve deliller hakkında izahat ve karşı iddialara cevap verilir.

Belli edilen günde özürsüz olarak hazır bulunmayan tarafın dinlenilme hakkı düşer.

İnceleme şekli

Dinleme

Bozma sebepleri

ÜÇ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Temyiz Komisyonu aşağıda gösterilen sebeplerden dolayı İtiraz Komisyonunun kararını bozar :

1. Görev ve yetki dışında işe bakılmış olması;
2. Kanun ve tüzükler hükümlerine aykırı karar verilmiş olması;
3. İki taraftan birinin iddiasını ispat için ileri sürdüğü delillerden her hangi birinin kanuni bir sebep gösterilmeksizin kabul edilmemiş olması veya hiç incelenmemiş bulunması;
4. Usule mütaallik hüküm ve kaidelere uyulmamış ve bu riayetsizliğin karara müessir olmuş bulunması;
5. Kanunen yasak kimselerin karara iştirak etmiş olması.

İddia ve müdafaaların kabul veya reddi

ÜÇ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Temyiz Komisyonu, kararlarında tarafların iddia ve müdafaalarının kabul veya reddi sebeplerini göstermeye mecburdur.

İtirazda ileri sürülmiyen iddia ve müdafaalar temyiz sırasında nazara alınmaz. Şu kadar ki, Temyiz Komisyonu iki tarafın iddia ve müdafaalarıyla mukayyet olmayıp zaman aşımı ile maddi hataları ve kanunun açık hükümlerine aykırı gördüğü diğer hususları re'sen inceleyebilir.

İcranın geciktirilmesi

ÜÇ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Temyiz talebi İtiraz Komisyonunca verilen kararların icrasını durdurmaz. Şu kadar ki, temyiz dilekçesinde veya temyiz dilekçesi verildikten sonra yazı ile istenilmek şartıyla Temyiz Komisyonu teminat karşılığında icranın geciktirilmesine karar verebilir.

Teminat olarak şunlar alınır :

1. Para;
2. Banka teminat mektubu;
3. Hazine tahvil veya bonoları;
4. Hükümetçe belli edilecek millî esham ve tahvilât;

(Bu esham ve tahvilât, icranın geciktirilmesi talebine en yakın borsa cetvelleri üzerinden % 15 noksaniyle kabul olunur.)

5. Tahsilât komisyonu kararıyla Hazine namına haciz konulmak şartıyla ilgilinin vergi borcuna tekabül edecek kıymetteki menkul ve gayrimenkul malları.

İcranın tehiri talebini ihtiva eden dilekçeler vergi dairesinin müdafaası alındıktan veya müdafaası süresi geçtikten sonra itiraz dosyasıyla birlikte, nihayet üç gün içinde İtiraz Komisyonunca Temyiz Komisyonu başkanlığına gönderilir.

Temyiz Komisyonu dosyanın gelmesi üzerine nihayet bir hafta içinde evvelâ icranın geciktirilmesi talebi hakkında bir karar verir ve bu karar derhal ve icabında telgrafla ilgili vergi dairesine ve mükellefe bildirilir. Bu işlemlerin yapılmasına kadar verginin tahsili durdurulur. Kararın bildirilmesi üzerine beş gün içinde teminat gösterilmediği takdirde teminat gösterilinceye kadar tahsil işlemlerine devam olunur.

Bozma kararları icrayı durdurur.

Üçüncü Bölüm

Kararlar

ÜÇ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Temyiz Komisyonu yaptığı incelemeler neticesinde İtiraz Komisyonu kararının kanuna ve usule uygun olduğunu görürse kararı tasdik eder, aksi halde bozar.

Bozma ve tasdik kararları, nihai karar

İtiraz Komisyonu, Temyiz Komisyonunun bozma kararına karşı ısrar edebilir. İsrar kararları Temyiz Komisyonu Genel Kurulunda incelenerek karara bağlanır. Temyiz Komisyonu dairesi ve İtiraz Komisyonu, Genel Kurul kararına uymaya mecburdur.

Temyiz Komisyonu kanuna ve usule uygun görmediği hallerde re'sen nihai karar da verebilir.

Temyiz Komisyonunun tasdik kararları ile re'sen verdiği nihai kararlar ve Genel Kurul kararları kesindir.

ÜÇ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Temyiz Komisyonu kararlarının komisyonu teşkil edenler tarafından imzalı aslı karar defterine yazılır veya kararları muhafazaya mahsus dosyada saklanır. Kararın imzalı bir nüshası ile taraf sayısından tasdikli örnekleri temyiz talebini ihtiva eden itiraz dosyasına konur. Kararın tasdikli örnekleri usulen İtiraz Komisyonunca taraflara tebliğ edilir.

Temyiz kararları ve bunların tebliği

Temyiz kararı verildikten sonra tarh dosyası ilgili vergi dairesine gönderilir.

Temyiz Komisyonunun nihai kararlarının tazammun ettiği vergi veya vergi cezası, ilgili vergi dairesince hesaplanarak bir ihbarname ile ve en çok bir hafta içinde mükellefe tebliğ edilir.

ÜÇ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Temyiz Komisyonunun bozma kararlarına karşı mükelleflerle ceza sorumluları ve ilgili vergi daireleri bu kararların 379 ncu madde gereğince kendilerine tebliğ edildiği tarihten başlayarak 15 gün içinde, 357 nci maddede yazılı usule göre yazılı müdafaada bulunabilirler.

Bozma kararlarında usul

İtiraz komisyonları süresi içinde müdafaaları aldıktan veya bu süre müdafaasız geçtikten sonra gereken incelemeyi yaparak bozma kararına uyulmasına veya evvelki kararda ısrar edilmesine karar verir.

İsrar kararları ile bozma kararlarına uyulması üzerine yapılacak incelemeler ve verilecek kararlar ve bu kararların tebliği ve kesinleşmesi geçen maddeler hükümlerine tâbidir.

ÜÇ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Taraflar, Temyiz Komisyonunun kesin kararlarının tebliğ edildiği tarihten başlayarak 15 gün içinde, bu kararların tashihi istiyebilirler.

Kararların tashihi

Kararların tashihi hakkında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bu husustaki hükümleri uygulanır.

ÜÇ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — İtiraz veya Temyiz Komisyonunca verilen karar müphem veya vuzuhsuz olur veya birbirini bozan fıkraları ihtiva ederse taraflardan her biri

Kararların tavzihu

iphamın veya tenakuzun kaldırılmasını kararı veren komisyondan istiyebileceği gibi İtiraz veya Temyiz komisyonları kararlarına göre vergi idaresince hesaplanan vergi miktarlarında yanlışlık olduğu mükellef tarafından iddia olunursa bu vergi miktarının mükellefe bildirilmesinden başlayarak 15 gün içinde mükellef, kararın verildiği komisyonda yanlışlığın düzeltilmesini isteyebilir.

Bu takdirde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 456 - 459 ncu maddelerinin hükümleri uygulanır.

Danıştaya başvurma

ÜÇ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun birinci maddesinde yazılı vergilerde mükellefiyet, muafiyet, istisna, mükellefiyet şekli, vergi cezalarının uygulanması bakımından doğan ihtilâflar hakkında İtiraz ve Temyiz Komisyonlarına müracaat olunmadan Danıştaya gidilemez.

Vergi dairesi Maliye Bakanlığının muvafakatını almadan Temyiz Komisyonunun kesin kararları aleyhine Danıştayda temyiz talebinde bulunamaz.

Dördüncü Bölüm

İtiraz incelemelerinin iadesi

Iade sebepleri

ÜÇ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kesin olarak verilen veya kesinleşmiş olan kararlar hakkında aşağıdaki sebeplerle incelemelerin iadesi istenebilir :

1. Vergi ihtilâfına bakıldığı sırada mücbir sebepten veya lehine karar verilen tarafın fiilinden dolayı elde edilemeyen ve karara müessir olan bir vesikanın veya defterin karar verildikten sonra ele geçirilmiş olması;

2. Karara müessir olan vesika veya defterlerin sahteliğine hükmolunmuş veya sahte oldukları bir mahkeme veya resmî bir makam nezdinde ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm komisyon kararından evvel verilmiş olmakla beraber incelemelerin iadesi talebinde bulunan tarafın karar esnasında bundan haberi bulunmamış olması;

3. Vergi ihtilâfına bakılırken dayanılan bir ilâm hükmünün veya diğer bir kararın kaldırılması veya bozulması ve bunun da kesinleşmiş olması;

4. Vergi ihtilâflarına bakıldığı sırada kullanılan bilirkişilerin kasten yanlış rapor verdiklerinin hükmen sabit olması;

5. Lehine karar verilen tarafın karara müessir diğer bir hile kullanmış olması;

6. Vekili veya temsilcisi olmıyan kimseler huzuru ile vergi ihtilâfına bakılmış olması;

7. Vergi ihtilâfının, buna bakmaları kanunen yasak olan kimseler huzuriyle bakılmış ve karara bağlanmış olması;

8. Aynı sebep veya olayın bir mükellef ile vergi dairesi arasında başka başka neviden vergilerde ihtilâflara yol açmış ve bu ihtilâflar hakkında birbirine aykırı kararlar verilmiş olup bu kararların hepsinin kesinleşmiş olması.

ÜÇ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — İtiraz incelemelerinin iadesini isteme süresi, yerine göre aşağıda yazılı tarihlerden başlayarak bir aydır:

1. Vergi ihtilâfına bakıldığı sırada elde edilemeyen bir vesika veya defterin ele geçirildiği;
2. Karara müessir olan vesika ve defterlerin sahteliğine hükmolunduğunun veya sahteliğinin ikrar olunduğunun öğrenildiği;
3. Karara müessir olan ilâmın veya kararın kesin bir hükmle kaldırılmış olduğunun öğrenildiği;
4. Bilirkişilerin kasten yanlış rapor verdiklerine hükmolunduğunun öğrenildiği;
5. Lehine karar verilen tarafça karara müessir bir hile kullanıldığının öğrenildiği;
6. Vergi ihtilâflarına ait kararın hakiki vekil veya temsilciye tebliğ edildiği;
7. Vergi ihtilâfının buna kanunen bakması yasak olan kişiler huzuriyle bakılmış ve karara bağlanmış olduğunun öğrenildiği;
8. İlk karara aykırı olarak sonradan verilen kararın tebliğ edildiği;

Temyiz edilen hallerde Temyiz Komisyonu kararının, temyiz edilmeyen hallerde İtiraz Komisyonu kararının tebliğinden başlayarak üç yıl geçtikten sonra incelemelerin iadesi istenemez.

ÜÇ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — İncelemelerin iadesine ait talepler bir dilekçe ile vergi ihtilâfına bakmış olan İtiraz Komisyonuna yapılır ve orada incelenir.

Yetki

İncelemelerin iadesi dilekçeleri, itiraz dilekçeleri şeklinde olur.

ÜÇ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — İncelemelerin iadesi hakkındaki talep kanuna uygun görülürse, vergi ihtilâflarına yeniden bakılarak belli olacak hale göre evvelki karar ya tasdik olunur veya tamamen veya kısmen değiştirilir.

İnceleme

384 nci maddenin 6, 7 ve 8 nci numaralarında yazılı sebepler dolayısıyla yapılan iade talepleri kabul edildiği takdirde, başkaca incelemelere girişilmeksizin iade yoluyla incelenmesi istenen kararların iptaline karar verilir.

Neticeler

ÜÇ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — İncelemelerin iadesi talepleri kararın icrasını geciktirmez. Ancak icranın geciktirilmesi iade isteyen mükellef tarafından istenildiği ve teminat gösterildiği takdirde, 377 nci madde hükmü uygulanır.

İncelemelerin iadesi üzerine verilen karar aleyhine iade istenemez. Şu kadar ki, bu kararlar Temyiz Komisyonunda temyiz olunabilir.

İadenin reddi

ÜÇ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — İncelemelerin iadesinin istenebilmesi için, on lira depozito yatırılması ve bunun makbuzunun dilekçeye bağlanması şarttır. Depozito, incelemelerin iadesi isteği kabul olduğunda mükellefe geri verilir, reddedildiği takdirde irat kaydolunur.

Mükelleflerin izahat talebinde bulunabilecekleri

ÜÇ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Mükellefler, Maliye Bakanlığında veya Maliye Bakanlığının bu hususta yetkili bulunduğu makamlardan vergi durumları ve vergi uygulaması bakımından müphem ve tereddüdü mucip gördükleri hususlar hakkında izahat istiyebilirler.

Yetkili makamlar yazı ile istenecek izahatı en kısa bir zamanda cevaplamak mecburiyetindedirler.

Alacakları cevaplara göre hareket eden mükelleflerin cezai müstelzim muameleleri hakkında bu kanunun yanılma hükmü uygulanır.

Son Hükümler

Kaldırılan hükümler

ÜÇ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı hükümlerle bu kanuna uymıyan hükümler kaldırılmıştır :

I - Vergilerde ihbarnamelerin tebliğine ve itiraz ve temyiz usullerine ve İtiraz ve Temyiz komisyonları teşkiline dair 6 . VII . 1939 tarihli ve 3692 sayılı Kanununun 1 nci maddesiyle tebligata, sürelerle, itiraz ve temyiz usulüne, maddi hatalara mütaallik hükümleri ve 41, 42, 48, 49, 50 nci maddeleri ile geçici 1, 3, 4 ncü maddeleri.

II - 14 . VII . 1931 tarihli ve 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun :

A) 7 nci maddesinin son fıkrasıyla 11, 12, 13, 14, 16, 17, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38 nci maddeleri.

B) 1837 sayılı Kanunun tadiline dair 11 . XI . 1935 tarihli ve 2802 sayılı Kanunla değişen 24 ncü maddesi.

C) 1837 sayılı Kanuna bâzi hükümler ilâvesine dair 20 . I . 1936 tarihli ve 2898 sayılı Kanunla değişen 15, 18, 27, 28, 41 nci maddeleri.

D) Bütçe yılının değiştirilmesi üzerine Kazanç, Hayvanlar, Muamele ve Bina vergileri kanunlarında değişiklik yapılması ve bunlara geçici maddeler eklenmesi hakkındaki 6 . VI . 1945 tarihli ve 4750 sayılı Kanunla değişen 25 nci maddenin 2 nci fıkrası.

E) Bina Vergisi Kanununun 34 ncü maddesinin tadili hakkındaki 11 . II . 1946 tarihli ve 4863 sayılı Kanunla değişen 34 ncü maddesi.

III - 6 . VII . 1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun :

A) 4, 6, 11, 12, 14, 15, 17, 18 nci maddeleri.

B) Arazi Vergisi Kanununun bâzi hükümlerinin değiştirilmesine dair 26 . I . 1939 tarihli ve 3585 sayılı Kanunla değişen 5 ve 13 ncü maddeleri.

IV - 31 . I . 1936 tarihli ve 2901 sayılı Arazi Tahriri Kanunu.

V - 3 . IV . 1926 tarihli ve 797 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun :

A) 33, 35, 36, 37 nci maddeleri;

B) 797 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun bâzi

maddelerinin tadiline ve bâzı maddelerinin ilgasına dair 4 . VII . 1931 tarihli ve 1836 sayılı Kanunla değişen 15, 16 ncı maddeleri ve 17 nci maddenin 1 ve 2 numaralı bentleri ve 22, 23 24, 25, 31, 32, 45, 46 ncı maddeleri.

VI - 28 . V . 1940 tarihli ve 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun :

A) 11 nci maddesinin 2; 3, 4 ncü fıkraları, 13 ncü maddesi, 19 ncu maddesinin 2, 3, 4, 5, 6, 7 nci fıkraları, 26 ncı maddesinin IV sayılı fıkrasındaki vergi zammına mütaallik hükmü, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 58, 59, 60, 69, 70, 71, 72, 73 ncü maddeleri ve 74 ncü maddenin 2 nci ve mütaakıp fıkraları, 75 nci maddesi, 77 nci maddesinin tarh zamanaşımına ait hükmü, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86 ncı maddeleri;

B) Muamele Vergisi Kanununa ek 6 . I . 1941 tarihli ve 3973 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin A ve D fıkralarındaki müeyyidelere mütaallik hükümleri.

VII - Muayyen tarifeli vesaiti nakliye ile seyahat eden yolculardan alınacak Nakliyat Resmine mütaallik 10 . IV . 1340 tarihli ve 472 sayılı Kanunun 24 . V . 1940 tarihli ve 3842 sayılı kanunla değişen 6 ncı maddesinin defter ve cezalarla ilgili hükümleri ve 7 nci maddesi .

VIII - 23 . V . 1928 tarihli ve 1324 sayılı Damga Resmi Kanununun :

A) 43 ncü maddesi, 44 ncü maddesinin 1, 2, 3, 4, 6 ncı fıkraları, 47, 48, 49, 58, 59, 60, 63, 65, 66, 68 ncı maddeleri;

B) Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair 22 . VI . 1938 tarihli ve 3478 sayılı Kanunla 13 ncü maddesine eklenen 10 ncu fıkranın Damga Resmi Defterinin tutulması mecburiyetine ve bu defterin şekline ait hükümleri ile 39 ncu maddesine eklenen nakliyat müesseselerinin tutacakları deftere ve bu defterin tasdikı mecburiyetine mütaallik 5 nci fıkrası ve 44 ncü maddesine eklenen 8 ve 9 ncu fıkraları ve değişen 24 ncü maddesinin 1 nci fıkrası, 45 nci maddesinin 3 ncü, 55 nci maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları, 61, 62, 64, 67 ncı maddeleri;

C) 3478 sayılı Kanunun 25 nci maddesinin Damga Resmine mütaallik hükümleri;

D) Damga Resmi Kanununun bâzı hükümlerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine dair olan 3 . I . 1940 tarihli ve 3765 sayılı Kanunla 44 ncü maddesine eklenen 10 ncu fıkrası ve değişen 69 ncu maddesinin Damga Resminin (Ashına ait tahsil zamanaşımı hükmü hariç olmak üzere) diğer hükümleri;

E) Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bâzı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 sayılı Kanuna ek 29 . V . 1941 tarihli ve 4040 sayılı Kanunla 34 ncü maddesine eklenen 3 ncü fıkranın vesikalarn saklama zamanı ile ilgili hükmü ve 44 ncü maddesine eklenen 11 nci fıkrası.

IX - 12. VI. 1930 tarihli ve 1718 sayılı Dahilî İstihlâk Vergisi Kanununun :

A) 4, 8, 9 ncu maddeleri;

B) Dahilî İstihlâk Vergisi Kanununun 10 ncu maddesinin tadiline ve geçici bir madde ilâvesine dair 14 . VI . 1935 tarihli ve 2796 sayılı Kanunla değişen 10 ncu maddesi;

C) 22. VII. 1931 tarihli ve 1871 sayılı Kanunun 2 nci maddesini değiştiren 24. V. 1934 tarihli ve 2442 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin (F) fıkrası.

X - 20. I. 1936 tarihli ve 2897 sayılı Hayvanlar Vergisi Kanununun 21, 22, 24, 25 nci maddeleri ile 31 nci maddesinin tarih zamanışımına ait hükümleri ve 32 nci maddesi.

Bina ve arazi değerleri

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel iktisadi işletmelere dâhil olan bina ve arazi, beyanname üzerinden Kazanç Vergisine tâbi mükelleflerde, son bilânço-daki değerleri ile diğer hallerde vergi değeri ile değeri. Ancak daha yüksek bir bedel ile satın alındığı tapu sicili ile tevsik ve ispat olunan bina ve arazide satınalma bedeli, mükellef tarafından yaptırılmış olan inşaatta beyan olunan maliyet bedeli vergi değerinden yüksek bulunduğu takdirde bu bedeller esas tutulur.

Vergi incelemesi neticesinde maliyet bedelinin fazla hesap edildiği anlaşılırsa mükellefler hakkında kusur ve usulsüzlük hükümleri uygulanmaz.

Esham ve tahvilât

GEÇİCİ MADDE 2. — Türk borsalarında kayıtlı olmayan esham ve tahvilâtın bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel iktisap edilmiş olanların son bilânçolardaki değerleri bunların alış bedeli yerine geçer.

Bilânço esasına göre defter tutmamış olan mükelleflerde bunların beyan edecekleri alış bedeli esas tutulur. Vergi incelemeleri neticesinde alış bedelinin fazla hesap edildiği anlaşılması halinde mükellef hakkında kusur veya usulsüzlük cezası uygulanmaz.

Açılış envanterlerinde değerlendirme

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yeniden defter tutup envanter çıkarmaya mecbur olan tüccarlar ve diğer mükellefler, açılış bilânço veya envanterini tanzim ederken, işletmeye dâhil iktisadi kıymetleri bu kanunun 3 ncü kitabında yazılı hükümler dairesinde değerlendirirler. Maliyet bedeli ile değerlendirilmesi icabeden kıymetlerin bu bedeli mâlûm değilse, maliyet bedeli yerine mükelleflerin bizzat belli edecekleri alış emsal bedeli değerlemeye esas tutulur.

Vergi incelemesi neticesinde, alış emsal bedelinin fazla hesap edildiğinin anlaşılması halinde, mükellef hakkında kusur veya usulsüzlük hükümleri uygulanmaz.

Götürü matrahlar

GEÇİCİ MADDE 4. — 40 nci maddede yazılı götürü matrahlardan 1950 yılı içinde vergi tarhına esas tutulması lâzımgelenler, bu kanunun yayımı tarihinden sonra belli edilir. Bu

suretle belli edilen götürü matrahların yenilenmesi de 44 ncü madde hükmüne tâbidir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvelki zamanlara ait olan vergilerin tarh ve tahakkuku, bu vergilere ait ihtilâfların halı, tahakkuk zamanasını tâyini bu kanunda yazılı hükümlere tâbidir.

Eski zamanlara ait vergiler

Bu vergiler münasebetiyle kanuna aykırı hareketlerinden dolayı mükellefe uygulanacak vergi zammı ve cezasının tâyini, eski hükümlerle bu kanunun hükümlerinden hangisi mükellefin lehine ise, o hüküm uygulanır.

Bu kanunun ilk uygulanma yılında, 333 ncü maddenin I nci derecesinin 1 ve 3 ncü bentleriyle II nci derecesinin 1 nci bendinde yazılı usulsüzlükler hariç, diğer derece ve bentlerdeki usulsüzlükler için ceza kesilmez.

GEÇİCİ MADDE 6. — Millî Korunma Kanununun bina kiralarını tahdit eden hükümleri yürürlükte bulunduğu sürece ve bu hükümlerin kaldırılmasından başlayarak iki yıl süre ile genel bina tahriri veya vergi dairesinin talebi üzerine mevzii tadilat yapılamaz. Bu hüküm tahrir kayıtlarının yanması veya her hangi bir suretle mahvolması hallerine şâmil değildir.

Genel bina tahriri yapılamıyacağı süre

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun 284 ncü maddesi hükmünün uygulanmasında; Millî Korunma Kanununu tadil eden 21 . II. 1947 tarihli ve 5020 sayılı Kanunun geçici ikinci maddesi hükmü mahfuzdur.

Millî Korunma Kanunu hükümlerinin mahfuziyeti

GEÇİCİ MADDE 8. — Bu kanunun 309 ve 310 ncü maddelerinin uygulanmasında 1945 yılının sonundan evvel iktisap edilmiş olan gayrimenkullerle bunların mütemmim cüzülerinin (Sabit tesisatta makinalar dâhil) ve teferruatının ve gayrimenkul olarak tescil edilen hakların satışından ve bu mallar ve haklar için alınan sigorta tazminatından doğan farklar kazanç sayılmaz.

Kazanç sayılmıyacak farklar

GEÇİCİ MADDE 9. — 1950 yılında bu kanunun 168 ve mütaakıp maddeleri gereğince defter tutma bakımından tüccarların sınıflara ayrılmasında :

Tüccarların sınıfları

A) 1949 yılı alım, satım veya hasılat hadlerinin tesbitine imkân bulunanların sınıfları bu hadlere göre belli edilir;

B) İmkân bulunmayanlar ikinci sınıf tüccar sayılırlar.

Ancak 2395 sayılı Kanun gereğince bilânço esasına göre defter tutanlar, 1950 takvim yılında bu kanunun birinci sınıf tüccarlar için belli ettiği usule tâbi tutulurlar.

GEÇİCİ MADDE 10. — Kaldırılan 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 9 ncü maddesi gereğince Maliye Bakanlığınca belli edilmiş olan özel hesap dönemleri bu kanunun 165 nci maddesinin uygulanmasında da devam ettirilir.

Özel hesap dönemi

Bu suretle belli edilmiş olan özel hesap dönemleri 31.XII.1949 gününde kesilir ve bu tarihe kadar olan ticari kazançlar hakkında Gelir Vergisi Kanununun geçici birinci maddesi hükmü uygulanır.

Yürürlük

ÜÇ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Bu kanun 1 Ocak 1950 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürürlüğe me-
mür olanlar

ÜÇ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun hü-
kümelerini Bakanlar Kurulu yürütür.

9 Haziran 1949

Usulsüzlük cezalarına ait cetvel

Mükellef grupları	Birinci derece usulsüzlük- ler için Lira	İkinci derece usulsüzlük- ler için Lira	Üçüncü derece usulsüzlük- ler için Lira	Dördüncü derece usulsüzlük- ler için Lira
1. I ncı sınıf tüccarlardan (Kurumlar dâhil) sermayesi :				
a) 1 000 000 liradan yukarı olanlar	800	400	200	50
b) 500 001 ilâ 1 000 000 lira olanlar	600	300	150	40
c) 250 001 ilâ 500 000 lira olanlar	400	200	100	30
d) 100 001 ilâ 250 000 lira olanlar	200	100	50	20
e) 100 000 liradan aşağı olanlar	100	50	25	10
2. II ncı sınıf tüccarlar ile beyanname usuliyile Gelir Vergisine tâbi olanlar	50	25	10	5
3. Sabit iş yeri olan esnaf	20	15	10	5
4. Götürü usulde Gelir Vergisine tâbi olan ge- zei esnaf	10	5	3	1

İHTAR :

1. Bu cetvelde yazılı sermaye (183) ncü maddeye göre taayyün eden ve mükellefin son bilânço-
sunda gösterilmiş olan öz sermayedir. Kurumlarda kapanan son hesap döneminin kârı bu sermayeden
düşülür.

2. Bu cetvelde mükellef grubu tasnifleri; Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergilerinden başka (333)
ncü maddede yazılı vergilere ait usulsüzlükler hakkında da esas tutulur.

3. Bina ve Arazi vergileri mükelleflerinin bildirmelerine mütaallik usulsüzlükler bu cetvelin
mükellef grupları sütununun ikinci sırasına göre cezalandırılır.

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve
numarası

8. VI. 1949 ve 1/174

Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine
dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih
ve numarası

9. VI. 1949 ve 4/352

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların
eilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa
5 58,59:60

7 20

13 29:30

18 442

19 118:139,150:198,201:221,221,222:251,

252:255,310:329,330:354,364:381,383:

398,403:420,421:431,431,431:438,

440:443

20 341:350,353:389,409:430,445,456,523:526